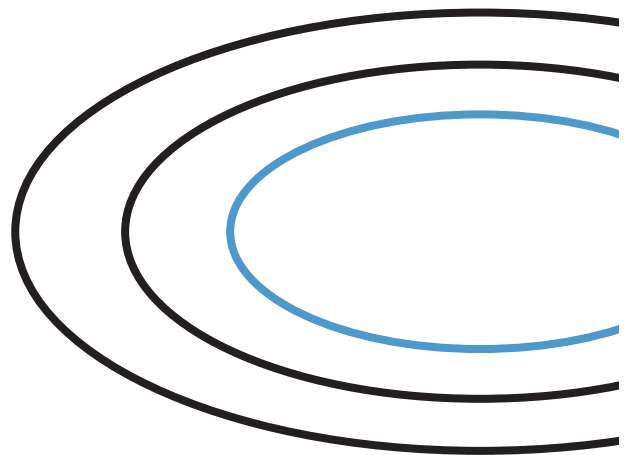

Resocialisering af seksualforbrydere

En kvalitativ undersøgelse af mulighederne og udfordringerne
forbundet med en eventuel implementering af CoSA i Danmark

Maria Kidmose Hansen & Sascha Strauss Krogh
Specialeafhandling. Kandidatuddannelsen i Kriminologi
Gruppe 25, 4. semester 2015, Aalborg Universitet
Vejleder: Annick Ingrid Prieur
Antal ord: 33.678

Forord

Dette speciale er udarbejdet i samarbejde med Retssexologisk Klinik i Risskov, hvorfor der først og fremmest skal rettes en stor tak til personalet i S-gruppen. Dernæst skal der lyde en tak til vores vejleder Annick Prieur, der under hele specialeperioden har bidraget med betydningsfuld sparring og kritik.

Derudover skal der lyde en tak til vores danske respondenter, Helle Borrowman fra Landsforeningen Spor, Kuno Sørensen fra Red Barnet, Marianne Fuglestad og Julie Bergholdt, der er ansat ved Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Vores besøg hos Circles UK i Storbritannien havde ikke været muligt uden finansiering fra den Obelske Familiefond gennem Aalborg Universitet og Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi, hvorfor der også skal lyde en dybtfølt tak til disse. I forbindelse hermed vil vi gerne rette en særlig tak til vores vejleder Annick Prieur, Studiese-kretariatet på kriminologiuddannelsen, afdelingsleder på Retssexologisk Klinik i Risskov Ulla Larsen og Kuno Sørensen for de skrevne anbefalinger i forbindelse med vores legatsøgning.

Afslutningsvist vil vi gerne rette en tak til vores respondenter i England for den åbenhed og venlighed vi blev mødt af under samtlige møder. I denne forbindelse vil vi også gerne takke Julie Laursen for at formidle kontakten til respondenterne ved Cambridge University og for løbende sparring.

Sascha Strauss Krogh

Maria Kidmose Hansen

Abstract

Circles of support and Accountability (CoSA) is a social reintegration model where focus is on using volunteers in the work with sexual offenders. A group of volunteers from the local society (a circle) meet the former criminal (the core member) regularly in a period of one year. The circle offers the core member different kinds of support, but it also demands responsibility from the core member.

Never before has a study of the possibilities and challenges as result of the implementation of CoSA in a Danish context been completed. Likewise it can be argued that there is lack of similar social reintegration offers in Denmark. The aim with this study is to set forth knowledge about possibilities and challenges by implementing this model in Denmark. Furthermore it is important to uncover, what CoSA is, if the model works as it's supposed to, and whether there is a need in a Danish context.

To answer the questions of this thesis it is chosen to use qualitative interviews and observation. Observation has been used under a visit to the organisation Circles UK, located in Great Britain. Interview is used as a method to gather empiricism in England, but also at expert interviews in Denmark with representatives from Direktoratet for Kriminalforsorgen, Red Barnet, Landsforeningen Spor and employees at Retssexologisk Klinik in Risskov. Desistance will be used as the theoretical framework under which Travis Hirschi's theory about Social Bond, Hirschi and Michael Gottfredson's Self Control Theory, Robert J. Sampson and John H. Laub's Life Course Theory and John Braithwaite's theory about reintegrative and disintegrative shaming will be drawn upon. To elaborate on this criminologist Anne-Marie McAlindens investigation of shaming in relation to sexual offenders is included. Furthermore a presentation of Tony Wards approach to sexual offenders and Good Lives Model is included.

It is probable that there is a need for CoSA in Denmark because currently there is no reintegrating initiative, which specifically addresses sexual offenders. To answer if CoSA can reduce recidivism and why, it is chosen to look at the model from this thesis' theoretical base. If CoSA is looked upon from the theory of Self Control it has no effect. However it can be concluded from the perspective of the other theories that CoSA has got an effect, but in this case it is necessary to take some reservations. It is necessary for CoSA's effect that the circle succeeds in creating strong relations between the volunteers and the core member. Moreover it will be crucial that the core member establish relations outside the circle.

Several potential challenges by implementing CoSA in Denmark has been identified through working on the thesis. These challenges are: legal policy and sense of justice, taking into account the victim, lack of knowledge about sexual offenders, the lack of alike organisations in Denmark, recruitment of volunteers and CoSA's balance between control and social rehabilitation. From these challenges it can be concluded that some challenges are easier to overcome than others.

Indholdsfortegnelse

1. PROBLEMFELT	6
1.1 CoSA	7
1.2 PROBLEMFORMULERING	8
1.3 BEGREBSAFKLARING	9
2. CIRCLES OF SUPPORT AND ACCOUNTABILITY	10
3. CIRCLES UK	12
3.1 KERNEMEDLEMMERNE	13
3.2 DE FRIVILLIGE	14
3.3 DE PROFESSIONELLE	16
3.4 CIRKELFORLØBET	16
3.5 LOKALE CIRKELPROJEKTER	17
3.5.1 CIRCLES – GREATER MANCHESTER	18
3.5.2 SAFER LIVING FOUNDATION OG HMP WHATTON	18
4. EVALUERINGER AF EKSISTERENDE COSA-PROJEKTER	18
4.1 EVALUERING AF DET CANADISKE PILOTPROJEKT I ONTARIO	19
4.2 SAMLET EVALUERING AF CoSA I CANADA	19
4.3 EVALUERING AF FORSØGSPROJEKT MED CoSA I MINNESOTA, USA	20
4.4 EVALUERING AF CIRCLES SOUTH-EAST	21
4.5 METODISKE FORBEHOLD	21
5. SEKSUALFORBRYDELSER I DANMARK	24
5.1 PROBLEMETS OMFANG	24
5.2 RECIDIV BLANDT SEKSUALFORBRYDERE	25
5.3 RISIKOVURDERING AF SEKSUALFORBRYDERE	26
5.4 RESOCIALISERING AF SEKSUALFORBRYDERE I DANMARK	28
6. POLITIK OG RETSFØLELSE	31
6.1 DANSK RETSPOLITIK	31
6.2 IMPLEMENTERING AF NY POLITIK	32
6.3 RETSFØLELSE OG RESOCIALISERING AF SEKSUALFORBRYDERE	33
6.4 MEDIERNES INDFLYDELSE PÅ RETSPOLITIK	34
6.5 MANGLENDE POLITISK SLAGKRAFT VED RESOCIALISERING	35
6.6 OFFENTLIG OPLYSNING I FORBINDELSE MED RESOCIALISERING AF SEKSUALFORBRYDERE	36
6.7 FRIVILLIGT ARBEJDE I DANMARK	37
7. TEORETISK RAMME	39
7.1 SOCIAL BOND THEORY	39

7.2 SELF-CONTROL THEORY	41
7.3 LIFE COURSE THEORY	42
7.4 SHAMING	43
7.4.1 REINTEGRERENDE OG DISINTEGRERENDE SHAMING	43
7.4.2 SHAMING AF SEKSUALFORBRYDERE	45
7.4.3 SHAMING OG CoSA	46
7.5 ET HUMANT SYN PÅ SEKSUALFORBRYDERE	46
7.6 GOOD LIVES MODEL	47
 8. METODEOVERVEJELSER	 49
8.1 TILGANG TIL FELTEN	49
8.2 ADGANG TIL FELTEN	50
8.3 PRÆSENTATION AF FELTEN	51
8.4 FELTNOTER	52
8.5 OBSERVATION	52
8.6 INTERVIEW	53
8.7 KILDEKRITISK TILGANG TIL RESPONDENTER	54
8.8 ETISKE OVERVEJELSER	55
 9. ANALYSE	 56
9.1 HAR CoSA EN RECIDIVNEDSÆTTENDE EFFEKT OG HVORFOR?	56
9.1.1 SHAMING OG SEKSUALFORBRYDERE	56
9.1.2 RELATIONER OG SEKSUALFORBRYDERE	57
9.1.3 SEKSUALFORBRYDERE OG SELVKONTROL	58
9.1.4 CoSA SOM REINTEGRERENDE SHAMINGPROCES	59
9.1.5 CoSA OG RELATIONER	60
9.1.6 CoSA OG DET GODE LIV	62
9.1.7 CoSA SOM ET STRUKTURELT VENDEPUNKT	62
9.1.8 TEORETISK SAMMENFATNING AF CoSAs EFFEKT	63
9.1.9 RISIKOVURDERING OG SELEKTION	64
9.1.10 CoSA OG RSVP	64
9.1.11 HØJ RECIDIVRISIKO SOM INKLUSIONSKRITERIUM	69
9.2 INDFRIER CoSA ET UINDFRIET BEHOV?	71
9.2.1 CoSA I KOMBINATION MED BEHANDLING	71
9.2.3 KONKRETE BEHOV FOR CoSA	72
9.2.4 BEHOV FOR CoSA PÅ TRODS AF LAV RECIDIVRATE	73
9.3 CoSA - MULIGHEDER OG UDFORDRINGER	74
9.3.1 RETSPOLITIK OG RETSFØLELSE	75
9.3.2 HENSYNET TIL OFRET	77
9.3.3 MANGLENDE VIDEN OM SEKSUALFORBRYDELSE I DANMARK	78
9.3.4 MANGEL PÅ ORGANISATIONER MED LIGNENDE FORMÅL	80
9.3.5 REKRUTTERING AF FRIVILLIGE	80
9.3.6 KONTROL VS. RESOCIALISERING	82

10. KONKLUSION	85
11. LITTERATURLISTE	88
12. OVERSIGT OVER BILAG VEDLAGT PÅ CD	97
BILAG 1 - LUCY FAITHFULL FOUNDATION	98
BILAG 2 - BRYD CIRKLEN	99
BILAG 3 – STOP IT NOW	101
BILAG 4 - F-ORDNINGEN OG V-ORDNINGEN	103

1. Problemfelt

Nærværende speciale søger at belyse modellen Circles of Support and Accountability (CoSA), der indebærer resocialisering af seksualforbrydere og hertil vil modellens berettigelse i Danmark undersøges. Specialets empiri er indhentet gennem observation og interviews foretaget i England under et besøg ved organisationen Circles UK, der praktiserer CoSA. Herudover er der foretaget interviews med repræsentanter fra Red Barnet, Landsforeningen Spor, Direktoratet for Kriminalforsorgen (DFK) og Retssexologisk klinik i Risskov (RKR). Specialet er udarbejdet i samarbejde med sidstnævnte.

Både i ind- og udland synes der at være enighed om, at seksualforbrydelser, udgør et alvorligt samfundsmæssigt problem og kriminalitetstypen vækker omfattende bekymring hos befolkningen (Hanson & Morton-Bourgon 2005). Der er derfor et ønske om øget offentlig sikkerhed overfor seksualforbrydere, og der forekommer ikke at være store variationer i ønsket om, hvordan dette skal sikres. En generel tilgang hertil er, at seksualforbrydere skal idømmes strengere straffe, hvilket er et ønske, der tages seriøst politisk. Dette sker på trods af en efterhånden udbredt viden om, at lange straffe ikke har den ønskede recidivnedsættende effekt (Budd 2014, Jørgensen et. al 2015). Tanken om hjælp og støtte er svært forenelig med seksualforbrydere. Dette må ses ud fra en generel opfattelse af seksualforbrydelser, og særligt dem begået mod børn, som en af de værste forbrydelser, hvilket understøttes af sociolog Ian Hacking: *Abusing a child is the worst thing that one person can do to another. We cannot have a better example of a scientific kind that is also a moral one* (Hacking 1999:142)

Den offentlige fordømmelse af seksualforbrydelser skal endvidere betragtes ud fra visheden om, at seksuelle overgreb kan have traumatiserende og vidtrækkende følger for ofre (Beitchman et. al. 1992:115, Lynskey & Fergusson 1997:1186). Det herskende syn på seksualforbrydelser manifesterer sig ligeledes i et negativt syn på gerningsmændene. I en amerikansk undersøgelse af befolkningens opfattelse af seksualforbrydere, betegnes de som:

”(...) among the most negative types of offenders. It was assumed that sex offenders are evil, dangerous, and monster-like offenders who should be punished as severely as possible. Moreover, many claimed that sex offenders cannot be rehabilitated and suggest that they are virtually certain to recidivate” (Payne et. al. 2010).

Ikke alene anses seksualforbrydere som onde og umenneskelige, mange opfatter dem også som uforanderlige. Resocialisering af seksualforbrydere er således kontroversielt, fordi det kan anskues som hjælp eller endda tilgivelse, hvilket er en gestus, som de færreste ønsker at udvise overfor kriminelle, der ikke kun krænker formelle love, men også vækker foragt og afsky. Da seksualforbrydere både overtræder samfundets love og centrale normer og værdier, vil debatten herom ofte være forankret i følelser

(Pedersen 2009:10). Følelser, der ikke nødvendigvis harmonerer med resocialiserende og støttende tiltag.

Uagtet befolkningens misbilligelse overfor seksualforbrydere viser megen forskning, at løsladte seksualforbrydere, der mødes med resocialisering udgør en mindre risiko for at recidivere. Her tillægges det eksempelvis betydning, at løsladte seksualforbrydere får en stabil bolig- og jobsituation, får etableret prosoziale støttende netværk og opbygger intime relationer (Hanson & Morton-Bourgon 2005, Hanson & Harris 2000, Hepburn & Griffin 2004, Willis & Grace 2009). Der hersker således ikke tvivl om, at resocialisering blandt seksualforbrydere er en vigtig, men også kompleks og etisk udfordrende opgave, ligesom det indebærer en vanskelig balancering mellem hensynet til retsfølelsen og ofret på den ene side og gerningsmandens retssikkerhed på den anden. Ikke desto mindre kan det i nogle tilfælde være i samfundets interesse at møde seksualforbrydere, ikke med sympati, men med støtte til ikke at begå overgreb igen. Kriminolog, James Waldram, har i sit arbejde med seksualforbrydere, beskrevet nødvendigheden af dette:

“Why should we hear the stories of convicted sexual offenders? Why should we bear witness to their lives? The answer is as straightforward as it is complex. If we do not make an attempt to understand those who violate our social norms by perpetrating violence, and yet are unwilling to provide life sentences or support capital punishment, then we are most certainly likely to fall victim again. Sometimes it is in our best interests to listen, however difficult that may be” (Waldram 2007).

1.1 CoSA

Det overordnede formål med dette speciale er at undersøge om og hvorfor, CoSA virker og dernæst, hvilke udfordringer der vil være forbundet med en eventuel implementering af modellen i Danmark.

CoSA er en model udarbejdet til at sikre resocialisering af seksualforbrydere og mindske deres risiko for recidiv. Det er et samfundsorienteret initiativ, der baserer sig på principperne for restorative justice. I praksis er CoSA kendetegnet ved, at frivillige fra lokalsamfundet bistår en seksualforbryder i dennes resocialisering. CoSA skal støtte løsladte seksualforbrydere til at kunne navigere i samfundet samt til at udvikle sunde relationer. Derudover skal seksualforbryderne konfronteres med deres ansvar for den gerning, de har begået. Hovedformålet med CoSA er at mindske recidiv ved at resocialisere seksualforbrydere, og modellen skal derfor ikke forstås som en særskilt hjælp til gerningsmanden, men som et kriminalpræventivt og prosocialt initiativ, der skal forhindre nye seksuelle overgreb.

En frivillig har i forbindelse med sin deltagelse i CoSA udtalt til den engelske avis The Independent: *“We can’t kill him, so we help him not to do it again”* (Dugan

2013), hvortil han udtrykker bekymring og frustration overfor seksualforbrydere, i overensstemmelse med den resterende befolkning. Hjælpen til seksualforbrydere kan betragtes som afgørende for at kunne forhindre nye overgreb:

“Rather than being driven from neighborhood to neighborhood like some tormented Frankenstein and perhaps reoffending in despair that he can never be any different, the sex offender is given a chance to redeem himself under the caring but ever so watchful eyes of a concerned community” (McAlinden 2007:173).

For at få en bedre forståelse af CoSA og praktiseringen heraf, har vi besøgt organisationen Circles UK, hvilket har givet os en bedre forudsætning for at kunne besvare specialets problemformulering.

1.2 Problemformulering

I ovenstående er det tydeliggjort, hvordan resocialisering af seksualforbrydere er en vanskelig opgave, da denne udfordres af et negativt syn på både kriminalitetsformen og gerningsmændene. Ikke desto mindre er det også tydeliggjort, hvorfor resocialisering er vigtig for denne gruppe. Derfor finder vi det interessant at undersøge den resocialiserende model CoSA og dennes mulighedsbetingelser i Danmark. Dette leder op til følgende problemformulering:

Har CoSA en recidivnedsættende effekt og hvorfor? Hvilke muligheder og udfordringer kan der være forbundet med en eventuel implementering af modellen i Danmark?

For at kunne besvare problemformuleringen findes det nødvendigt at introducere CoSA, hvortil der i det følgende vil være en gennemgang af praktiseringen heraf i Circles UK. Dette vil belyses ud fra relevant litteratur samt egen empiri fra besøg ved Circles UKs hovedkontor og flere lokale cirkelprojekter. For at kunne afdække, hvorvidt CoSA har en recidivnedsættende effekt er det valgt at inddrage en række evalueringer. Videre i analysen vil CoSAs effekt vurderes ud fra specialets teoretiske grundlag. Desistance, der omhandler afholdelse fra kriminalitet, vil fungere som teoretisk ramme, hvorunder Travis Hirschis teori om Social Bond, Hirschis og Michael Gottfredsons Self Control Theory, Robert J. Sampson og John H. Laubs Life Course Theory og John Braithwaites teori om shaming vil blive inddraget. Hertil vil Anne-Marie McAlindens undersøgelse af shaming og seksualforbrydere inddrages. Afslutningsvist vil der være en præsentation af Tony Wards anskuelser af seksualforbrydere og Good Lives Model. For at kunne besvare problemformuleringens spørgsmål omhandler muligheder og udfordringer forbundet med en eventuel implementering af modellen i Danmark vil der blive inddraget en række redegørende afsnit, der dels sætter rammen for situationen omkring seksualforbrydere og resocialisering i Danmark, og dels medtænker de områder, der knytter sig til en eventuel implementering. Dette være sig dansk retspolitik, implementering af retspolitik, befolkningens retsfølelse, traditionen for frivilligt arbejde og risikovurderinger af seksualforbrydere.

Undersøgelsen i dette speciale er således ikke en diskussion af det hensigtsmæssige i straf i forhold til seksualforbrydelser, men centrerer sig derimod om resocialisering. Dernæst rummer specialet ikke en afdækning af årsagen til, at personer begår seksualkriminalitet, men derimod en undersøgelse af, om CoSA kan forhindre tilbagefald. Forebyggelsesperspektivet er derfor centreret omkring, hvad der kan forhindre, at seksualforbrydere begår seksualkriminalitet igen og således ikke om, hvordan seksuelle overgreb kan forebygges i udgangspunktet.

1.3 Begrebsafklaring

Seksualforbrydere

Personer, der er dømt for en seksualforbrydelse vil i dette speciale omtales som seksualforbrydere, i overensstemmelse med betegnelsen i straffeloven (Straffelovens kapitel 24). Det gælder både dem, der har afsonet deres straf, og dem der stadig afsoner. Dette er valgt for læsevenligheden skyld, da vi er bevidste om, at personer, der har afsonet deres straf ikke bør anses som seksualforbrydere eller fastholdes i denne rolle. Derudover vil der henvises til seksualforbrydere som hankøn, hvortil vi dog er bevidste om, at der også findes kvindelige seksualforbrydere.

Resocialisering

I dette speciale undersøges CoSA, der har til formål at resocialisere seksualforbrydere, hvilket fordrer en tydeliggørelse af den forståelse af resocialisering, der anvendes videre i specialet. Resocialisering forstås som mere end blot, at den tidligere straffede ikke recidiverer, det indebærer også, at denne hjælpes til et bedre liv. Flere steder i specialet vil begrebet reintegration fremgå, da dette blandt andet anvendes i Braithwaites teori om shaming. Derfor vil der henvises til reintegration i de tilfælde, hvor det forekommer naturligt. Resocialisering og reintegration vil således indgå under samme definition.

I nogle af de inddragede teorier indgår begreber, der ikke lader sig oversætte til dansk, hvorfor det er valgt at benytte engelske begreber:

Desistance

Desistance kan forstås som afholdelse fra kriminalitet. På engelsk benyttes begrebet som noget, der kan opnås, og da det ønskes at undersøge, om CoSA kan føre til desistance for seksualforbrydere vil dette begreb anvendes i specialet.

Shaming

I Braithwaites teori om shaming forstås skam som noget, der kan påføres en person af andre - at shame nogen. Videre i specialet vil shaming således blive anvendt i forbindelse med at shame andre eller at blive shamet.

2. Circles of Support and Accountability

I nedenstående afsnit vil modellen CoSA og dens historiske ophav blive præsenteret. Efterfølgende vil det blive belyst, hvordan modellen praktiseres i Storbritannien.

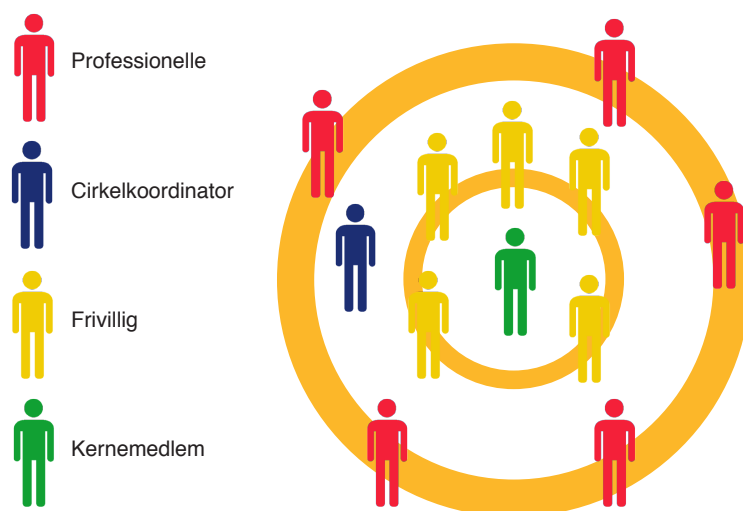
CoSA startede i Hamilton Canada i 1994, da Charlie Taylor, der gentagende gange var blevet dømt for seksuelle overgreb mod børn, blev løsladt. Løsladelsen bekymrede psykologen Bill Palmer, som arbejdede med Taylor under hans fængselsophold. Palmer vidste, at Taylor var marginaliseret og isoleret samt, at de fleste forsøg med behandling havde været mislykket. Derudover havde Taylor afsonet hele sin straf i fængsel, hvilket medførte, at han ved løsladelsen ikke var underlagt tilsyn, hvilket bekymrede Palmer. Han kontaktede derfor den lokale præst Harry Nigh og bad om hans hjælp. Nigh sammensatte herefter en lille gruppe af frivillige fra menigheden, som skulle holde øje med Taylor og hjælpe ham med ikke at falde tilbage til gamle handlemønstre.

Efter dette forbillede blev der i Toronto dannet en lignende støttende cirkel omkring endnu en seksualforbryder med høj recidivrisiko. I begge tilfælde viste den støttende cirkel sig at være effektiv, da ingen af de to recidiverede. Dette blev udgangspunktet for CoSA, der sidenhen har spredt sig fra Canada til flere andre lande (Wilson et. al. 2008:26-27).

Når en seksualforbryder løslades fra fængslet kan det ofte skabe bekymring hos lokalbefolkningen, som denne er en del af. Dette da der er en udbredt frygt for, at denne recidiverer (Pickett et. al. 2013:731). Derudover kan det at skulle tilbage til samfundet efter endt afsoning være forbundet med bekymringer for seksualforbryderen. Mange oplever at føle sig bange og isolerede, hvorfor de behøver praktisk støtte. Derudover oplever flere at skulle kæmpe for at genopbygge et sammenhængende og meningsfyldt liv, hvortil nogle også skal kontrollere potentiel risikabel adfærd (Circles.uk 2015). Disse risikofaktorer og befolkningens bekymring er netop, hvad CoSA forsøger at afhjælpe. Modellens målsætning er således at minimere risikoen for at seksualforbrydere recidiverer og dermed skaber nye ofre.

I CoSA dannes der i overført betydning cirkler baseret på ansvarlighed og støtte omkring seksualforbryderen. Disse cirkler består af fire til seks frivillige fra lokalsamfundet og de professionelle, som i forvejen er tilknyttet kernemedlemmet, eksempelvis en tilsynsværge fra kriminalforsorgen, repræsentanter fra politiet og psykologer (Wilson & McWhinnie 2013:76).

Figur 1

Model udarbejdet med inspiration fra Wilson & McWhinnie 2013.

Cirklen af frivillige kan, udover at udgøre et støttende netværk, yde praktisk vejledning eksempelvis i forhold til udvikling af sociale færdigheder, boligsøgning og passende interesser (Circles.uk 2015). Endelig er en del af cirkkens arbejde kontrol af kernemedlemmet, formålet med dette er at skabe tryghed i det omkringliggende samfund, idet de frivillige reagerer, hvis kernemedlemmet udviser risikabel adfærd. CoSA tilstræber således at forhindre fremtidige seksuelle overgreb ved at hjælpe kernemedlemmet med at opnå en ansvarsfuld resocialisering. Cirkelforløbet vil aldrig kunne erstatte straf, vilkår eller behandling. Modellen placerer sig dermed i forlængelse af eller sideløbende med fængselsstraffen (Reading:4). CoSA kan ikke karakteriseres som behandling, men snarere som et prosocialt tiltag med det formål at hjælpe kernemedlemmet tilbage til samfundet efter endt fængselsstraf.

3. Circles UK

I nedenstående afsnit vil det blive præsenteret, hvordan CoSA praktiseres i Storbritannien. Derudover vil de lokale projekter, som vi har besøgt, blive præsenteret. I Storbritannien praktiseres CoSA af organisationen Circles UK. Der er andre organisationer, der udfører cirkelarbejde, men Circles UK er den eneste, som modtager statsstøtte. Nedenstående bygger hovedsageligt på informationer fra besøget hos Circles UK.

I 1999 opfordrede det religiøse trossamfund, Quakers, staten til at oprette CoSA i Storbritannien, og der blev på baggrund heraf finansieret et treårigt pilotprojekt. Grundet positive resultater blev organisationen Circles UK oprettet, og den fungerer nu uafhængigt af Quakerssamfundet, hvorfor organisationen kan karakteriseres som ikke-religiøs. Circles UK er i dag dels finansieret af staten og dels af fonde og frivillige bidrag (Reading:1).

Visionen hos Circles UK er at øge trygheden i samfundet ved at lade lokale frivillige arbejde med seksualforbrydere. Dette arbejde sigter mod at minimere fremmedgørelse og støtte resocialisering for derigennem at forebygge seksuelle overgreb (Annual Review 2015:1). Circles UK er baseret på nøgleværdierne: sikkerhed, ansvarlighed, inklusion, involvering af samfundet, udvikling og læring samt individualitet og respekt. Med sikkerhed menes, at der arbejdes ud fra målsætningen ”ikke flere ofre” og med ansvarlighed menes, at såvel individer som organisationer skal holdes ansvarlige for deres handlinger. Inklusion indebærer, at håndteringen af risiko skal ske gennem inklusion og ikke eksklusion. Dette hænger tæt sammen med målsætningen om involveringen af samfundet, men også nøgleværdien om individualitet og respekt, der indebærer, at alle mennesker bør mødes med medmenneskelighed og respekt (Circles.uk 2015).

Circles UK kan betragtes som en paraplyorganisation for alle CoSA projekter i Storbritannien. De lokale projekter kan være opbygget forskelligt, nogle, såsom Safer Living Foundation (SLF), varetager både cirkelarbejde og andre tiltag i forbindelse med seksualforbrydere, hvorimod eksempelvis Circles Greater Manchester udelukkende arbejder med CoSA. De lokale projekter er alle selvstændige organisationer, der selv står for henvinding af frivillige og udvælgelse af kernemedlemmer. Circles UK har i 2015 udgivet en årsrapport hvor følgende oplysninger fremgår:

Tabel 1

	Antal lokale circles projekter	Antal aktive cirkler	Antal aktive frivillige
2013	11	96	668
2014	14	120	847

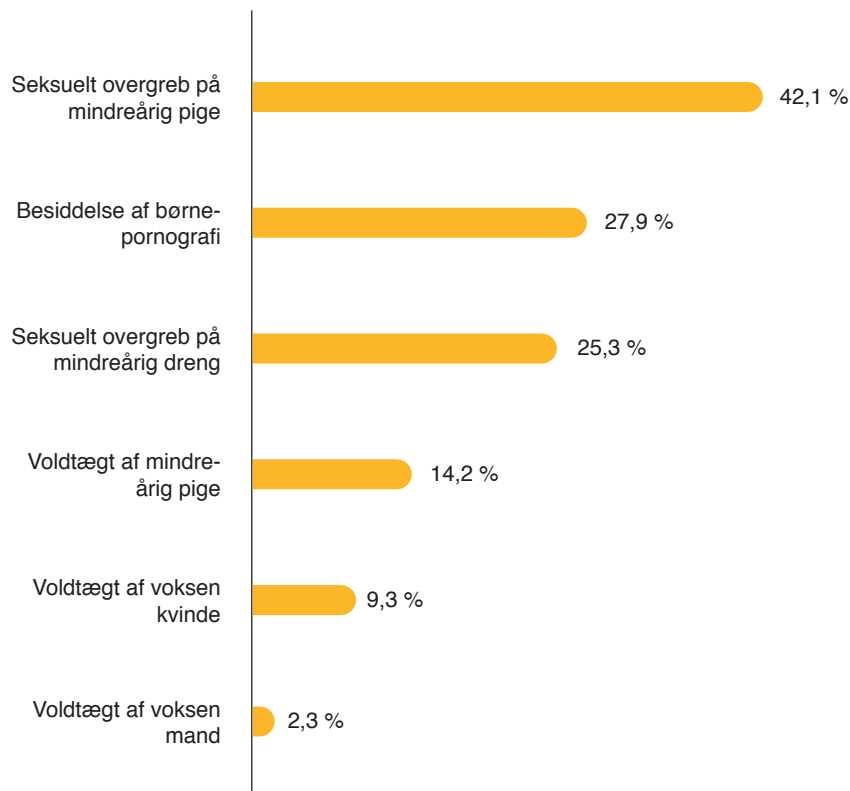
(Udarbejdet på baggrund af Annual Review 2015)

Circles UK's hovedkontor ligger i Reading, og dets primære opgaver er at varetage samarbejdet med staten, søge midler fra fonde, fordele midler mellem de lokale projekter samt, at indsamle data fra de lokale projekter og udarbejde statistikker og evalueringer på baggrund heraf. Derudover er det hovedkontorets opgave at sørge for, at de lokale projekter lever op til retningslinjerne for Circles UK (Reading:1).

3.1 Kernemedlemmerne

Alle lokale projekter, under Circles UK har individuelle kriterier for, hvem, der kan optages som kernemedlem. Overordnet er målgruppen seksualforbrydere. I nedenstående tabel ses den procentvise fordeling af kriminalitetstype blandt de kernemedlemmer, der har indgået i en cirkel i Circles UK.

Figur 2

Figur udarbejdet med inspiration fra Annual Review 2015.

Det er ligeledes et kriterium at kernemedlemmerne er vurderet til at have høj recidiv risiko og ikke benægter handlingerne, de er dømt for (Circles.uk 2015). Inden seksualforbryderen kan optages i en cirkel, skal der udfyldes en kontrakt, hvor personlige oplysninger og selvurdering af risiko udfyldes (Se bilag 5). Ikke alle seksualforbrydere vurderes egnet, enten fordi, CoSA ikke vil have en positiv effekt eller fordi de ikke er i høj risiko for at recidivere. Seksualforbrydere kan selv ansøge om at blive kernemedlem i en cirkel, men oftest er det professionelle, der varetager henvisningen. Det er frivilligt for kernemedlemmet at deltage i CoSA-arbejdet, hvilket betyder, at hvis kernemedlemmet stopper cirkelforløbet, får dette ingen indvirkning på dennes eventuelle prøveløsladelse eller vilkår (Reading:4). Varigheden for et cirkelforløb er i udgangspunktet 12-18 måneder, hvor der dog vil afsættes mere tid i tilfælde, hvor det vurderes nødvendigt. Generelt vil cirkelarbejdet dog være aftagende med tiden (Circles.uk 2015).

3.2 De frivillige

Næsten alle kan blive frivillig hos Circles UK, nogle af de eneste krav er, at man skal være fyldt 21 år og kunne fremvise en ren straffeattest (Reading:4 & Bilag 6). En stor del af de frivillige er enten studerende eller personer, som tidligere har arbejdet med

kriminelle eller andre udsatte grupper, men der er dog også frivillige, som ikke tidligere har arbejdet i en lignende branche. I en evaluering af Circles UK's pilotprojekt, Circles South East er det opgjort, at størstedelen af de frivillige er studerende, herefter kommer ansatte i pleje- og omsorgssektoren, pensionister, administrative medarbejdere, ansatte i retssystemet, lærere og journalister. Der er dog også enkelte kemikere, it-konsulenter, butiksmedarbejdere, landmænd, bankansatte og radiografer. Derudover er det i denne rapport også opgjort at 73,75% af de frivillige var kvinder og at 26,25% af de frivillige var mænd (Bates 2012:59). Sammensætningen af frivillige i hver cirkel afhænger af kernemedlemmets personlighed, behov og dom.

Når cirkelkoordinatoren har valgt de frivillige, som denne finder passende for det konkrete projekt, påbegyndes uddannelsen af dem. Uddannelsen er struktureret ud fra en lærebog, som Circles UK har udarbejdet, men selve uddannelsen varetages af cirkelkoordinatorerne. Uddannelsen består blandt andet af et træningsforløb, hvor de frivillige præsenteres for cases om seksualforbrydere. Grunden til dette træningsforløb er, at de frivillige ofte mener, at de er forberedte på arbejdet, der venter dem, men at det ofte først er, når de konfronteres med virkelige cases, at arbejdets alvor går op for dem. Udover dette træningsprogram har de frivillige under hele cirkelforløbet løbende supervision med cirkelkoordinatoren (Reading:4-5). De frivillige er, inden de indgår i en cirkel, informeret om kernemedlemmets tidligere overgrebsmønstre således, at de kan gøre cirkelkoordinatoren og kernemedlemmet opmærksomme, hvis der er indikationer på tilbagefald til tidligere adfærd (Reading:3). De uddannes herudover til at genkende generelle risikofaktorer (Bilag 6). De frivilliges rolle er herudover at vise kernemedlemmet, hvordan normal social interaktion foregår. Dette får kernemedlemmet indblik i, da han ugentligt mødes med de frivillige og ser deres måde at interagere og løse interne konflikter (Manchester:3).

Det er ikke alle ansøgere, der godkendes som frivillige ved Circles UK. De typiske grunde til at en frivillig erklæres uegnet er, at denne udviser værdier og overbevisninger, der ikke stemmer overens med CoSAs værdier, at denne vurderes for sårbar til at kunne indgå som frivillig i en cirkel eller at denne ikke kan forpligte sig tilstrækkeligt til cirkelarbejdet (Bilag 6). Cirkelkoordinatoren i Manchester påpegede, hvordan det kan have en negativ påvirkning på en cirkel hvis en af de frivillige stopper midt i forløbet, dette da der er en risiko for, at kernemedlemmet tager det personligt og opfatter det som om, at den frivillige er stoppet grundet noget han har sagt eller gjort. Afvisning af en ansøgning kan ligeledes skyldes ansøgerens trosretning. Circles UK har frivillige fra mange forskellige trosretninger, men nogle troende kan have værdier om kriminalitet, kvinder, børn og seksualitet, som ikke stemmer overens med de værdier, som Circles UK ønsker at praktisere (Manchester:2).

3.3 De professionelle

Som vist i figur 1 består den yderste cirkel i CoSA af professionelle. Disse professionelle kan eksempelvis være læger, politi, tilsynsværger eller psykologer. De professionelle er ikke ansat af Circles UK, men cirkelkoordinatorene kan trække på de professionelle, der i forvejen er tilknyttet det enkelte kernemedlem. Formålet hermed er at sikre et godt samarbejde mellem de forskellige parter, der er tilknyttet kernemedlemmet (Reading:5). Det er cirkelkoordinatoren, der varetager kommunikationen med de professionelle, medmindre der opstår en nødsituation, hvor de frivillige ikke kan få fat i cirkelkoordinatoren, og derfor må kontakte de professionelle direkte. Cirkelkoordinatoren skal en gang om måneden kontakte de tilknyttede professionelle og opdatere dem på, hvordan cirkelmøderne forløber. Er et kernemedlem særlig udfordrende, vil cirkelkoordinatoren have kontakt med de professionelle oftere (Bilag 7). De professionelle kan også kontakte cirkelkoordinatoren, hvis de mener, at der er noget, denne skal være opmærksom på, men cirkelkoordinatoren fortæller ikke de professionelle om, hvad der tales om på cirkelmøderne medmindre, denne finder det nødvendigt at oplyse dem om en specifik situation. Grunden til dette er, at tilliden og kommunikationen med kernemedlemmet er yderst vigtig, hvis resocialiseringen skal forløbe bedst muligt, og netop derfor understreger cirkelkoordinatoren i Manchester også, at han aldrig mødes med de professionelle uden, at kernemedlemmet er til stede (Bilag 8).

3.4 Cirkelforløbet

Det er forskelligt fra projekt til projekt, hvordan cirkelmøderne forløber, og særligt de første møder kan variere. Ved de fleste projekter skal kernemedlemmet ved det første møde fortælle de frivillige, hvad han er dømt for, hvor det ved andre projekter er en cirkelkoordinator, der informerer de frivillige herom (Reading:3). Efter første møde er det forskelligt, hvor meget og hvor ofte der tales om kernemedlemmets kriminalitet og dom, men omdrejningspunktet for cirkelforløbet bør være fremtidsorienteret.

I starten af forløbet mødes cirklen ugentligt, hvortil en eller flere frivillige har yderligere kontakt med kernemedlemmet ved behov. Senere i forløbet mødes cirklen regelmæssigt, men ikke nødvendigvis ugentligt. Alt afhængig af projektet kan kernemedlemmet enten ringe til eller mødes med en af de frivillige i løbet af ugen. Hver cirkel får udleveret en telefon og mellem møderne går denne på skift mellem de frivillige således, at kernemedlemmet altid kan komme i kontakt med en af dem (Manchester:7).

I Manchester fik vi mulighed for at observere to cirkelmøder, hvilket gav indblik i, hvordan sådanne møder foregår i praksis. De frivillige mødtes et kvarter inden, kernemedlemmet ankom, hvor de diskuterede, hvad de gerne ville tale om ved det forestående møde. Da kernemedlemmet ankom, satte de sig alle i en cirkel, og kernemedlemmet fortalte, hvordan han havde haft det siden sidste møde samt, hvordan det gik med eksempelvis job, bolig og personlige relationer. Under mødet blev der både dis-

kuteret praktiske og personlige forhold samt risikosituationer. Samtalen var for det meste venlig og rolig, men der var også tidspunkter, hvor de frivillige konfronterede kernemedlemmet med udtalelser og handlinger, som de fandt problematiske. Under hele mødet sad cirkelkoordinatoren i et tilstødende lokale, så han kunne kontaktes ved behov. Ved mødets afslutning kom han og fulgte kernemedlemmet ud og talte med de frivillige om mødet (Manchester:9-12).

3.5 Lokale cirkelprojekter

De lokale projekter, der er en del af Circles UK er illustreret i nedenstående model. Projekterne markeret med gult er de projekter, vi har besøgt, og de vil derfor blive beskrevet yderligere.

Figur 3

Besøget hos Lucy Faithfull Foundation (LFF) kom i højere grad til at omhandle andre tiltag end deres cirkelprojekt, hvorfor det er valgt ikke at lave en redegørelse heraf i det følgende, men en sådan er at finde i bilag 1.

3.5.1 Circles – Greater Manchester

Cirkelprojektet i Manchester blev oprettet i 2009 og samarbejder tæt med Kriminalforsorgen, politiet og Manchester Community Chaplaincy, som er en trosbaseret organisation, der hjælper prøveløsladte (Community Chaplaincy 2015). Der er omkring 60 frivillige tilknyttet cirkelprojektet og omkring 20 af dem er mænd. En del frivillige hverves fra universitetet, men sammensætningen er bred. På nuværende tidspunkt er der 15 cirkler i Manchester, hvor kernemedlemmerne kun har det tilfælles, at de er dømt for seksualforbrydelser og er vurderet til at have høj recidivrisiko. Størstedelen af cirkelmøderne afholdes i kriminalforsorgens lokaler. Der er udover de frivillige ansat en cirkenkoordinator på fuld tid (Manchester:1-6).

3.5.2 Safer Living Foundation og HMP Whatton

SLF er stiftet af fængslet HMP Whatton, Nottingham Trent University, kriminalforsorgen og politiet i 2014. Organisationens formål er at forhindre recidiv blandt seksualforbrydere hvilket forsøges opnået gennem resocialisering. Derudover hjælper organisationen personer, der er bekymrede for, om de er farezonen for at begå seksuelle overgreb (Saferlivingfoundation.org). De indsatte i HMP Whatton er alle dømt for seksualkriminalitet, men karakteren heraf er forskellig. For at være indsat i fængslet er det et krav, at seksualforbryderen ikke nægter de handlinger, vedkommende er dømt for (Whatton:2).

Cirkelprojektet i HMP Whatton er specielt tilegnet ældre indsatte og indsatte med indlæringsvanskeligheder. Cirkelprojektet tilbyder både tidligere og nuværende indsatte at blive kernemedlem i en cirkel. Størstedelen af projektets cirkler startes dog op imens, seksualforbryderen stadig er indsat, og i disse tilfælde vil cirkelarbejdet igangsættes et halvt år før løsladelse. I perioden hvor seksualforbryderen er indsat foregår cirkelmøderne i fængslet. Til de første møder deltager cirkelkoordinatoren, men når der er skabt fortrolighed mellem de frivillige og kernemedlemmet trækker cirkelkoordinatoren sig tilbage. Efter seksualforbryderen har afsonet sin straf, fortsætter cirkelmøderne udenfor fængslet. På nuværende tidspunkt driver SLF syv cirkler (Whatton:1-5).

4. Evalueringer af eksisterende CoSA-projekter

Det er valgt at undersøge CoSA blandt andet fordi, flere evalueringer har vist, hvordan denne har en recidivnedsættende effekt. I nedenstående præsenteres en række evalueringer fra både Canada, USA og England. Vi anser det som relevant at være opmærksom på modellens effekt, når muligheder og udfordringer ved en eventuel implementering af CoSA skal opvejes. I den forbindelse er det vigtigt at tage metodiske forbehold, hvorfor disse vil blive belyst nederst i afsnittet.

4.1 Evaluering af det canadiske pilotprojekt i Ontario

Det er valgt at inddrage denne evaluering da meget forskning og flere artikler omhandlende CoSA henviser til netop denne evaluering. Kriminalforsorgen i Canada har fået udarbejdet en evaluering af det canadiske pilotprojekt i Ontario. Evalueringen er udarbejdet af forskerne Robin J. Wilson, Janice E. Picheca og Michelle Prinzo og er økonomisk støttet af forskningsenheden hos den canadiske kriminalforsorg. Formålet med evalueringen er at undersøge, om recidivraten er mindre hos seksualforbrydere, der indgår i en cirkel end hos seksualforbrydere, som ikke indgår i CoSA-arbejdet.

Evalueringen blev udført på baggrund af en sammenligning mellem 60 seksualforbrydere, som indgik i en cirkel og 60 seksualforbrydere, der ikke indgik i CoSA-arbejdet. Deltagerne i de to grupper var matchet på risikovurdering, længden af den tid de havde være løsladt, tidspunkt for løsladelse og tidligere involvering i behandlingsprogrammer til seksualforbrydere. Den gennemsnitslige opfølgningstid i evalueringen var 4,5 år. På trods af at de to grupper var matchet på risikovurdering var kernemedlemmerne vurderet til en lidt højere risiko for recidiv end kontrolgruppen.

Evalueringen viste, at risikoen for recidiv til ny seksualkriminalitet blandt kernemedlemmerne var reduceret med 70% sammenlignet med kontrolgruppen. Dette da 5% af kernemedlemmerne blev dømt for ny seksualkriminalitet sammenlignet med 16,7% i kontrolgruppen. Derudover konkluderedes det, at der ved deltagelse i en cirkel var en reducere i recidiv i forhold til anden voldelig kriminalitet på 57% og en reducere af recidiv i forhold kriminalitet i det hele taget på 35%. Endelig blev det konkluderet, at den kriminalitet, som de recidiverende kernemedlemmer begik, var mindre grov end den kriminalitet, de oprindeligt var dømt for (Wilson et. al. 2005:20-25).

4.2 Samlet evaluering af CoSA i Canada

Det er valgt at inddrage denne evaluering da den, ligesom den ovenstående, ofte henvises til i andre undersøgelser og anden litteratur om CoSA. Formålet med denne evaluering er at undersøge, om resultaterne fra ovenstående evaluering kan genfindes ved inddragelse af andre kernemedlemmer og ny kontrolgruppe.

Evalueringen er udarbejdet af forskerne Robin J. Wilson, Franca Cortoni og Andrew J. McWhinnie og blev i 2009 udgivet i tidsskriftet "Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment". Evalueringen omfatter kernemedlemmer fra flere forskellige cirkelprojekter i Canada. I alt blev 44 kernemedlemmer fra forskellige cirkelprojekter sammenlignet med 44 seksualforbrydere, der ikke indgik i en cirkel, og den gennemsnitslige opfølgningstid var omkring tre år. Matchningen af kernemedlemmer og kontrolgruppe blev foretaget på baggrund af risikovurdering, geografisk placering, tidspunkt for løsladelse og deltagelse i behandlingsprogrammer under fængselsopholdet.

Også denne evaluering viste en stor reducere i recidiv blandt kernemedlemmerne, blandt andet en reduktion i recidiv til ny seksualkriminalitet på 83%. Dette da 2,3% af kernemedlemmerne recidiverede til ny seksualkriminalitet mod 13,7% i kontrolgruppen. Evalueringen viste en reduktion af recidiv til voldelig kriminalitet (inklusive seksualkriminalitet) på 73%, da 9,1% af kernemedlemmerne recidiverede til voldelig

kriminalitet, hvorimod 34,1% af personerne i kontrolgruppen gjorde det samme. Endelig konkluderes det, at kernemedlemmerne reducerede deres recidiv til kriminalitet i det hele taget med 70%, dette da 11,4% af kernemedlemmerne recidiverede sammenlignet med 38,6% af kontrolgruppen (Wilson et. al 2009:417-423).

4.3 Evaluering af forsøgsprojekt med CoSA i Minnesota, USA

Det er valgt at inddrage denne evaluering, da den som en af de eneste benytter et randomiseret eksperimentelt design og dermed ikke matchning som de fleste øvrige evalueringer. Dette indebærer, at de undersøgte personer fordeles tilfældigt mellem kontrol- og eksperimentgruppe. Hensigten er således, at både kontrol- og eksperimentgruppe skal være repræsentativ for hele den undersøgte gruppe, i dette tilfælde seksualforbrydere, hvor den eneste forskel mellem grupperne er interventionen, i dette tilfælde CoSA (DeVaus 2001:71-79).

Evalueringen er udført af forskningschefen ved kriminalforsorgen i Minnesota og blev i 2012 udgivet i tidsskriftet "Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment". I 2008 blev der af kriminalforsorgen indført CoSA i Minnesota og i 2012 blev der foretaget en evaluering af projektet med henblik på at undersøge, om deltagelsen i CoSA nedsatte de involverede seksualforbryderes risiko for recidiv. For at undersøge effekten af dette cirkelprojekt er der foretaget en sammenligning mellem 62 seksualforbrydere, der var vurderet til at have høj recidivrisiko, blandt disse 62 blev halvdelen tilfældigt udvalgt til at deltage i CoSA, mens den anden halvdel indgik i kontrolgruppen. Udvælgelsen foregik ved, at forskerne fik en liste med seksualforbrydere, der skulle løslades indenfor en periode på to til fire måneder, og som alle var vurderet til at have nogenlunde samme risiko for recidiv. Herefter mødtes forskerne med samtlige af disse for at afdække deres interesse for deltagelse i CoSA. De interesserede blev oplyst om, at de tilfældigt ville blive placeret i enten kontrolgruppen eller gruppen af kernemedlemmer. Der var således 31 kernemedlemmer i perioden 2008 – 2011, og disse 31 kernemedlemmer blev sammenlignet med 31 seksualforbrydere, der var vurderet til samme risiko for recidiv.

Den gennemsnitslige opfølgningsperiode var to år varierende fra tre måneder til knap fire år. Evalueringen målte recidiv ud fra fem faktorer: genarrestation, ny dom for ny seksualkriminalitet, fængsling for ny seksualkriminalitet, fængsling for overtrædelse af vilkår og fængsling for enten ny kriminalitet og/eller overtrædelse af vilkår. Gruppen af kernemedlemmer recidiverede mindre end kontrolgruppen på alle fem faktorer. Eksempelvis blev 65% af kontrolgruppen genarresteret i modsætning til 39% af kernemedlemmerne. I alt endte 48% af kernemedlemmerne i fængsel igen, i modsætning til 61% af kontrolgruppen. Ud af de 62 personer, der deltog var der én, som fik en dom for ny seksualkriminalitet, denne person indgik i kontrolgruppen. På trods af den lille størrelse på evalueringens sample og den korte opfølgningstid konkluderes det i evalueringen, at CoSA tyder på at have en positiv effekt på nedsættelsen af recidiv særligt i forhold til genarrestation. Dog ses der ikke nogen effekt i forhold til at få en ny dom for seksualkriminalitet (Duwe 2012:149-158).

4.4 Evaluering af Circles South-East

Det er valgt at inddrage denne evaluering da Circles South East er en del af Circles UK, som vi besøgte.

I 2012 foretog Circles UK en evaluering af det lokale cirkelprojekt Circles South East, som på daværende tidspunkt havde været etableret i ti år. Formålet med evalueringen var at undersøge, hvorvidt det at være kernemedlem i en cirkel nedsatte recidivrisikoen. I evalueringen indgik 71 kernemedlemmer, der alle havde deltaget i en cirkel i mere end seks måneder. Den gennemsnitlige opfølgningstid var cirka fire år, varierende fra syv måneder til 9,5 år (Bates 2012:44-45).

Evalueringens hovedfund var, at ingen kernemedlemmer blev dømt for ny seksuel kontaktkriminalitet, og at 54 ud af de 71 undersøgte kernemedlemmer ikke var blevet hverken dømt, sigtet eller anholdt for ny kriminalitet. Derudover fandt evalueringen, at fire kernemedlemmer var tilbagekaldt til fængslet grundet overtrædelse af vilkår, fire kernemedlemmer blev dømt for at undlade at lade sig registrere og tre kernemedlemmer blev dømt for ikke-seksuel kriminalitet. I alt blev tre kernemedlemmer dømt for nye seksualforbrydelser, ingen af disse var dog kontaktforbrydelser. Derudover blev et kernemedlem dømt for et overgreb på en mindreårig, dette overgreb lå dog tilbage i tiden og havde således fundet sted før, kernemedlemmet blev optaget i CoSA. Kontrolgruppen er udgjort af seksualforbrydere, der enten havde ansøgt om eller var blevet henvist til Circles South East, men som af forskellige grunde ikke blev tildelt en cirkel, blandt andet fordi de endnu ikke var løsladt fra fængslet eller ikke havde den rette motivation (Bates 2012:49-54). Denne gruppe bestod af 149 personer, hvoraf en del ikke blev fundet relevante til sammenligning med kernemedlemmerne, eksempelvis fordi seksualforbryderen trak sin ansøgning tilbage, hvorfor gruppen blev reduceret til 71 personer.

Sammenligningen af de to grupper viste, at syv personer fra kontrolgruppen blev dømt for ny voldelig kriminalitet, hvilket ingen kernemedlemmer blev. Derudover var antallet af personer, der blev dømt for at undlade at lade sig registrere dobbelt så høj i kontrolgruppen som i gruppen af kernemedlemmer. Endelig konkluderes det, at tre personer fra kontrolgruppen blev dømt for ny seksuel kontaktkriminalitet herunder voldtægt, seksuelt overgreb på et barn under 13 år og seksuelt overgreb på et barn under 16 år, hvorimod ingen kernemedlemmer blev dømt for samme type kriminalitet (Bates 2012:56).

4.5 Metodiske forbehold

Som beskrevet indledningsvist i dette afsnit har vi valgt at undersøge CoSA da flere evalueringer tyder på gode resultater, vi mener dog at det er vigtigt at tage metodiske forbehold i forbindelse med ovenstående evalueringer. Først og fremmest er det vigtigt, at evalueringerne er konstrueret sådan, at det er muligt at konkludere, at det interventionen, og ikke andre faktorer, der har haft en effekt på recidivniveauet. Første trin til at sikre dette er, at evalueringen indebærer, at eksperimentgruppen sammenlig-

nes med en kontrolgruppe, hvorfor det er en forudsætning at grupperne er sammenlignelige (Jørgensen et. al. 2012:7).

Vi finder det derfor vigtigt at være opmærksom på, hvordan gruppen af kernemedlemmer og kontrolgruppen er matchet, hvor stor den undersøgte gruppe og kontrolgruppen er, og hvor lang opfølgningstiden er. I overstående evalueringer er størrelsen af såvel gruppen af kernemedlemmer som kontrolgruppen i flere tilfælde lille, og opfølgningstiden er forholdsvis kort, hvorfor resultaterne er forbundet med en vis usikkerhed. Eksempelvis fordi flere undersøgelser viser, at recidiv blandt seksualforbrydere ofte først finder sted efter en længere årrække, og at det derfor ikke kan udelukkes, at flere kernemedlemmer og personer i kontrolgruppen vil recidivere, hvis opfølgningstiden var længere. Derfor påpeges det i evalueringen af Circles South East, at det er nødvendigt med evalueringer med længere opfølgningstid for med sikkerhed at kunne konkludere, om CoSA er recidivnedsættende (Bates 2012). Det kan ligeledes være problematisk at fremskaffe statistisk signifikante resultater, når størrelsen af eksperimentgruppen og kontrolgruppen er lille, hvilket er tilfældet med de inddragede evalueringer (DeVaus 2001:78). Dette anser vi for problematisk, da det dermed ikke er muligt med sikkerhed at påvise en effekt af CoSA.

Der er ved samtlige ovenstående evalueringer, undtagen evalueringen fra Minnesota, foretaget matchning mellem eksperimentgruppen og kontrolgruppen. Der kan være problemer forbundet med matchning, idet det er vanskeligt at eksperimentgruppen og kontrolgruppen er direkte sammenlignelige. Det er eksempelvis vigtigt at være opmærksom på, om nogle af personerne i kontrolgruppen er blevet tilbudt deltagelse i CoSA og har takket nej, eller om nogle i kontrolgruppen har ansøgt, men fået afslag. Det kan ydermere være vanskeligt at matche for motivation, idet der ved personerne i eksperimentgruppen ligger et valg bag deltagelsen, og at personerne i kontrolgruppen ikke nødvendigvis ville have den samme motivation for deltagelse. Derudover kan der være andre karakteristika ved personerne i eksperimentgruppen og personerne i kontrolgruppen, som kan være vanskelige at matche præcist, eksempelvis alder, antal og grovhed af tidligere forbrydelser, seksualitet eller job- og familiesituation. I evalueringen fra Minnesota er der ikke benyttet matchning mellem eksperimentgruppen og kontrolgruppen, men i stedet et randomiseret eksperimentelt design, hvilket medfører, at der bør tages andre forbehold. Det påpeges i evalueringen, at det ved anvendelse af et randomiseret eksperimentelt design, er vigtigt at være opmærksom på, at forskningen ikke bevidst går ud over nogle af de undersøgte personers mulighed for at deltage i CoSA, hvis de ønsker det. Dette kunne eksempelvis ske, hvis forskerne bag evalueringen besluttede, hvor mange deltagere, der kunne blive en del af en cirkel samt, hvor mange, der skulle indgå i kontrolgruppen. På denne måde kunne evalueringen medføre, at et antal personer, som i udgangspunktet ønskede at deltage i en cirkel blev afskåret denne mulighed. I den omtalte evaluering påpeges det dog, hvordan dette ikke var tilfældet. Her udgjorde både eksperimentgruppen og kontrolgruppen personer, der ønskede at blive kernemedlem i en cirkel, men grundet antallet af frivillige, var det ikke muligt at optage alle. Derfor var det kun halvdelen af ansøgerne, der fik tildelt en cirkel og dermed blev en del af eksperimentgruppen, hvorimod den anden halvdel udgjorde kontrolgruppen (Duwe 2012:150). Da kontrolgruppen udgøres af

personer, som alle har ansøgt om at blive en del af CoSA, er den ikke nødvendigvis sammenlignelig med de løsladte seksualforbrydere, der ikke ansøger herom. Dette da det må formodes, at personer, som har ansøgt om at blive kernemedlem i CoSA ønsker at ændre handlemønstre. I forlængelse heraf fremgår det ikke, om kontrolgruppen fik tilbudt andre resocialiserende eller støttende tilbud i stedet for CoSA, hvilket potentielt kan have haft indflydelse på evalueringens resultater.

På trods af de nævnte forbehold peger størstedelen af evalueringerne på, at CoSA har en positiv effekt både med hensyn til recidiv til ligeartet kriminalitet og recidiv i det hele taget. De ovenstående evalueringer udgør kun et udsnit af de evalueringer, der er foretaget af CoSA, men vi er endnu ikke stødt på evalueringer, der ikke indikerer en positiv effekt. Dog viser evalueringen fra Minnesota i USA ikke en positiv effekt i forhold til at modtage en ny dom for seksualkriminalitet. Det skal ligeledes påpeges, at flere af evalueringerne ikke har kunnet præstere en lang opfølgningstid, da de evaluerede projekter kun har eksisteret i få år. Det forekommer derfor sandsynligt, at fremtidige evalueringer med en længere opfølgningstid vil kunne fremvise mere sikre resultater. Derudover var det tydeligt under besøget i England, at Circles UK har meget fokus på at indsamle data, hvilket givetvis vil medføre flere evalueringer med længere opfølgningstid og større samples i fremtiden. Hertil er det dog væsentligt at bemærke, at der således ikke vil være tale om uafhængig forskning, og at der dermed kan være problemer forbundet med, at et projekt evaluerer sig selv.

5. Seksualforbrydelser i Danmark

I de nedenstående afsnit vil omfanget af seksualforbrydelser og herunder forekomsten af recidiv blive belyst. Det vil ligeledes blive belyst, hvordan risikovurderinger af seksualforbrydere foretages samt, hvordan resocialisering af kriminelle varetages i Danmark.

5.1 Problemets omfang

Seksualforbrydelser kan, ifølge straffelovens kapitel 24, karakteriseres som forbrydelser mod kønssædeligheden. Dette er forbrydelser, der forekommer i alle samfundets sociale lag og på tværs af aldersgrupper. Seksualforbrydere må derfor anses som en heterogen gruppe, ligesom seksualforbrydelser er et komplekst og multifacetteret fænomen (Hart 2003:10), der omfatter et bredt spektrum af lovovertrædelser, der spænder fra blotteri til grovere former for kontaktkriminalitet (Pedersen 2009:22). Derudover er der tale om en kriminalitetsform, der har både mænd og kvinder, men ofte også børn som ofre. Der sættes ofte lighedstegn mellem seksuelle overgreb mod børn og pædofili, hvilket ikke altid er korrekt. Alene fordi en person er pædofil, er det ikke ensbetydende med, at denne begår seksuelle overgreb mod børn, ligesom det at begå et seksuelt overgreb mod et barn ikke er ensbetydende med, at overgrebsmanden er pædofil (Red Barnet:9). Seksualforbrydelser er en kriminalitetstype, hvor det er vanskeligt at få indblik i det faktiske omfang, og officielle kriminalitetsstatistikker bidrager kun med et delvist billede af forekomsten heraf (Pedersen 2009:15). Dette hænger uløseligt sammen med, en ukendt mængde mørketal forårsaget af, at nogle seksuelle overgreb aldrig anmeldes. Både nationale og internationale kriminalitetsstatistikker peger på seksualforbrydelser som en lavfrekvent kriminalitetsform, men blandt forskere er der dog enighed om, at den faktiske forekomst af seksualforbrydelser er væsentligt højere end de tal, der fremkommer i officielle kriminalitetsstatistikker (Finkelhor 1994, Pedersen 2009:17-18). En dansk selvrapporteringsundersøgelse viser eksempelvis, at det kun var 6% af de rapporterede seksuelle overgreb blandt 15-16-årige, der blev politianmeldt (Helweg-Larsen 2003). Det er dog væsentlig at tage forbehold ved selvrapporteringsundersøgelser, da flere af disse kritiseres for manglende operationelle definitioner på seksuelle overgreb, hvorfor de beror på respondenternes egne fortolkninger af, om de har været udsat for en seksualforbrydelse, hvilket øger risikoen for både over- og underrapportering. Dette forbehold til trods peger en overvægt af forskning på, at omfanget af seksualforbrydelser er højere, end det fremgår i officielle kriminalitetsstatistikker (Pedersen 2009:18).

I 2014 var der ifølge Danmarks statistik 2410 anmeldelser om seksualforbrydelser i Danmark, og det årlige antal politianmeldelser for seksualforbrydelser har ligget relativt stabilt i en årrække (Danmarks statistik 2014). Ud af det samlede antal ofre for kriminalitet i Danmark i 2012 var 3%, udsat for en seksualforbrydelse. Dermed udgør ofre for seksualforbrydelser kun en lille andel af det samlede antal ofre i Danmark (Danmarks statistik 2013). I 2013 blev i alt 1959 personer dømt efter straffelovens

kapitel 24, heraf blev 478 personer dømt for blufærdighedskrænkelser, 237 personer blev dømt for voldtægt og 1244 blev dømt for andre seksualforbrydelser (Kriminalitet 2013:25).

I forbindelse med oplysning om problemets omfang findes det ligeledes relevant at belyse recidivniveauet blandt seksualforbrydere.

5.2 Recidiv blandt seksualforbrydere

Der vil når der henvises til recidiv i dette speciale være tale om tilbagefald til lignende kriminalitet - seksualforbrydelser. Der findes en omfattende mængde international forskning om emnet og således også uenighed om, hvad der reelt leder til recidiv blandt seksualforbrydere. Befolkningen forekommer ofte at tilskrive seksualforbrydere høj recidivrisiko (Illesces 2008), men ikke desto mindre er den gennemsnitlige recidivrate for denne gruppe reelt forholdsvis lav (Lösel & Schmucker:2005).

Der er i en dansk kontekst begrænset systematisk indsamlet empirisk viden om, hvor mange personer, der recidiverer samt, hvilke personer, der udgør en særlig risiko herfor. Hertil er der kun gennemført få undersøgelser af danske seksualforbryderes risiko for ny kriminalitet på lang sigt (Pedersen 2009:11-12).

Det er konkluderet på baggrund af eksisterende recidivstudier, der sammenfatter flere udenlandske undersøgelser, hvordan der generelt rapporteres recidivrater mellem 10-20% gældende for samples, der er fulgt over 5 år, hvorimod recidivraten er 20% og derved, når opfølgningsperioden er 10 år. Recidivraten stiger til 30-40% ved opfølgningsperioder på 20 år (Harris & Hanson 2004, Pedersen 2009:20, Hanson et. al. 1993). Dermed konkluderes der, i undersøgelser med lang opfølgningsperiode, en højere recidivrate, end det er tilfældet med undersøgelser med kort opfølgningsperiode. Spredningen i recidiv kan skyldes metodiske variationer i forskellige undersøgelser. Der forekommer således stor spredning i rapporterede recidivrater, hvilket gør det vanskeligt at konkludere entydigt, hvor høj recidivraten for seksualforbrydere er, men ifølge psykolog Karl R. Hanson at de faktiske recidivrater mindst 10-15% højere, end det fremkommer i officielle opgørelser (Hanson & Thornton 2003). Danske undersøgelser viser generelt en forholdsvis lav recidivrate for seksualforbrydere, hvilket særligt er gældende for gruppen af behandlede personer. Det lille antal af undersøgelser over danske forhold gør det imidlertid vanskeligt at konkludere noget entydigt om forekomsten af recidiv (Pedersen 2009:19-20). En af de få danske undersøgelser er foretaget af Kriminalforsorgen. Definitionen på recidiv er her tilbagefald til ny ubetinget dom eller til ny betinget dom med tilsyn. Opfølgningsperioden er to år fra dato for løsladelse ved en ubetinget dom eller dato for domsmodtagelse ved en betinget dom. Hos seksualforbrydere viser der sig en samlet recidivrate på 7%. Raten for recidiv til lignende kriminalitet ligger på 2,3%. I forlængelse heraf er det bemærkelsesværdigt, hvordan seksualforbrydere udgør den population med lavest forekomst af recidiv i Kriminalforsorgens opgørelser (Justitsministeriet et al. 2013).

Ifølge Det Kriminalpræventive Råd øges chancen for, at personer, der tidligere har været i fængsel, afholder sig fra at begå kriminalitet igen, hvis de kommer i job eller uddannelse. Derfor betragtes resocialisering af tidligere straffede som en vigtig samfundsopgave (Det Kriminalpræventive Råd 2015). Som beskrevet i indledningen kan støttende sociale netværk samt stabile bolig- og arbejdsforhold have positiv betydning for mindskelsen af risikoen for recidiv.

5.3 Risikovurdering af seksualforbrydere

Kernemedlemmerne i CoSA er udvalgt ud fra kriteriet om høj recidivrisiko, hvorfor det findes nødvendigt at medtænke, hvordan risikovurderinger af seksualforbrydere kan foretages. Risikovurderinger af seksualforbrydere bygger på en proces, hvor der indsamles information om den enkelte med henblik på at kunne træffe afgørelser, der er relateret til dennes risiko for recidiv (Hart et. al 2003:3).

Både nationalt og internationalt benyttes forskellige redskaber til at udarbejde risikovurderinger af seksualforbrydere, men i behandlingsnetværket i Danmark anvendes ”The Risk for Sexual Violence Protocol” (RSVP). RSVP bygger på erfaringer inden for risikovurderinger af andre kriminalitetsformer samt på tidligere arbejde og vejledninger om risikovurdering af seksualforbrydelser (Hart et. al 2003:1,15). RSVP består af evidensbaserede retningslinjer, der er designet til at bistå professionelle i risikovurdering. Dette ved at opstille et sæt risikofaktorer, der i både videnskabelig og professionel litteratur, anses som gængse for seksualforbrydere.

Figur 4

Historik ◦ Den seksuelle kriminalitet har en kronisk karakter ◦ Forskelligartet seksualkriminalitet ◦ Eskalering af seksualkriminaliteten ◦ Fysisk tvang i seksualkriminaliteten ◦ Psykologisk tvang i seksualkriminaliteten
Psykologisk tilpasning ◦ Ekstrem minimering eller benægtelse af seksualkriminalitet ◦ Holdninger, der understøtter eller accepterer seksualkriminalitet ◦ Problemer med selverkendelse ◦ Problemer med stress og coping ◦ Problemer som følge af overgreb i barndommen
Psykiske lidelser ◦ Seksuel afvigelse ◦ Psykopatisk personlighedsforståelse ◦ Alvorlig psykisk lidelse ◦ Misbrugsproblemer ◦ Tanker om vold og selvmord
Social tilpasning ◦ Problemer i intime relationer ◦ Problemer i ikke-intime relationer ◦ Beskæftigelsesmæssige problemer ◦ Anden kriminalitet
Håndtering ◦ Problemer med planlægning ◦ Problemer med behandling ◦ Problemer med tilsyn

Figur udarbejdet på baggrund af Hart et. al. 2003.

Ifølge udviklerne af RSVP er risikovurderinger ikke baseret på et deterministisk syn på menneskelig adfærd. Fokus under vurderingen bør være på den beslutningsproces, der for den enkelte, har ligget forud for det seksuelle overgreb forstået på den måde, at det skal forsøges afdækket, hvad den enkelte har forsøgt at opnå i situationen. Opgaven for praktikere af RSVP er således at indkredse, hvorfor personen har begået seksualkriminalitet og herunder vurdere, om forskellige faktorer, eksempelvis seksuel afvigelse eller antisociale holdninger, kan have påvirket dennes tidligere valg og således også, om det vil påvirke fremtidige beslutninger (Hart et. al. 2003:3).

Udviklerne bag RSVP understreger, hvordan der ikke eksisterer nogen metode, som med videnskabelig og faglig sikkerhed, kan give en præcis vurdering af sandsynligheden for, at en person vil engagere sig i bestemte handlinger i fremtiden. Uden en sådan ønskværdig metode, har praktikere alternativt brug for nyttige procedurer til vurdering af risiko for seksuelt recidiv og beslutningsprocesser relateret hertil, og derfor anses faglige retningslinjer aktuelt som den bedste løsning til at identificere recidivrisiko. En persons risiko for recidiv kan ændre sig over tid eller ved særlige begivenheder, hvorfor der ideelt set skal foretages nye risikovurderinger efter et givet tidsinterval eller, hvis der opstår ændringer i den pågældende persons liv (Hart et. al 2003:10-13).

5.4 Resocialisering af seksualforbrydere i Danmark

Hovedansvaret for resocialisering af kriminelle i Danmark påhviler landets kommuner og Kriminalforsorgen. Hertil er der endvidere en række resocialiserende tiltag, der varetages af forskellige organisationer og foreninger. På Kriminalforsorgens hjemmeside fremgår det, at de tager afsæt i den grundlæggende værdi: Kunsten at balancere mellem det hårde og det bløde. Værdien indeholder således sikkerhed og kontrol samt motivation og støtte, hvorfor straf og resocialisering ideelt skal fylde lige meget (Kriminalforsorgen.dk 2015). Hertil beskrives en målsætning således: *"Vi hjælper til begyndelsen på et lovligt liv udenfor"* (Faktum Kriminalforsorgen 2013:15). I 2006 blev projekt God Løsladelse iværksat med henblik på at styrke samarbejdet mellem Kriminalforsorgen og kommunerne. Fokus var her på at forebygge, at klienten recidiverede, og på at sikre dennes rettigheder i både overgangen fra fængsel til frihed og i Kriminalforsorgen i Frihed (KIF). Samarbejdsaftalerne skal sikre helhed, sammenhæng og klarhed om de indsatser, der møder personer, som har begået kriminalitet. Kriminalforsorgen skal, både i fængslerne og i KIF, koordinere såkaldte handleplaner for den enkelte klient med kommunen, hvormed kommunen er orienteret om, hvilke indsatser, der dels iværksættes af Kriminalforsorgen, og hvilke opgaver kommunen skal håndtere. Inden en klient løslades, vil denne blive tilbudt et løsladelsesmøde med kommunen, hvor samarbejdsaftalerne vil være med til at tydeliggøre, hvem der skal kontaktes i den enkelte kommune med henblik på eksempelvis bolig, forsørgelse og uddannelse (Kriminalforsorgen.dk 2015).

Det danske fængselsvæsen, der hører under Kriminalforsorgen, er ligeledes underlagt målsætningen om at balancere mellem det hårde og det bløde. Derfor er der på den ene side fokus på, at den dømte aftjener sin straf og på den anden side fokus på, at den dømte gennem personlig- og socialudviklende støtte motiveres til at kunne leve en kriminalitetsfri tilværelse efter endt straf (Kriminalforsorgen.dk). I 2011 blev der bevilliget 36 millioner kroner årligt til at styrke uddannelsesindsatsen for de indsatte, ligesom der i Kriminalforsorgen er afsat midler til at både fængsler og arresthuse kan tilbyde arbejdsmarkedsuddannelser. Bevæggrunden for sådanne tiltag er troen på, at

uddannelse kan øge chancerne for, at indsatte kan komme i job efter afsoning, hvilket kan reducere risikoen for recidiv (Faktum Kriminalforsorgen 2013:6).

KIF fører tilsyn med dømte, der enten har fået en betinget dom eller er prøveløsladt. Formålet med tilsyn er at fastholde eller indsluse klienten i det almindelige samfund. Socialrådgiverne i KIF skal således sammen med lovovertræderen tilstræbe forandring, der hjælper denne med at opnå en kriminalitetsfri tilværelse. Derudover skal KIF sikre, at klienten overholder eventuelle vilkår (Kriminalforsorgen.dk). Den resocialiserende opgave, der varetages af Kriminalforsorgen og landets kommuner er målrettet alle kriminelle og kan således ikke betragtes som et specifikt tiltag til seksualforbrydere.

Af øvrige resocialiserende tiltag kan eksempelvis nævnes et aktuelt mentorprojekt i regi af Røde Kors. Grundtanken i projektet er, at frivillige hjælper løsladte godt i gang med deres nye liv i frihed (Lorenzen 2015). Projektet finder sted i forbindelse med løsladelse og er målrettet 25-50-årige. Omkring tre måneder før løsladelse tilbydes egnede indsatte to frivillige mentorer, der besøger den indsatte i afsoningens sidste del. Relationen vil herefter fortsætte i op til et år efter løsladelse. Formålet med denne mentorordning er, at den løsladte støttes, både praktisk og socialt, i overgangen fra fængsel til samfund, med henblik på at nedbringe risikoen for recidiv (Jørgensen et. al. 2015:19). Dette mentorprojekt er til en vis grad sammenligneligt med CoSA, men det henvender sig ikke specifikt til seksualforbrydere.

Justitsministeriet har i 2015 udgivet en rapport, hvori der præsenteres forskellige resocialiserende tiltag i Danmark og disses effekt. Heri fremgår ingen resocialiserende tiltag specifikt henvendt til seksualforbrydere (Jørgensen et. al. 2015:47-51). Der er således en række resocialiserende tiltag i Danmark, som seksualforbrydere kan omfattes af, men der er ikke resocialiserende tiltag, hvor seksualforbrydere alene udgør målgruppen.

Der er dog tiltag, der ikke har resocialisering som den primære opgave, men hvor seksualforbrydere udgør målgruppen. Eksempelvis Bryd Cirklen, der består af en rådgivningstelefon under Sexologisk Klinik i Region Hovedstaden og hjemmesiden Brydcirklen.dk. Rådgivningstelefonen har eksisteret siden 2004, hvorigennem Sexologisk Klinik har tilbudt rådgivning til personer, der oplever, seksuelle tanker om børn. Rådgivningstelefonen tilbyder anonym rådgivning med professionelle fagpersoner (Region Hovedstaden Psykiatri 2015). Bryd Cirklen kan betragtes som den danske pendant til Stop It Now, som vi besøgte i England. Bryd Cirklen og Stop it Now er beskrevet yderligere i Bilag 2 og 3. Derudover forekommer behandlingsordningen til seksualforbrydere som det mest konkrete tilbud til denne gruppe i Danmark.

Behandlingen af seksualforbrydere i Danmark varetages af et landsdækkende netværk, der består af Anstalten ved Herstedvester og tre ambulante behandlingsinstituti-

oner: Sexologisk klinik på Rigshospitalet, Retspsykiatrisk Afsnit på Middelfart Sygehus og RKR (Eliassen 2007). Der blev i 1997 vedtaget forskellige initiativer med henblik på en forstærket indsats mod seksualforbrydelser, hvor der særligt var fokus på dem begået mod børn. Under navnet ”Behandlingsordning vedrørende en forstærket behandlingsindsats overfor visse personer, der er dømt for seksualforbrydelser” blev ordningen gjort permanent i 2001. Formålet var at oprette et behandlingstilbud, der rettede sig mod personer, der ikke havde begået de mest omfattende former for seksualforbrydelser. I forlængelse heraf er det en forudsætning, at sigtede findes egnet og motiveret til behandling af et visitationsudvalg. Indenfor behandlingsordningen opereres der med to separate ordninger: Forsøgsordningen (F-ordningen) og Visitationsordningen (V-ordningen). Fælles for begge er, at psykiatrisk/sexologisk behandling indgår som et afgørende omdrejningspunkt (Krogh 2015:6-9). F-ordningen kan betragtes som en betinget dom med særlige vilkår herunder psykiatrisk/sexologisk behandling. Ved V-ordningen er der tale om en fængselsstraf, der indebærer psykiatrisk/sexologisk behandling. Disse ordninger er beskrevet i Bilag 4.

6. Politik og retsfølelse

I de nedenstående afsnit vil faktorer, der forventes at kunne spille en rolle i forbindelse med en eventuel implementering af CoSA i Danmark, blive præsenteret.

6.1 Dansk retspolitik

I den førømtalte rapport fra justitsministeriets forskningskontor står spørgsmålet om, hvad der er mest virksomt for at forhindre ny kriminalitet centralt i debatten om dansk retspolitik. Rapporten gennemgår de eksisterende forskningsresultater og kortlægger den præventive effekt ved henholdsvis straf og resocialisering. Konklusionen peger på, at behandling og resocialiserende initiativer ofte viser sig at have en kriminalpræventiv effekt (Jørgensen et. al. 2015). Allerede i 2013 påpegede flere eksperter, herunder Linda Nielsen, der er juraprofessor og formand for Det Kriminalpræventive Råd, at en observeret stigning i strafmasserne i Danmark viser, at der politisk bør fokuseres mere på præventive indsatser som supplement til straf fremfor blot kontinuerligt at forhøje strafferammen. I forlængelse heraf udtaler hun:

”Der er nogle illusioner om, at hvis man skærper straffene, så får man mindre kriminalitet, men sådan hænger det ikke nødvendigvis sammen. Derfor bør vi hellere satse på kriminalpræventive indsatser, så vi i stedet kan bringe kurven ned. Det kan bedre betale sig, både i forhold til ofre, gerningsmænd og samfundsøkonomi” (Skjølager 2013).

Retspolitikken i den tidligere socialdemokratisk ledede regering (2011-2015) synes i overensstemmelse hermed at tage hensyn til både forebyggelse, straf og resocialisering, hvilket ses i nedenstående citat fra daværende justitsminister Mette Frederiksen:

“For jo færre kriminelle, jo færre borgere vil opleve situationer, hvor der er grund til utryghed. Det er et mål, som ikke kan nås ved blot at skærpe straffene for kriminalitet over en bred kam. Derfor bygger vores retspolitik på tre grundlæggende elementer: forebyggelse, straf og resocialisering” (Frederiksen 2015).

Frederiksen understreger i forbindelse hermed, hvordan hun mener, at der er behov for øget fokus på resocialisering:

“Vi bliver nødt til at bruge flere kræfter på spørgsmålet om resocialisering, og på hvordan det kan være, at så mange, der en gang har befundet sig på den gale side af strengen, havner der igen? Vi skal gøre det nemmere at vælge en anden vej. Det kræver en betydelig nytænkning af den samlede kriminalpræventive og resocialiserende indsats” (Frederiksen 2015).

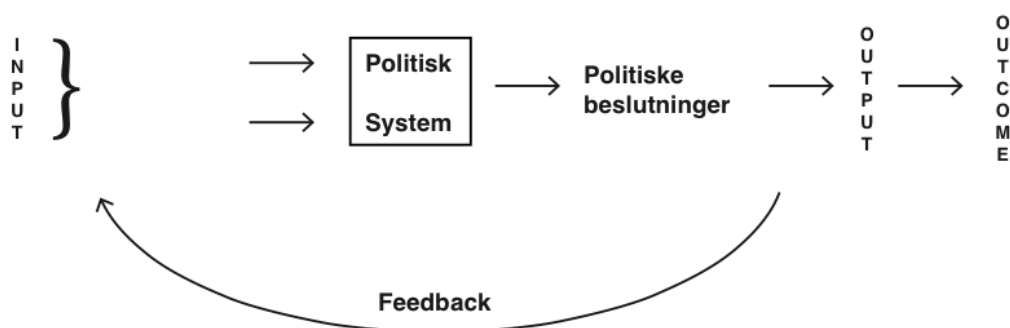
De ovenstående citater fra den forhenværende justitsminister tydeliggør erkendelsen af en nødvendighed for resocialisering. I det nye regeringsgrundlag fra 2015 ”Sam-

men for fremtiden” nævnes resocialisering dog ikke. Derimod lægges der op til *”en ny og strammere kurs mod kriminalitet”*, der særligt på områder som bande- og rockerkriminalitet og kriminalitet blandt udlændinge vil forsøges opnået med *”mere konsekvens og hårdere straffe”*. Regeringen understreger, hvordan de vil opretholde et sikkert og trygt land ved, at der sættes hårdt og resolut ind de steder, hvor det vurderes, at trygheden er truet. Derfor er der ifølge regeringsgrundlaget behov for en ny og strammere retspolitik i Danmark og der er dermed ikke fokus på resocialisering (Regeringsgrundlag 2015).

6.2 Implementering af ny politik

Den amerikanske politilog, David Easton har udformet en model, som har til formål at synliggøre, hvilke processer, der ligger bag implementeringen af ny politik i demokratiske samfund, hvor det politiske system og befolkningen er tæt forbundet og indbyrdes påvirkelige (Easton 1957:385-386). Hertil påpeger han, hvordan politik omhandler fordelingen af såvel økonomiske som sociale og kulturelle goder samt, at fordelingen heraf er autoritativ forstået på den måde, at det er det politiske system, der træffer beslutningerne herom. Det politiske system er dog stærkt påvirket af befolkningens holdninger og ønsker. Denne påvirkning kan finde sted både før, under og efter beslutningsprocessen, og der foregår således en uafbrudt vekselvirkning mellem det politiske system og befolkningen. Denne konstante vekselvirkning betegner Easton som *feedback-mekanismen* (Easton 1979:153, 366). Nedenfor ses Eastons model, som illustrerer processerne, der ligger bag de politiske beslutningsprocesser, som fører til implementering af ny politik.

Figur 5

Figur udarbejdet med inspiration fra Easton 1957.

Modellen er opdelt i det politiske system og dets omgivelser, disse er forbundet af det, som Easton betegner som *input* og *output*. Output dækker over de beslutninger, som det politiske system træffer, hvorimod input dækker over krav og tilslutning fra befolkningen (Easton 1979:41, 159, 349). Hver gang der er et output fra en politisk be-

slutningsproces, vil det være forbundet med et *outcome*, hvilket Easton beskriver som den konsekvens det pågældende output har for befolkningen. Herefter vil befolkningen reagere på det pågældende outcome ved enten at udvise tilslutning hertil eller stille nye krav (Easton 1979:351-352). Måden hvorpå befolkningens krav og tilslutning kan påvirke den politiske beslutningsproces beskriver Easton som politisering. Politisering kan blandt andet finde sted ved, at medierne sætter fokus på et bestemt område. Hvis befolkningens input til et bestemt output er tilslutning og støtte, vil den nye beslutningsproces resultere i, at der ikke ændres på det pågældende output, hvorimod det vil ændre i det pågældende output, hvis befolkningens input er nye krav og modstand. Befolkningens opfattelse af det politiske systems førte politik er således afhængig af dets vedtagelser og beslutninger, ligesom det politiske systems førte politik er afhængig af befolknings input (Easton 1957:386, 399).

6.3 Retsfølelse og resocialisering af seksualforbrydere

Når behovet for straf skal begrundes henvises der ofte til hensynet til befolkningens retsfølelse, hvori der også ligger et hensyn til ofrene. Forskning viser, hvordan befolkningens retsfølelse er langt mere nuanceret, end det eksempelvis antages fra politisk side. Professor i retssociologi, Flemming Balvig, udarbejdede i 2010 en undersøgelse omhandlende danskernes retsfølelse og retsfornuft. I undersøgelsen beskrives retsfølelsen som værende styret af det enkelte individs grad af fordømmelse overfor en given handling, samt af individets umiddelbare og ureflekterede holdning hertil (Balvig 2010:13,26,61). Undersøgelsen viser blandt andet, at 59% af den danske befolkning mente, at der blev straffet for mildt i Danmark. Balvig kunne dog også konkludere, at danskerne ikke havde tilstrækkelig viden om fængselsstraffens anvendelse samt, at der var tendens til, at befolkningen undervurderede længden på de straffe, som reelt udmåles ved domstolene. Det viste sig gennemgående, hvordan de adspurgte ville straffe mildere end den faktiske domstolspraksis. En undtagelse her var dog seksualforbrydelser, hvor danskerne i højere grad ville straffe i overensstemmelse med domstolene (Balvig 2010:6-7,49-50,84). Der henvises ofte til hensynet til befolkningens retsfølelse, når der politisk skal træffes beslutninger om lovgivning. Balvig argumenterer for, at det kan betragtes som et demokratisk problem, at der fra politisk side i stigende omfang refereres til befolkningens retsfølelse, når denne i vidt omfang baseres på uvidenhed (Balvig 2010:97).

Hertil beskriver jurist, Beth Grothe Nielsen, hvordan retsfølelsen er manipulerbar. Nielsen mener, at der særligt politisk mangler vilje til eller interesse i at indse, at retsfølelsen meget let kan manipuleres, hvilket også blev tydeligt i Balvigs undersøgelse, hvor de adspurgtes holdninger formildedes, når de blev præsenteret for flere detaljer om den pågældende sag (Nielsen 2006:23, Balvig 2010:62-63).

Balvig understreger endvidere, hvordan befolkningens retsfølelse bør betragtes som en generel moralsk afstandstagen til kriminalitet, hvilket yderligere forstærkes af mediernes ofte sensationssøgende fokus på kriminalitet og straf. Når en sådan grundlæg-

gende afstandstagen forstærkes vil påberåbelsen af strengere straffe opstå. Den almen retsfølelse beror således på et umætteligt behov for eller ønske om strengere straffe – det som Balvig indfanger med begrebet ”danaidernes kar”, hvor behovet for straffeskærpelser er uopfyldeligt og aldrig kan tilfredsstilles til fulde (Balvig 2006:51).

I sammenhæng med retsfølelsen er politikerne også nødt til at tage hensyn til ofret, når der laves nye love. Dette forklarer Lektor i strafferet, Trine Baumbach på følgende måde:

”Selvfølgelig skal vi tage hensyn til, hvad der virker, og hvad der ikke virker. Men uanset hvad er der også et hensyn til offeret, der skal varetages. Offeret er blevet krænkelse, og den krænkelse skal adresseres strafferetsligt ved, at der er proportionalitet mellem forbrydelsen og straffen” (Abrahamsen 2015:2).

Når der fra politisk side tages stilling til retspolitik og straffeskærpelser, spiller retsfølelsen og hensynet til ofret unægtelig en rolle og dette på trods af, at disse er umulige at tilfredsstille.

Når der videre i dette speciale henvises til befolkningens retsfølelse i forhold til seksualforbrydere, tages der afsæt i en antagelse om, at denne er todelt. Befolkningens retsfølelse vil dels rumme et ønske om strengere straffe for seksualforbrydelser, ligesom den vil rumme en generel modstand overfor at hjælpe seksualforbrydere. Befolkningens retsfølelse vil i det følgende blive omtalt som en ensartet størrelse, hvortil vi er bevidste om, at der indenfor befolkningens retsfølelse vil forekomme variationer. En opfattelse af en sådan ensartet offentlig tilgang af seksualforbrydere understøttes endvidere af McAlinden, der henviser til en pointe fra Hacking: *“(...) in an age in which we are supposedly drowning in value-relativism, there is a striking consensus concerning the wrongness of sexual contacts and relationships between adults and children”* (McAlinden 2005:387).

6.4 Mediernes indflydelse på retspolitik

Det påpeges hyppigt, hvordan medierne kan have en direkte indvirkning på befolkningens opfattelse af straf og således også retsfølelse. I sin undersøgelse konkluderer Balvig, hvordan flere af de adspurgte netop henviser til medierne, når de bliver bedt om at redegøre for deres opfattelse af, at der straffes for mildt i det danske retssystem. Mediernes dækning af straffesager orienterer sig ofte mod at belyse de sager, hvor straffen for en forbrydelse kan synes lav, hvilket netop kan skabe en opfattelse af, at kriminelle handlinger ikke straffes tilstrækkeligt (Balvig 2010:5, 59, 97).

Flere teoretikere understreger endvidere, hvordan medierne kan få betydning for politikernes henvisning til retsfølelsen i retspolitik. Professor i retssociologi Jørgen Dalberg-Larsen, har påpeget tendenser i dansk retspolitik, der har karakter af moralsk panik. Dalberg-Larsen argumenterer for, hvordan en sådan reaktion ofte er forårsaget af

enkeltsager omhandlende grov og personfarlig kriminalitet. Medierne får ved massiv dækning af sensationsprægede sager påvirket folkestemningen, og i forsøget på at opnå større popularitet hos vælgerne reageres der politisk på denne stemning, hvorefter der gennemføres enten forhastet eller ringe belyst lovgivning. Ud fra denne optik er medierne med til at forvrænge og skabe et behov hos befolkningen, som politikerne imødekommer ved restriktiv lovgivning (Dalberg-Larsen 2005:225). En sådan opfattelse vinder genklang hos Nielsen, der understreger, at retspolitik genereres ud fra en moralsk panik eller angst, der manifesterer sig i samfundet: *"Folk finder tryghed i bevidstheden om, at det onde bliver mødt med ondt. Noget for noget. Det er angsten, der drives politik på"* (Nielsen 2006:141).

David Garland, der er professor i sociologi og jura, påpeger, hvordan den offentlige holdning ofte vægtes højere i politiske sammenhænge, end det er tilfældet for udsagn fra juridiske eksperter og andre relevante fagpersoner (Fox 2012:168). Et øget mediefokus på sager omhandlende seksuelle overgreb mod børn anses som udslagsgivende for befolkningens øgede frygt. Selvom der i medierne forekommer upræcist og til tider ukorrekt sprogbrug, påvirkes befolkningens holdning, hvorfor der ud fra Garlands perspektiv er tale om, at medierne indirekte sætter den politiske dagorden om seksualforbrydere (Fox 2012:175).

6.5 Manglende politisk slagkraft ved resocialisering

Et amerikansk studie har vist, hvordan befolkningen i USA i højere grad støtter straffende fremfor resocialiserende tiltag til seksualforbrydere på trods af viden om, at dette ikke nødvendigvis afføder en mindskelse i recidivrisiko. I undersøgelsen forklares en sådan helligelse af straf fremfor resocialisering som værende nært forbundet med den fremførte diskurs i medier og politik (Pickett 2013:732). Dette medfører en cirkulær bevægelse, hvor det ikke alene er politikken, der skaber befolkningens retsfølelse, men at det også er retsfølelsen der skaber politikken. Problematikken bliver her, at der ikke tages højde for, at retsfølelsen er manipulerbar, hvorfor politikerne kan udnytte en umiddelbar retsfølelse uden videre interesse i at præge eller nuancere denne. Derfor argumenteres der for et behov for oplysning, fordi den nuværende tilstand ikke tillader befolkningen at udvide deres retsopfattelse og tage den oplevede retsfølelse op til revision. Når dette ikke er tilfældet bliver den mest oplagte respons at plædere for stadig strengere straffe.

Forenklet set kan der argumenteres for, hvordan resocialisering af seksualforbrydere ikke forekommer at være et populært politisk standpunkt. Set ud fra denne optik kan der stilles spørgsmålstejn ved, om kravene om strengere straffe reelt anvendes til nå længst i kampen om stemmer. Ved at imødekomme befolkningens krav om en mere restriktiv håndtering af kriminalitet, kan der politisk signaleres handlekraft ved, at der ikke alene tages hånd om et samfundsproblem, men at der også kæmpes for befolkningens ønske om tryghed.

”Det egentlige problem er, at kriminalpolitik i dag handler om noget andet end kriminalitet. Fra at have været et område for eksperter er kriminalpolitik blevet en interessepolitisk slagmark, hvor kampen om stemmer udkæmpes. De politiske partier har opdaget, at kriminalitet er et velegnet emne til politisk profilering, og de bruger dette emne skrupelløst” (Nielsen 2006:134).

I overensstemmelse med Nielsen påpeger også Dalberg-Larsen, hvordan en henvisning til befolkningens retsfølelse ofte bør ses som en maskering af den enkelte politikers subjektive holdning (Dalberg-Larsen 2005:30). Retføjelsens rolle i retspolitik problematiseres af flere eksperter. Kritikken er her ofte centreret om, at politikere sidder sagkundskabens anbefalinger overhørig og i stedet lovgiver ud fra befolkningens retsfølelse uden videre hensynstagen til, om den givne politik har kriminalpræventiv effekt (Jensen 2011:3).

Der kan argumenteres for, at særligt seksualforbrydelser udgør en oplagt mulighed for, at der kan føres politik, der forsvares med hensynet til en generel retsfølelse. Som Nielsen udtrykker det, er seksualforbrydere *”gode mål for strafskærper. De leverer valgflæsk til politikerne. Det kan skattesvindlere og økonomiske bedragere ikke gøre i nær så høj grad. Det bidrager ikke til folks følelse af, at der bliver gjort noget ved den almindelige usikkerhed og utryghed, når en Kurt Thorsen og en Rasmus Trads bliver sendt i fængsel”* (Nielsen 2006:141).

6.6 Offentlig oplysning i forbindelse med resocialisering af seksualforbrydere

Selvom der kan argumenteres for samfundsmæssige fordele ved resocialisering, skaber det ofte en samfundsmæssig modstand, hvilket i særdeleshed gør sig gældende for seksualforbrydere. Seksualforbrydere anses af mange som en særlig type af kriminelle, fordi de antages at være ekstremt farlige vaneforbrydere, der forgriber sig seksuelt på fremmede, ligesom der er en generel antagelse om, at de, i forhold til andre kriminelle, har særlig høj recidivrisiko. Disse overbevisninger forværres og fastholdes yderligere af et vedvarende mediefokus (Laws & Ward 2011:130-131).

Grundet denne problematik har flere understreget nødvendigheden af omhyggelig offentlig oplysning, der giver nøjagtige oplysninger samt eliminerer gængse misforståelser om seksualforbrydelser. En sådan folkeoplysning vil, ifølge McAlinden, forhåbentligt kunne udfordre ofte forenkede antagelser om seksualforbrydere og fremme en kultur baseret på social inklusion. Hertil fremføres et argument om, hvordan gængse misforståelser om seksualforbrydere reelt gør samfundet mere sårbart overfor seksualkriminalitet. Dette er fordi, seksualforbrydere kan udnytte det faktum, at befolkningens fokus entydigt er rettet mod bestemte personer eller situationer, som vurderes at udgøre risikoen for seksuelle overgreb mod børn, hvorved andre potentielle risici

overses. Et eksempel herpå kan være, hvordan frygten ofte er rettet mod fremmede seksualforbrydere, mens meget forskning viser, at langt de fleste overgreb sker i hjemmet. Det er således, ifølge McAlinden, kun ved at aflive myterne om seksualforbrydere, at samfundet kan afværge seksuelle overgreb og beskytte børn. McAlinden understreger derfor, hvordan der generelt i befolkningen bør oplyses om, at de seksualforbrydere, der portrætteres i medierne, ikke kan betragtes som repræsentative. Hertil påpeger hun, hvordan det er gængse misforståelser at alle seksualforbrydelser mod børn begås af pædofile og at alle seksuelle overgreb begås af mænd. Endeligt ville det være fordelagtigt med oplysning om, at forskellige seksuelle krænkere også udgør forskellige grader af risiko, og at det således ikke er alle seksualforbrydere, der udgør en høj recidivrisiko (McAlinden 2007:188-189).

Det faktum at CoSA med succes praktiseres i flere lande vidner om, at der er en grad af villighed fra befolkningen til at involvere sig i håndteringen af gerningsmanden og dennes resocialisering. Hertil understreger McAlinden det som et vigtigt aspekt, at frivillige i CoSA kan præge den misforståede opfattelse, der ofte er om seksualforbrydere, og dermed bidrage med en anderledes vinkel til debatten om, hvordan samfundet bør håndtere løsladte seksualforbrydere (McAlinden 2007:181-183).

6.7 Frivilligt arbejde i Danmark

Da en eventuel implementering af CoSA i Danmark er afhængig af frivillig arbejdskraft, vurderer vi det relevant at præsentere et overblik over den aktuelle situation for frivilligt arbejde i Danmark.

Social Forsknings Instituttet udarbejde i 2004 en undersøgelse af den frivillige sektor i Danmark. Formålet hermed var at beskrive befolkningens frivillige indsats og den grundlæggende antagelse var, at såvel den forskningsmæssige som den politiske interesse for den frivillige sektor har været stødt stigende det forgangne årti. Ifølge rapporten udførte omkring 35% af den danske befolkning frivilligt arbejde i 2004, dette inden for forskellige områder såsom idræt, kultur, lokal- og socialområdet, hertil påpeges det at sports- og fritidsområdet er et af de områder med flest frivillige, hvorimod socialområdet har sværere ved at rekruttere frivillige (Koch-Nielsen et. al. 2005:7-14). I rapporten påpeges det, at der forekommer at være en ulighed i sammensætningen af frivillige: *"Det er de mest privilegerede grupper – dem med de længste uddannelser, de højeste indkomster, den stærkeste integration på arbejdsmarkedet og med en vestlig baggrund, som er de mest aktive"* (Koch-Nielsen 2005:10). Derudover er der en lidt større andel af mænd end kvinder i den frivillige sektor, hvilket særligt skyldes mændenes store deltagelse på sports- og fritidsområdet, dog påpeges det, at kvinderne er i overtal på socialområdet. Rapporten viser ligeledes, at det er aldersgruppen 30-49 årige, der er stærkest repræsenteret i den frivillige sektor. Endelig vurderes det, at der er basis for en stigning i antallet af frivillige, da knap halvdelen af de adspurgte respondenter, der endnu ikke er frivillige, svarer ja til, at de gerne vil deltage i frivilligt arbejde, hvis de blev bedt om det (Koch-Nielsen et. al. 2005:10, 28).

I 2012 udgav Frivilligrådet en rapport, der tyder på, at vurderingen af en stigning i antallet af frivillige, der blev spået om i Social Forsknings Instituttets rapport, var korrekt. Her påpeges det, at der i 2011 var 43% af den danske befolkning, som havde udført frivilligt arbejde indenfor det sidste år (Frivilligrådet 2012:4). Der ses også en stigning i forhold til frivilligt arbejde indenfor sociale indsatser. Her var der i 2004 omkring 3% af den danske befolkning, der havde arbejdet frivilligt, hvorimod dette var steget til 11% i 2012 (Hjortshøj & Jørgensen 2013).

7. Teoretisk ramme

Dette speciales teorigennemgang er opbygget med psykologerne Richard Laws og Tony Wards overvejelser om desistance i forhold til seksualforbrydere som teoretisk ramme. Desistance vurderes relevant at benytte som teoretisk ramme, da formålet med nærværende speciale blandt andet er at vurdere, om CoSA kan føre til desistance og dermed reducere af recidivrisiko blandt seksualforbrydere.

Teorierne, der vil blive inddraget er Travis Hirschi's Social Bond Theory, Hirschi og Michael Gottfredsons Self Control Theory, Robert J. Sampson og John H. Laubs Life Course Theory og John Braithwaites teori om Shaming. I forbindelse hermed vil kriminolog Anne-Marie McAlindens arbejde med shaming i forhold til seksualforbrydere blive præsenteret. Slutteligt vil Tony Wards anskuelser af Good Lives Model blive præsenteret.

Da det ofte er vanskeligt at afklare, om ét bestemt forhold er årsagen til, at nogle begår kriminalitet, og andre ikke gør, benyttes begrebet 'årsag' sjældent i kriminologien. Her ses i stedet på, hvilke faktorer der vurderes at øge en persons tilbøjelighed til at begå kriminalitet (Jørgensen et. al. 2012:10). På trods af at der i dette speciale ikke er eksplicit fokus på, hvilke faktorer der er medvirkende til, at nogle personer begår seksualkriminalitet, vurderes det alligevel, at dette ikke kan ignoreres, når det ønskes at undersøge, hvordan det sikres, at en person ikke begår samme type forbrydelse igen. Dette ud fra antagelsen om at de faktorer, der har været medvirkende til, at en person har begået et seksuelt overgreb kan være med til tydeliggøre, hvilke faktorer der skal sættes ind overfor for at forhindre nye overgreb. Derfor er Social Bond og Self-Control Theory inddraget for at give et bud på, hvorfor nogle personer begår kriminalitet.

Et af formålene med dette speciale at undersøge om CoSA kan føre til desistance og dermed recidivnedsættelse hos de seksualforbrydere, der indgår som kernemedlemmer i en cirkel, hvorfor Life Course Theory er inddraget til at belyse, hvad der skal til for, at personer stopper med at begå kriminalitet.

Det er derudover valgt at inddrage teorien om shaming, da denne omhandler, hvad der kan fastholde en person i en kriminel tilværelse, og hvad der kan hjælpe en person ud af denne.

Hvor shaming er et teoretisk bud på, hvordan samfundet bør håndtere og møde kriminelle for at undgå ny kriminalitet, er Good Lives Model en praksisorienteret tankegang, der henvender sig til personer, som arbejder med seksualforbrydere, men denne omhandler ligeledes, hvordan seksualforbrydere bør mødes og håndteres for at undgå nye forbrydelser. Teorierne er i det nedenstående inddraget i det omfang, de findes relevante for specialets problemfelt.

7.1 Social Bond Theory

For kriminologer er det ofte vigtigt at svare på, hvorfor nogle mennesker begår kriminalitet. For Hirschi er præmissen for den menneskelige natur dog, at de fleste helt na-

turligt vil begå kriminalitet, da mennesker grundlæggende søger tilfredsstillelse, og kriminalitet ofte er en let vej til at få tilfredsstillet diverse behov. Hirschi mener derfor, at det vigtigste spørgsmål for kriminologien er, hvorfor nogle mennesker ikke begår kriminalitet. Han mener ikke, at svaret skal findes i, at nogle mennesker er mindre motiverede til at begå kriminalitet end andre, men i højere grad, at nogle er mere underlagt samfundets sociale kontrol (Hirschi 1969:217, 222-223). Hirschi opstiller fire punkter, der alle har betydning for en persons sociale bånd og dermed tilbøjelighed til at begå kriminalitet.

- **Attachement:** En persons tilknytning til andre tillægges betydning i forhold til dennes tilbøjelighed til at begå kriminalitet. Tilknytningen til andre indebærer en emotionel kontakt, og har en person god tilknytning til andre, er denne mindre tilbøjelig til at begå kriminalitet. Dette fordi personen vil bekymre sig om, hvad andre tænker om ham, ligesom han, hvis muligheden for at begå kriminalitet opstår, vil bekymre sig om, at han vil skuffe nogen og dermed potentielt ødelægge deres forhold, hvis han begår den kriminelle handling. Denne mekanisme betegnes som indirekte kontrol.
- **Commitment:** En persons forpligtelse til konformitet tillægges betydning for dennes tilbøjelighed til at begå kriminalitet. Her er antagelsen, at det at frygte konsekvenserne af en kriminel handling er en af de største drivkræfter til ikke at begå kriminalitet. Personen er således i stand til rationelt at vurdere, om de negative konsekvenser af en kriminaliteten vil overstige den tilfredsstillelse, som den kriminelle handling vil medføre. En persons tilbøjelighed til at begå kriminalitet afhænger således af, hvor meget eller hvor lidt personen føler, han har at miste.
- **Involvement:** En persons involvering i konforme aktiviteter tillægges betydning for dennes tilbøjelighed til at begå kriminalitet. En person, der er involveret i flere konforme aktiviteter, såsom fritidsaktiviteter og sociale sammenkomster, har mindre tid til at indgå i ulovlige aktiviteter.
- **Belief:** En persons overbevisning har betydning for dennes tilbøjelighed til at begå kriminalitet. Med dette menes, at alle mennesker lever i et samfund, der bygger på fælles værdier. Personen, der begår kriminalitet er ikke uenig i disse værdier, ligesom han ikke forsøger at neutralisere det afvigende i sine handlinger, men nogle personer tillægger det mere vigtighed end andre at følge samfundets regler. Jo mindre en person føler sig forpligtet til at overholde samfundets regler, jo større er sandsynligheden for, at han vil begå kriminalitet (Hirschi 1969:215-221).

Ifølge Hirschi er ovenstående fire punkter alle med til at udgøre en persons sociale bånd. En persons tilbøjelighed til at begå kriminalitet er således større, hvis disse bånd brydes eller svækkes (Hirschi 1969:217).

Flere år efter Hirschi formulerede Social Bond, udarbejdede han i samarbejde med Gottfredson Self-Control Theory. Hovedpointen er her, at fokus bør flyttes fra sociale bånd til selvkontrol, hvis det ønskes at undersøge, hvorfor nogle mennesker begår kriminalitet. Ligesom Social Bond vil denne teori hovedsageligt blive inddraget i analysen i forbindelse med diskussionen af, om CoSA kan påvirke nogle af de faktorer, der vurderes at have haft indflydelse på, hvorfor en person har begået et seksuelt overgreb og dermed også de faktorer, der sætter ham i risikozonen for at recidivere.

7.2 Self-Control Theory

Self-control Theory anser kriminalitet som resultat af individuelle forskelle, der udvikles tidligt og som følger personen hele livet. Gottfredson og Hirschi anser ikke selvkontrol som værende et biologisk træk, men nærmere som noget, der udvikles forskelligt hos børn alt efter, hvordan deres forældre opdrager dem samt irttesætter upassende opførsel, dette betegner Gottfredson og Hirschi som direkte kontrol (Gottfredson & Hirschi 1990:232-233). De udelukker således ikke, at selvkontrollen påvirkes af udefrakommende faktorer, men påpeger at den udvikles i barndommen, og at det herefter er selvkontrol, der kan afholde personen fra at begå kriminalitet: *"We suggest that high self-control effectively reduces the possibility of crime – that is, those possessing it will be substantially less likely at all periods of life to engage in criminal acts"* (Gottfredson & Hirschi 1990:228). Gottfredson og Hirschi nævner flere elementer, som indikerer at en person har lav selvkontrol og dermed større tilbøjelighed til at begå kriminalitet. Her nævnes blandt andet manglende evne til behovsudskydelse, ligesom personer med lav selvkontrol ofte ikke er i stand til eller interesserede i længevarende forpligtelser. Det påpeges endvidere, at personer med lav selvkontrol har større tendens til at søge øjeblikkelig nydelse end personer med høj selvkontrol, hvorfor disse personer eksempelvis også ofte vil ryge, drikke, gamble og have ubeskyttet sex. Gottfredson og Hirschi understreger dog at personer med lav selvkontrol ikke per definition begår kriminalitet (Gottfredson & Hirschi 1990:228-229).

Life Course Theory lægger i modsætning til Self-Control Theory vægt på, at en persons tilbøjelighed til at begå kriminalitet er foranderlig og kan påvirkes af udefrakommende faktorer. Teorien omhandler, hvordan der kan være begivenheder i en persons liv, som kan have en positiv effekt på personens tilbøjelighed til at begå kriminalitet. Denne teori vil i analysen hovedsageligt blive inddraget i forbindelse med diskussionen af, om CoSA kan betragtes som en sådan begivenhed.

Desistance defineres af Laws og Ward som en proces og dermed ikke som en enkeltstående begivenhed. Afholdelse fra kriminalitet opnås således over tid og gennem forskellige forandringsprocesser, der fører til reintegration i samfundet. I den forbindelse påpeger Laws og Ward, hvordan offentligheden og flere professionelle ofte finder det vanskeligt at se desistance i forhold til seksualforbrydere grundet en overordnet opfattelse af denne type kriminelle som uforanderlige. Hertil mener de dog, at den efter-

hånden anderkendte pointe om, at alle kriminelle på et tidspunkt i deres liv stopper deres kriminelle aktiviteter, overses (Laws & Ward 2010:5-6). Med henvisning til denne pointe spørger Laws og Ward: "*If we did not intervene in any fashion, would desistance happen anyway?*" (Laws & Ward 2010:36), hvilket de mener vil være tilfældet. De mener dog også, at andre faktorer end alder spiller ind, hvorfor de stadig anser det for vigtigt at undersøge vejen til desistance for seksualforbrydere. Laws og Ward påpeger, hvordan Sampson og Laub netop undersøger desistance ud fra antagelsen om, at andre faktorer end alder spiller ind, og at desistance ikke er en begivenhed men en proces. Det findes derfor relevant at præsentere deres Life Course Theory.

7.3 Life Course Theory

I modsætning til Social Bond og Self-Control theory tager Sampson og Laub ikke udgangspunkt i, at årsagen til og løsningen på kriminalitet udelukkende ligger i barndommen og ungdommen, da de mener, at begivenheder i voksenlivet kan ændre på en persons tilbøjelighed til at begå kriminalitet. Deres teori omhandler, hvad der skal til for, at en person ændrer en kriminel livsførelse til en konform og lovlydig (Cullen & Agnew 2011:497). Ifølge Sampson og Laub er grunden til, at personer ændrer livsførelse, at de oplever et strukturelt vendepunkt, der bliver katalysator for en langvarig livsændring. Denne forandringsproces består af fire elementer, hvoraf det første er det strukturelle vendepunkt. Det andet element er, at dette strukturelle vendepunkt vil medføre øget uformel social kontrol, og det tredje er, at vendepunktet også vil medføre en forandring i personens rutineaktiviteter. Det fjerde element er, at personer, der grundet et strukturelt vendepunkt, har ændret rutineaktiviteter og oplever mere uformel kontrol, vil have følelsen af at have investeret for meget i denne nye livsstil til at ville vende tilbage til kriminalitet. Sampson og Laub eksemplificerer dette ved at beskrive en kriminel mand, der bliver gift, hvilket må betegnes som et strukturelt vendepunkt. Ægteskabet medfører, at han er udsat for kontrol fra sin kone, at hans hverdag og dermed rutineaktiviteter ændrer sig, og at han pludselig har investeret for meget i ægteskabet til, at det er værd at opgive for at begå kriminalitet. Hertil er det ligeledes en pointe for Sampson og Laub, at desistance for de flestes vedkommende vil være en ubevidst proces, idet personen ikke selv er opmærksom på eller bevidst om de forandringer, der finder sted grundet den strukturelle ændring. Selvom et strukturelt vendepunkt kan medføre desistance, understreger de dog, hvordan dette ikke altid vil være tilfældet. Personen, der oplever et strukturelt vendepunkt, skal være indstillet på ændre adfærd, så selvom ændringerne kan ske ubevidst, må der ikke være en direkte modvilje overfor at ændre adfærd (Sampson & Laub 2003:499-501).

Teorien om shaming er inddraget, da den omhandler, hvordan samfundet bør håndtere personer, der har begået kriminalitet og i forlængelse heraf, hvad der bliver udslagsgivende for, at disse holdes i rollen som kriminelle eller formår at lægge denne bag sig. Shaming vil i analysen hovedsageligt inddrages i en diskussion af, hvordan CoSA håndterer seksualforbrydere.

7.4 Shaming

Det er valgt at inddrage Braithwaites teori om shaming, da hans begreb om reintegrerende shaming vurderes yderst relevant i forhold til CoSA. Foruden en gennemgang af Braithwaites teori om shaming vil McAlinden, der har arbejdet med shaming i forhold til seksualforbrydere, blive inddraget.

Braithwaite forsøger med sin teori om shaming ikke at modbevise andre teorier om kriminalitet, men tager derimod udgangspunkt i flere af de klassiske kriminologiske teorier såsom stempelingsteori, kontrolteori, subkulturteori og strain-teorien. Han mener dog, at alle disse teorier kan styrkes, hvis vigtigheden af skam medtænkes (Braithwaite 1989:5).

Ifølge Braithwaite påføres en person skam af det omgivende samfund, andre personer eller institutioner, hvis han har begået en kriminalitet. Denne skam kan eksempelvis tage form som en spydig kommentar, hovedrysten eller en verbal konfrontation, hvor personen mindes om, hvor skyldig han bør føle sig, og hvor berørt ofret er af hans handling. Skammen kan ligeledes påføres af medierne, hvis personens kriminelle handling eller lignende handlinger omtales og fordømmes. Endelig nævner Braithwaite, hvordan skammen kan påføres af en dommer, der dømmer en bestemt hændelse som forkastelig eller en gruppe mennesker, som dømmer en bestemt handling som forkert (Braithwaite 1989:58). Teorien om shaming omhandler således, hvordan skam påføres en person, der har begået kriminalitet samt, hvordan karakteren af denne skam er afgørende for, om personen begår kriminalitet igen (Braithwaite 1989:102). Teorien omhandler ligeledes, hvordan det har en kriminalpræventiv effekt, hvis en person indgår i indbyrdes afhængighedsforhold og har vished om, at nogen vil skamme sig over ham, hvis han begår kriminalitet. Skammen kan have to forskellige udfald alt efter, hvordan den påføres, og hvad den erstattes af, den kan enten ende med at være disintegrerende eller reintegrerende (Braithwaite 1989).

7.4.1 Reintegrerende og disintegrerende shaming

Reintegrerende shaming dækker over situationer, hvor samfundets og enkeltpersoners udtrykte misbilligelse af en bestemt handling efterfølges af en gestus, hvor gerningsmanden med fornyet accept bydes velkommen tilbage til samfundet som en lovlydig medborger. En sådan fornyet accept kan variere fra et simpelt smil, der udtrykker tilgivelse, til mere formelle ceremonier, der fratager gerningsmanden rollen som afvigende. Braithwaite påpeger i denne forbindelse, hvordan shamingen og reintegrationen ikke finder sted simultant, men at reintegrationen efterfølger shamingen. Til yderligere at forklare hvordan reintegrerende shaming fungerer, benytter Braithwaite sig af, juraprofessor John Griffiths familiemodell. I denne er argumentet, at børn af og til foretager handlinger, der er ildeset af forældrene. Straffen for forseelsen vil i velfungerende familier ikke indebære isolation og kold luft fra den øvrige familie, ligesom det ikke indebærer en ændring i barnets familiære status. Både forældrene og barnet er bevidste om, at deres forhold til hinanden, på trods af den ildesete hændelse og

straffen herfor, vil være uændret. I denne model er barnets skam over at have begået en forkert handling således forbundet med en altoverskyggende kærlighed og accept fra forældrene. Braithwaite argumenterer for, at familiemodellen bør være et forbillede for, hvordan straf og reintegration bør foregå i samfundet (Braithwaite 1989:56).

I modsætning til reintegrerende shaming findes disintegrerende shaming. Denne indebærer, at skammen for en bestemt handling påføres personen fremfor handlingen, og at den ikke er forbundet med accept, kærlighed eller respekt, hvorfor den er stigmatiserende. Da disintegrerende shaming ikke er forbundet med en grundlæggende respekt for personen, vil den ofte indebære, at denne vendes ryggen og udstødes, hvilket medfører, at personen vil opsøge andre, der vil acceptere og respektere ham. Dette kan medføre, at subkulturer bliver attraktive, da disse ofte består af personer, der, ligesom lovovertræderen, er blevet udstødt fra det konventionelle samfund. I disse subkulturer vil lovovertræderens handlinger ikke nødvendigvis være grundlag for stigmatisering, som de var i det konventionelle samfund, og der vil derfor være større sandsynlighed for, at han forsætter sin afvigende adfærd (Braithwaite 1989:101-102).

Ifølge Braithwaite antager mange fejlagtigt, at stigmatisering er mere kriminalpræventivt end reintegrerende shaming, da det umiddelbart anses som mere afskrækkende at blive stigmatiseret og udstødt end at blive påført skam for derefter at blive tilgivet. Til dette påpeger han, at det ikke er alvorligheden af sanktionen, der er afgørende for virkningen heraf, men at det snarere er sanktionens sociale forankring. Dette uddybes ved, at skam er mere effektivt som afskrækkelse fra kriminalitet, da den oftest påføres af personer, som fortsat holder af den pågældende person, og som den pågældende person fortsat holder af, hvorfor han vil efterstræbe at ændre adfærd for ikke at skuffe disse personer. Herimod vil en person, der stigmatiseres og udstødes oftest afvise de personer, han potentielt kunne skamme sig overfor, hvorfor skammen ikke længere har nogen virkning (Braithwaite 1989:55-56).

Braithwaite er, som flere andre klassiske kriminologer, overbevist om, at en persons tilbøjelighed til at begå kriminalitet afhænger af ratioen af pårørende, der er for versus pårørende, der er imod kriminalitet, dette da det vil afgøre om personens pårørende vil skamme sig over ham eller ej, hvis han begår kriminalitet (Braithwaite 1989:13).

Alle sociale processer kan vække skam i en person, Braithwaite mener dog, at skammen har den største effekt, hvis den påføres af nogle, som den skamfulde person holder af (Braithwaite 1989:69). Han mener, at den reintegrerende effekt af skammen er mest optimal, hvis den påføres af personer, som lovovertræderen indgår i indbyrdes afhængighedsforhold med:

”Reintegration, in contrast, is often the job of family and close friends; their task is a nurturant one – to show that even though the blow to reputation has been severe, the offender is forgiven and still accepted by her loved ones, and her loved ones are by her side to provide practical support in getting on with life” (Braithwaite 1989:87)

I ovenstående citat tydeliggøres det, hvordan reintegration af lovovertræderen er nødvendig for, at denne kan komme videre med sit liv på en hensigtsmæssig måde, ligesom indbyrdes afhængighedsforhold er nødvendige for, at reintegrationen kan lykkes. Denne pointe er tæt forbundet med Braithwaites opfattelse af, at personer, der har tætte indbyrdes afhængighedsforhold til andre er mindre tilbøjelige til at begå kriminalitet end personer, der ikke indgår i tætte afhængighedsforhold. Har en person stærke relationer til andre vil ikke alene skammen, der påføres efter en eventuel kriminel handling, men også frygten for denne skam, være mere kriminalitetsafskrækkende end, hvis personen ikke indgår i sådanne tætte relationer (Braithwaite 1989:81,102).

7.4.2 Shaming af seksualforbrydere

McAlinden tager i sin forskning udgangspunkt i Braithwaites teori om shaming, hvor hun fokuserer på shaming og konsekvenserne heraf i forhold til seksualforbrydere. Hun påpeger, hvordan forsøg på at kontrollere løsladte seksualforbrydere ofte er fejlet, da løsladelsen til det omgivende samfund er forbundet med stærkt disintegrerende tiltag og dermed disintegrerende shaming. Eksempler herpå er den offentlige registrering af seksualforbrydere i USA, eller når et givent lokalsamfund gøres opmærksom på, at der bor en seksualforbryder i nærområdet. Hun påpeger, hvordan hovedformålet med sådanne tiltag ikke er at bringe opmærksomhed på seksualforbryderen, men i stedet at skabe tryghed og sikkerhed blandt borgerne, men ikke desto mindre er disse tiltag stigmatiserende. Konsekvenserne af stigmatisering er, ifølge Braithwaite, at den stigmatiserede person har større tilbøjelighed til at vende sig mod en subkultur, der består af lignende afvigende personer. Her påpeger McAlinden dog, hvordan konsekvensen af stigmatisering for seksualforbrydere ofte vil være, at de isolerer sig fra det "normale" samfund (McAlinden 2005:374-379). McAlinden påpeger, hvordan isolationen kan føre til øget recidivrisiko:

"If an offender becomes ostracized in the area where he or she lives, then he or she will simply go underground, where he or she could be of even greater danger and commit crime elsewhere" (McAlinden 2005:379).

McAlinden mener altså, at den disintegrerende shaming, som seksualforbryderne udsættes for, har omfattende konsekvenser for både dem selv og det omkringliggende samfund. For seksualforbryderen betyder det, at denne ofte afskæres mulighederne for job og bolig og dermed ikke reintegreres i samfundet, og for samfundet betyder det, at dette ikke er beskyttet mod seksuelle overgreb, da isolation og manglende reintegration i værste fald afstedkommer nye seksuelle overgreb (McAlinden 2005:384).

Hertil understreger hun, hvordan alternative konfliktløsninger i forbindelse med seksualforbrydere i højere grad end det traditionelle straffesystem, er i stand til at tage hensyn til både den dømtes behov og samfundets beskyttelse (McAlinden 2005:373-374). Hertil beskrives det, hvordan konsekvensen af seksualforbrydernes straf i bedste fald er stigmatisering og isolation og i værste fald udsættelse for vold og selvtægt,

hvilket, i yderste konsekvens kan medføre tilbagefald til seksualkriminalitet. (McAlinden 2007:5-6).

7.4.3 Shaming og CoSA

McAlinden argumenter for, at CoSA er som skræddersyet til at varetage den reintegrerende shaming, der er nødvendig for, at kernemedlemmet kan blive resocialiseret i samfundet. Dette er fordi, CoSA er i stand til at påføre skam ved at udvise foragt for den kriminelle handling, men også er i stand til at være reintegrerende ved at inkludere kernemedlemmet i nye indbyrdes afhængighedsforhold (McAlinden 2005:381). Hun beskriver således, hvordan CoSA er kendetegnet ved både shaming og reintegration:

"Circles of support are accompanied by one of the principal hallmarks of reintegrative shame cultures - the aim is to control wrongdoers within a communitarian society and informally sanction deviance by reintegration into cohesive networks, rather than by formal restraint" (McAlinden 2007:171).

CoSA er således, i stand til at sanktionere seksualforbryderen for den handling, han har begået, men dette sker i samspil med, at han reintegreres i det omkringliggende samfund. Hertil kommer, hvordan personer er mere tilbøjelige til at opleve skam i en lille intim gruppe, end i et udefineret massesamfund. McAlinden mener derfor, at CoSA er en oplagt kontekst for shaming, da modellen samler personer fra lokalsamfundet i en gruppe, som er i stand til at vække skam og fremme reintegration hos kernemedlemmet. Når et cirkelforløb er igangsat, vil de frivillige på flere måder kunne assistere kernemedlemmet i dennes reintegration, dette kan eksempelvis være ved hjælp til bolig- eller jobsituation samt ved at hjælpe kernemedlemmet med at ændre attitude og adfærd og til at undgå situationer, der kan medføre recidiv (McAlinden 2007:172,381).

7.5 Et humant syn på seksualforbrydere

Laws og Ward påpeger, hvordan lægpersoner skoles af politiske og behandlingsmæssige eksperter til at opfatte seksualforbrydere som farlige og uforanderlige, hvorfor befolkningen opsætter såvel fysiske som etiske og psykologiske barrierer mellem sig selv og seksualforbrydere. De påpeger dog også, hvordan en anden tilgang til seksualforbrydere er begyndt at bryde frem hos visse forskere. Denne tilgang bygger på antagelsen om, at alle mennesker, også seksualforbrydere *"carries within us a spark of humanity, a sliver of value that means we all merit respect and a chance to belong no matter what wrong we have done"* (Laws & Ward 2010:VIII) og de tilfører dermed et menneskerettighedsperspektiv til debatten om håndteringen af seksualforbrydere (Laws & Ward 2010:5). De stiller i den forbindelse spørgsmålene: *"What do we owe those who have harmed us? How can we help them to come back to us once they have paid their dues?"* (Laws & Ward 2010:VIII) og konstaterer efterfølgende *"It is far to*

easy to categorize sex offenders simply as individuals marred by deviancy and cruelty” (Laws & Ward 2010:VIII). De lægger således op til, at det er nødvendigt at hjælpe seksualforbrydere med at blive resocialiseret på trods af, at de har begået en frygtelig forbrydelse. Ifølge Laws og Ward er seksualforbrydere, med undtagelse af deres kriminelle handling, ikke anderledes end andre mennesker, de stræber også efter uddannelse, job, venner, familie, børn, kærlighed og et stabilt liv. Laws og Ward mener, at seksualforbrydere skal behandles med respekt, og at de skal hjælpes tilbage til et meningsfuldt og godt liv efter endt straf (Laws & Ward 2010:4-5). Denne tilgang til seksualforbrydere er ligeledes tydelig i Good Lives Model (GLM), som blandt andre Ward står bag. GLM er i udgangspunktet en behandlingsmodel udarbejdet til seksualforbrydere, og denne benyttes blandt andet i behandlingsnetværket i Danmark, men GLM repræsenterer også en tilgang til seksualforbrydere, som vurderes relevant for alle praktikere, der arbejder med seksualforbrydere.

7.6 Good Lives Model

Indenfor GLM er grundtanken, at al menneskelig adfærd er rettet mod målet om at opnå nogle alment gældende grundlæggende behov. Vanskeligheder med at opnå disse behov på socialt accepteret vis kan medføre kriminel eller krænkende adfærd.

Ward påpeger, hvordan behandling af seksualforbrydere, der i langt overvejende grad tager udgangspunkt i risikovurdering, har som primært mål at sikre, at disse ikke udgør en risiko for samfundet, og ikke at forbedre personens livskvalitet. Dette ud fra en forståelse af at der ved identifikation og kontrol af risikofaktorer kan opnås en reduktion i seksualforbryderens recidivrisiko. Ward mener dog, at der ved en sådan tilgang til behandling af seksualforbrydere udelukkede fokuseres på enkelstående og adskilte risikofaktorer, og dermed risikeres den fulde pallet af menneskelige behov at blive overset, hvilket ikke vil give en langtidsholdbar virkning i forhold til nedsættelse af recidivrisiko. Ward påpeger derfor, at det er nødvendigt at fokusere på, hvordan den enkelte opnår et godt og meningsfuldt liv på legal vis. Ræsonnementet bag denne antagelse er, at hvis en person er i stand til at opnå sine mål ad lovlige og socialt accepterede veje, vil risikoen for, at efterstræbelsen af disse bliver skadende være mindre. Denne løsning vil derfor være mere fremtidssikret end blot at reducere enkeltstående og aktuelle risikofaktorer. Ward forklarer endvidere, hvordan han anser det for mere effektivt at give en person redskaberne til at leve et bedre liv, fremfor blot at give ham redskaberne til at undgå at begå ny seksualkriminalitet.

Når GLM benyttes i håndteringen af seksualforbrydere, ses der ikke bort fra risikofaktorer, men disse anses som udfordringer, der står i vejen for, at personen kan opnå et godt og meningsfuldt liv, hvorfor det drejer sig om at hjælpe personen med at identificere, hvad der udgør det gode liv for ham og herefter at hjælpe ham med at opnå dette på en ikke-kriminel og socialt accepteret måde. Ward foreslår derfor, at GLM anvendes i samspil med risikovurderinger (Ward & Stewart 2003:353-357).

Udgangspunktet for GLM er, at alle mennesker, seksualforbrydere eller ej, stræber efter at opnå primary goods, hvilket eksempelvis kan være forhold til andre, intimitet, en følelse af mening med livet, selvbestemmelse eller uddannelse. Hertil antages det, at kriminalitet opstår som konsekvens af den måde, hvorpå nogle personer tilstræber at opnå disse primary goods. En person kan eksempelvis forsøge at opnå intimitet gennem et seksuelt forhold med et barn, målet er således legalt og gældende for alle mennesker, men midlet er både ulovligt og socialt uacceptabelt.

Det overordnede mål bør således være at give seksualforbryderen de nødvendige redskaber til at opnå disse primary goods på en legal og socialt accepteret måde. Dette ved at hjælpe ham til at identificere sine interne færdigheder og at forøge hans eksterne muligheder for støtte (Stewart & Ward 2003:354-357).

8. Metodeovervejelser

Nærværende speciale er udarbejdet i samarbejde med RKR, hvor vi under specialeperioden har haft et kontor til rådighed samt adgang til både personale- og patientgruppen. Sidstnævnte er det dog ikke fundet relevant at inddrage til besvarelsen af problemformuleringen. Da hovedformålet med dette speciale er at undersøge, hvorvidt og hvorfor CoSA virker samt, hvilke muligheder og udfordringer, der forventes at relatere sig til en eventuel implementering af modellen i Danmark, fandt vi det givende at opleve, hvordan modellen fungerer i praksis og at tale med relevante praktikere. Derfor har vi, med økonomisk støtte fra Den Obelske Familiefond gennem Aalborg Universitet og Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi, besøgt organisationen Circles UK under en studietur til England. Derudover er der foretaget ekspertinterviews med psykolog Kuno Sørensen fra Red Barnet, psykolog Marianne Fuglestved og jurist Julie Bergholdt, der er ansat ved DFK, formanden for Foreningen SPOR Helle Borrowman og Ulla Larsen der er leder på RKR. Derudover har vi igennem hele specialeperioden haft mulighed for at vende vores overvejelser med behandlerne på RKR. De behandlere, som vil blive brugt videre i specialet er Lene Winther, Dorte Heckscher og Susanne Bengtson.

Mange samtaler med personalet på afdelingen har været sparring, hvor vi ikke har skrevet feltnoter efterfølgende, men gode citater, overvejelser og inputs er skrevet ned efter hukommelsen og vil fremgå med henvisning til den enkelte behandler. De citater, der er inddraget er godkendt og valideret af de pågældende. Når der i specialet henvises til behandlerne, vil det blive tydeliggjort, at informationerne er opnået gennem personlig kommunikation.

8.1 Tilgang til felten

Interessen for specialets problemstilling er opstået på forskellig vis. Sascha var forud for specialet i praktik på RKR, hvor hun undersøgte sociale konsekvenser forbundet med en dom for seksualkriminalitet. Undersøgelsen viste blandt andet, hvordan de adspurgte seksualforbrydere gennemgående oplevede en række sociale konsekvenser, der kunne betragtes som problematiske i forhold til recidiv (Krogh 2015). Maria var i praktik hos Nordjyllands Politi, hvor hun havde særligt fokus på alternativ konflikt-håndtering. I forbindelse med dette arbejde, bemærkede hun, hvordan politiet efterspurgte mere fokus på resocialisering med henblik på at forhindre ny kriminalitet. Derudover har vi begge arbejdet med emnet i forbindelse med tidligere projekter (Krogh & Skruppeltrang 2013, Krogh 2015, Hansen et. al. 2014). På baggrund af disse erfaringer opstod interessen for at undersøge resocialisering af seksualforbrydere og den udfordring, vi formodede relaterer sig hertil.

Vi gik således til problemstillingen med antagelsen om, at der manglede resocialiserende tiltag til seksualforbrydere, og at et øget fokus på resocialisering kan medvirke til at mindske recidivrisikoen. Der kan være både fordele og ulemper forbundet med at gå til felten, når man på forhånd har en viden herom. Vi finder det derfor nødvendigt at være bevidste om vores egen relation til felten, både for selv at kunne undersø-

ge denne, men også for at tydeliggøre vores position hertil for læseren (Nielsen 2004:243-244). Sociolog Pierre Bourdieu påpeger, hvordan forskeren præges af felten uden at være bevidst herom, og hvordan dette kan påvirke forskningen. Han anbefaler derfor forskeren at foretage en deltagende objektivering, hvor forskeren gør sig selv til et forskningsobjekt og dermed åben overfor at analysere sin egen relation til felten (Prieur 2005:111). I forbindelse med dette speciale er det således væsentligt at medtænke, at vi grundet tidligere arbejde med emnet er gået til felten med en bagvedliggende viden. Vi blev derigennem opmærksomme på, at der tilsyneladende var et udækket behov for resocialisering af seksualforbrydere i Danmark og stødte i den forbindelse på modellen CoSA, som umiddelbart så ud til at genere positive resultater. Dette medførte en positiv opfattelse af CoSA som en effektiv resocialiserende og recidivnedsættende model. Denne opfattelse blev bekræftet under studieturen til England, hvor vi udelukkende mødte personer, der var positivt indstillede overfor modellen og som var meget åbne og villige til at fortælle om deres arbejde. Vi var på daværende tidspunkt først ved at lære modellen at kende, hvorfor en kritisk tilgang blev besværliggjort af manglende viden samt en overvældende mængde positive udsagn og indtryk i England. Dette medførte, at vi først sent i forløbet formåede at udsætte modellen for kritik, hvilket for alvor blev muligt, da vi gennemgik diverse evalueringer og undersøgte modellen ud fra specialets teoretiske ramme.

Ifølge Bourdieu, er det vigtigt, at forskeren formår at objektivere sin egen position i felten, ”*da denne position indebærer en tilbøjelighed til en bestemt stillingtagen*” (Prieur 2005:114). I forbindelse hermed påpeger økonom Jens Carl Ry Nielsen, hvordan der kan være begrænsninger forbundet med at forske i *egen baggård* (Nielsen 2004:243-244). Da vi undersøger modellen CoSA, som ikke eksisterer i Danmark, bedriver vi som sådan ikke forskning i egen baggård, men på trods heraf mener vi alligevel, at vores position i felten kan have påvirket vores stillingtagen til undersøgelsesområdet. Dette er grundet vores tidligere arbejde samt vores specialesamarbejde med RKR, hvor vi har haft vores daglige gang på en afdeling, der udelukkende arbejder med seksualforbrydere. Det er således oplagt, at antage at opfattelsen af CoSA, og resocialisering af seksualforbrydere i det hele taget, ville have været en anden, hvis det havde været andre forskere uden yderligere kendskab til felten, der havde foretaget denne undersøgelse.

8.2 Adgang til felten

Som nævnt er nærværende speciale udarbejdet i samarbejde med RKR, og adgangen hertil er et resultat af Saschas forudgående praktik på afdelingen. Samarbejdet udgøres ved, at vi har haft et kontor og adgang til både personale og patienter. Selve problemstillingen er udarbejdet af os selv, men vi har indledningsvist præsenteret vores problemfelt på en konference for samtlige ansatte, hvor disse havde mulighed for at stille spørgsmål. Der er således ikke tale om ”bestillingsarbejde”, hvor der fra afdelingens side er dikteret en problemstilling eller retning for specialet. Personalet på afdelingen havde allerede før specialets begyndelse et perifært kendskab til CoSA, som

de forekom at være nysgerrige overfor og de har igennem hele forløbet været åbne, positive og hjælpsomme. Afdelingens rolle har derfor først og fremmest været kendetegnet ved muligheden for sparring. Hertil skal det understreges, at hverken specialet eller studieturen til England er finansieret af RKR.

For at få adgang til Circles UK kontaktede vi organisationens hovedkontor hvor vi beskrev specialets problemfelt samt, hvad vi gerne ville have ud af et besøg (Bilag 9). Vi fik i den forbindelse kontakt til Kerry Earnshaw, som hjalp os med at få kontakt til relevante lokale projekter. Hun kom således til at fungere som kontaktfordidler idet, hun kontaktede projekterne, hvorefter vi fik oplysninger på dem, som var interesserede i at mødes med os. På baggrund heraf fik vi aftaler med Kerry Earnshaw hos Circles UK's hovedkontor, cirkelkoordinator Karin Spencer i fængslet HMP Whatton, cirkelkoordinator Chris Kania ved det lokale cirkelprojekt i Manchester og psykolog Rebekka og webansvarlig Matt ved LFF. Vi var af Kerry Earnshaw blevet informeret om, at vi ikke ville få mulighed for at tale med hverken frivillige eller kernemedlemmer, hvilket vi dog alligevel ved flere lejligheder fik mulighed for. Vi havde på forhånd udarbejdet en række spørgsmål til hvert besøg, der enten kunne anvendes som regulære interviewguides eller alternativt som tjeklister, disse var opbygget omkring temaer, som vi ville være sikre på at få afdækket under hvert møde (Bilag 10 - 14) (Kvale & Brinkmann 2009:45).

8.3 Præsentation af felten

Mødet med Kerry Earnshaw på Circles UK's hovedkontor i Reading var et ekspertinterview med Kerry Earnshaw selv, men vi fik også mulighed for at hilse på de øvrige ansatte på kontoret.

Inden besøget i HMP Whatton var vi blot blevet oplyst om, at vi kunne foretage et interview med cirkelkoordinator Karin Spencer. Besøget indebar således at vi fik mulighed for at interviewe Karin Spencer, men også Dave, der var ansvarlig for behandlingen i fængslet. Derudover var vi mod forventning på en omfattende rundtur i fængslet, hvor vi blandt andet var inde i flere celler og havde mulighed for at tale med flere indsatte. Endelig fik vi mulighed for at tale med et kernemedlem, Billy, der for nylig havde startet deltagelse i en cirkel.

Heller ikke i Manchester havde vi en præcis ide om, hvad der ventede os ved mødet. Vi mødtes med cirkelkoordinator Chris Kania og foretog et ekspertinterview omkring hans rolle og om det lokale projekt. Senere fik vi mulighed for at observere to cirkelmøder samt at tale med både de frivillige og kernemedlemmerne.

Hos LFF mødtes vi med psykolog Rebekka og Matt der var webansvarlig. Mødet bestod hovedsageligt af et ekspertinterview med de to, og vi fik efterfølgende en rundvisning på kontoret, hilste på de øvrige ansatte og så de lokaler, hvorfra deres hjælpe-linje, Stop It Now, drives.

Foruden de forskellige projekter under Circles UK, fik vi, gennem vores tidligere forelæser, Julie Laursen, kontakt til to forskere fra Cambridge University. Den ene af disse valgte dog at aflyse mødet umiddelbart før, da hun ikke mente at kunne bidrage

til undersøgelsen alligevel. Vi mødtes derfor kun med Alice Ievens, hvor vi foretog et ekspertinterview omhandlende hendes tidligere forskning om seksualforbrydere i engelske fængsler herunder HMP Whatton. Dette interview har hovedsageligt bidraget til en forståelse af de engelske forhold i forbindelse med seksualforbrydere, og det vil ikke blive brugt yderligere i specialet.

Kontakten til Red Barnet og Landsforeningen SPOR var til dels allerede etableret, da vi gennem tidligere arbejde har haft kontakt til begge organisationer. Kuno Sørensen fra Red Barnet var os ligeledes behjælpelig med at skrive en anbefaling i forbindelse med ansøgning om midler til turen til England (Bilag 15). Mødet med Marianne Fuglestved og Julie Bergholdt, der er ansat ved DFK blev arrangeret efter en mailkorrespondance med Julie Bergholdt. Møderne med Kuno Sørensen, Ulla Larsen og Helle Borrowman er alle transskriberet og vedlagt som bilag (bilag 16 - 18), men efter ønske fra Marianne Fuglestved og Julie Bergholdt er denne samtale hverken transskriberet eller omskrevet til feltnoter. Overvejelser og citater, der er gengivet fra dette møde er derfor valideret af dem.

8.4 Feltnoter

Da det kun i enkelte tilfælde har været muligt at lydoptage møderne i England, er det valgt efterfølgende at skrive feltnoter til samtlige besøg fremfor egentlige transskriberinger (Bilag 19 - 23). Generelt lagde møderne ikke op til, at vi kunne skrive omfattende noter undervejs, hvilket også blev vurderet som en unødigt udfordring i en interviewsituation, der foregik på engelsk. Derudover var kun enkelte af møderne traditionelle interviewsituationer, da vi ofte også talte med respondenterne under rundvisninger og lignende. Da møderne gennemgående havde mere karakter af besøg end egentlige interviews, var der i de fleste tilfælde tale om, at vi, når dette var muligt, skrev stikord ned undervejs, som efterfølgende blev til feltnoter. De nedskrevne feltnoter har sidenhen givet os mulighed for at se fællestræk og forskeligheder i de informationer, vi fik med fra hvert møde (Johansen 2012:39).

Der vil i specialet blive henvist til feltnoterne på følgende måde, Manchester, Reading, Whatton og LFF, og der vil blive henvist til transskriberingerne gennem respondenternes efternavn.

8.5 Observation

Under turen til England var observation den primære metode. Som beskrevet ovenfor vidste vi ikke med sikkerhed, hvordan de forskellige møder ville tage form, og der var således flere tilfælde, hvor mødet i højere grad fik karakter af observation end af interview. Dette gjorde sig særligt gældende under besøget i fængslet HMP Whatton og ved cirkelprojektet i Manchester. Muligheden for observation har givet specialets empiri en nærhed, som ikke ville have været mulig ved interview alene. Herudover har det at observere et cirkelmøde i praksis givet et unikt indblik i forløbet heraf, hvilket

ikke havde været muligt alene ved interviews eller orientering i litteraturen på området. Anvendelsen af interview alene kan derudover i flere tilfælde føre til mere generelle, principelle eller politisk korrekte svar, som ikke nødvendigvis afspejler den egentlige praksis (Johansen 2005:33).

I Manchester fik vi mulighed for at observere to cirkelmøder, hvilket har givet en unik indsigt i praktiseringen af CoSA. Dog vurderer vi det nødvendigt at tage forbehold for, at vores tilstedeværelse kan have påvirket kernemedlemmet eller de frivillige og dermed skabt en kunstig situation, der ikke har kunnet give et fuldkomment realistisk billede af et cirkelmøde. Vores tilstedeværelse kan eksempelvis have medført, at kernemedlemmet ikke var helt så ærlig eller åben eller, at de frivillige gik hårdere eller blidere til kernemedlemmet, end de ellers ville gøre. At vi som forskere risikerer at påvirke den situation og de aktører, vi observerer vil uundgåeligt skabe en vis uforudsigelighed i observationen (Kristiansen 2007:227-228). Cirkelkoordinatoren fortalte, at man i Manchester ikke var vant til studerende eller andre observatører, hvorfor det ikke kan betvivles, at vores tilstedeværelse har udgjort en ny situation for alle parter. Derudover er et cirkelmøde et privat rum, hvor fortrolighed og tryghed er vigtige komponenter, hvorfor fremmede altid potentielt kan udgøre et forstyrrende og utryghedsskabende element. Det skal dog understreges, hvordan det i begge tilfælde føltes meget naturligt, og at vi ikke havde opfattelsen af, at deltagerne lod sig påvirke af vores tilstedeværelse.

8.6 Interview

Engelske interviews

Under besøget ved Circles UK's hovedkontor og ved LFF, samt det indledende møde med cirkelkoordinatoren i Manchester, udgjorde interview den primære metode. Et vigtigt metodisk forbehold i denne sammenhæng er, hvordan disse interviews foregik på engelsk, hvilket i flere tilfælde kan betragtes som en mindre barriere for, at samtalen kan forløbe frit og naturligt.

Danske interviews

De interviews, der er foretaget med Kuno Sørensen fra Red Barnet, Helle Borrowman fra Foreningen SPOR, Marianne Fuglestad og Julie Bergholdt fra DFK samt Ulla Larsen fra RKR, kan til dels betragtes som ekspertinterviews idet de alle kan anses som eksperter på netop deres arbejdsområde (Kvale & Brinkmann 2009:167). Respondenterne er ikke eksperter i CoSA, men derimod i hver deres felt, og netop deres viden om felten er brugbar for besvarelsen af problemformuleringen. Interviewene har i højere grad fungeret som diskussioner end som egentlige interviews, idet vi indledningsvist har præsenteret vores fund fra turen til England samt beskrevet CoSA efter behov. Efterfølgende er der spurgt ind til, hvilke muligheder og udfordringer respondenterne, ud fra de givne informationer og deres generelle viden om emnet, mener der vil være forbundet med en eventuel implementering af CoSA. Interviewene kan der-

for til dels betragtes som det psykologerne Steinar Kvale og Svend Brinkmann betegner som konfronterende interviews. Formålet med det konfronterende interview er ikke at ”*afdække på forhånd givne betydningslementer fra respondentens dyb*” (Kvale & Brinkmann 2009:179), men derimod at konstruere ny viden gennem diskussionen mellem respondent og interviewer. Under møderne med de danske respondenter var formålet med interviewene netop at diskutere CoSA og dens fordele og ulemper samt dens eksistensgrundlag i Danmark og ikke blot at afdække respondenternes holdning hertil. Det var således både os og respondenterne, der stillede spørgsmål og gav svar, og vi var hver især med til at udbygge den andens viden om felten. Kvale og Brinkmann understreger, hvordan denne interviewform kan være yderst hensigtsmæssig i forbindelse med ekspertinterviews (Kvale & Brinkmann 2009:181).

Foruden de informationer, der blev givet indledningsvist i selve interviewene er der fremsendt et skrifteligt materiale, der er sammenligneligt med afsnit 2 og 3. Alle interviews er foregået som ansigt til ansigt-møder på nær interviewet med Helle Borrowman, der var et telefoninterview.

8.7 Kildekritisk tilgang til respondenter

Som nævnt er det vigtigt at tydeliggøre forskerens position i felten samt, hvordan denne kan få indvirkning på den bedrevne forskning. I forbindelse hermed finder vi det ligeledes vigtigt at tydeliggøre de adspurgte respondents rolle i felten samt, hvordan denne kan have påvirket deres svar. Under besøget i England udgjorde respondenter en gruppe, hvor CoSA i større eller mindre grad er en del af deres levevej, hvilket muligvis gør dem særligt positive overfor modellen. I kraft af at det for alle var deres arbejde eller en frivillig aktivitet, som de brugte meget tid og energi på, forekommer det naturligt at være positiv overfor modellen, da det er med til at give arbejdet mening. Det var tydeligt, at respondenterne brændte for det, de lavede, og at de var meget interesserede i at fortælle om og udbrede CoSA. Respondenterne får derfor til dels karakter af *moral crusaders* idet, de forsøger at overbevise andre om det rigtige og det gode i arbejdet, de udfører (Dickson 1968:144).

Det bør overvejes om de danske respondenter havde tilstrækkeligt kendskab til CoSA for at kunne udtale sig kvalificeret herom. Ingen af respondenterne havde et dybdegående kendskab til CoSA, hvorfor diskussionen baserede sig på begrænset baggrundsviden samt fremsendt materiale og vores oplysninger om modellen. Der vil således være en risiko for, at respondenterne ikke har fået tilstrækkelig eller objektiv information om modellen. Dette forekom dog ikke at være en hindring i interviewsituationerne.

8.8 Etiske overvejelser

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af nærværende speciale opstået en række etiske overvejelser, der vil blive beskrevet i det følgende. Udover kernemedlemmer og frivillige er det ikke valgt at anonymisere nogle af respondenterne.

En gennemgående etisk overvejelse er, hvordan problemstillingen må antages at kunne virke stødende på nogle, da resocialisering kan tolkes som en ubetinget hjælp til seksualforbrydere. Derfor har der løbende i specialet været fokus på at understrege, hvorfor seksualforbrydere gennem resocialisering skal hjælpes til ikke at begå overgreb igen. Uden denne nuancering er det forståeligt, at problemstillingen kan være krænkende for nogle, særligt de ofre og pårørende, som forbrydelserne er gået udover. Dette har vi endvidere forsøgt at imødekomme ved at inddrage repræsentanter Red Barnet og Landsforeningen Spor, da de kan anses som organisationer, der blandt andet varetager ofrets tarv i sager om seksuelle overgreb. Dette da de ud fra deres profession har givet et bud på, om CoSA kan opfattes som en provokation af ofrene. I specialet er der ikke fokus på forbrydelsens karakter, men vi har alligevel haft etiske overvejelser om, hvordan det skal skinne igennem, at de alvorlige forbrydelser ikke bagatelliseres, undskyldes eller retfærdiggøres. Omvendt har vi også fundet det nødvendigt at medtænke, hvordan menneskerettigheder ikke frafalder alene fordi, en person dømmes for seksualforbrydelser.

9. Analyse

Følgende analyse er, med afsæt i specialet problemformulering, opdelt i tre overordnede afsnit: 'Har CoSA en recidivnedsættende effekt og hvorfor?', 'Indfrier CoSA et uindfriet behov?' og 'CoSA – muligheder og udfordringer'. Analysens første del vil tage afsæt i specialets teoretiske grundlag og empiri. I analysens anden del vil der være fokus på, om CoSA indfrier et uindfriet behov i relation til resocialisering af seksualforbrydere i Danmark. Både første og anden analysedel vurderes nødvendig for at kunne belyse analysens tredje del, som omhandler, hvilke udfordringer og muligheder, der forventes at være forbundet med en eventuel implementering af CoSA i Danmark. Gennemgående vil analysen bygges op omkring specialets teoretiske og empiriske grundlag, men der vil også være inddragelse af anden eksisterende forskning, der ikke er beskrevet i de foregående afsnit. Dette vil hovedsageligt være et studie fra Leeds University, der undersøger oplevelsen af CoSA for både frivillige, kernemedlemmer og professionelle (Thomas et. al. 2014) samt en artikel af kriminolog, Stacey Hannem, der omhandler kombinationen af risikohåndtering og restorative justice i CoSA (Hannem 2011).

9.1 Har CoSA en recidivnedsættende effekt og hvorfor?

I henhold til problemformuleringen vil denne analysedel søge at besvare, hvorvidt og hvorfor CoSA har en recidivnedsættende effekt. Tidligere er der præsenteret en række evalueringer af forskellige CoSA-projekter. Trods metodiske forbehold blev det tydeligt, hvordan CoSA forekommer at have en effekt i forhold til recidivnedsættelse. Foruden metodiske forbehold i relation til evalueringerne vurderer vi det nødvendigt at være opmærksom på andre forbehold, der kan have indvirkning på, om CoSA virker efter hensigten, herunder den forudgående selektion af kernemedlemmer og risikovurdering, hvilket vil blive diskuteret afslutningsvist i dette afsnit. Nedenfor vil CoSA effekt analyseres ud fra specialets teoretiske grundlag.

9.1.1 Shaming og seksualforbrydere

Det er beskrevet, hvordan seksualforbrydere er blandt de mest forhadte i samfundet. Ud fra Braithwaites beskrivelse af hvordan shaming kan finde sted, vurderer vi, at der kan argumenteres for, at seksualforbrydere udsættes for disintegrerende shaming. Braithwaite beskriver eksempelvis, hvordan medierne er med til at shame kriminelle. Medierne kan i nogle sammenhænge blive en hindring for resocialisering, fordi der ofte anlægges en meget sensationspræget og unuanceret tilgang, der holder liv i fordomme om seksualforbrydere. Særligt seksuelt misbrug af børn vækker stærke følelser i befolkningen, hvilket medierne benytter sig af og forstærker sådanne følelser gennem sprogbrug og fremstilling af de involverede parter. Den typiske seksualforbryder fremstilles ofte som en umenneskelig og ond pædofil, hvilket er unuanceret og uoverensstemmende med virkeligheden, hvorfor personen vil have vanskeligt ved at genkende sig selv i fremstillingen (Skjørten 1994:280-281). Medierne er således med

til at shame seksualforbrydere ved, at disse fremstilles og generaliseres som en ond og umenneskelig stereotyp.

Braithwaite beskriver yderligere, hvordan shaming kan finde sted i en retssag, hvortil vi i en tidligere undersøgelse, har beskrevet, hvordan særligt anklageres objektivitet i nogle tilfælde erstattes af en følelsesmæssig retorik i sager om seksualforbrydelser. I de observerede retssager blev det gennemgående italesat, hvordan *"Seksuelt misbrug af børn er noget af det værst tænkelige"* (Hansen et. al. 2014:105), ligesom en anklager under en retssag bemærker: *"Hvordan ville jeg som mor reagere eller hvordan ville man som far reagere, hvis jeg stod overfor den mand, som har krænket mine børn? Det at miste besindelsen i en sådan situation vil være en helt naturlig reaktion"* (Hansen et. al. 2014:103). Det faktum at anklagere under retssager udtaler sig generaliserende om seksualforbrydere til trods for, at der er tale om specifikke sager, kan tjene som eksempel på shaming af seksualforbrydere i den juridiske håndtering.

Shamingen kan ligeledes påføres af det omkringliggende samfund. Tv2 har for nylig sendt et program, hvor der var eksempler på, at der gennem Facebookgrupper blev delt informationer om seksualforbrydere i lokalområdet (Tv2 2015). Et eksempel herpå er gruppen *"Fælles Front Mod Pædofile"*, der i skrivende stund har 250 medlemmer. Gruppen er lukket for ikkemedlemmer, men beskriver sig selv således:

"Fælles Front Mod Pædofile er skabt med en baggrundstanke om at starte et netværk der breder sig over hele landet, hvor vi hurtigt og nemt kan få sendt beskedder/oplysninger rundt og til hinanden om at der er en pædofil i området og man skal være OBS" (Facebook 2015).

I beskrivelsen lægges der op til en saglig og fornuftig tone, hvilket efterfølges af:

"Jeg kan helt sikkert følge den person der ønsker et pædofilt svin straffet med at hænge ham op osv osv osv, men det er bare ikke særlig givtig og med til at flytte noget. Lad os prøve at holde os til at alle slagteopskrifter på en pædofil holdes i ens egen kokebog, og herinde smider vi gourmet retterne der flytter noget og gør en forskel" (Facebook 2015).

Ovenstående er således et eksempel på, at seksualforbrydere udsættes for shaming af det omkringliggende samfund. De tre eksempler er hver især med til at sandsynliggøre, hvordan seksualforbrydere udsættes for disintegrerende shaming.

9.1.2 Relationer og seksualforbrydere

Det vil i nedenstående afsnit forsøges sandsynliggjort, at seksualforbrydere oplever brudte eller beskadigede relationer som konsekvens af seksualkriminaliteten. Dette vil tage afsæt i Hirschis begreb sociale bånd og Braithwaites begreb indbyrdes afhængighedsforhold. Det vurderes, at disse kan behandles på lige fod, da Braithwaite påpeger ligheden mellem begreberne: *"Interdependency is approximately equivalent to the*

social bonding, attachment and commitment of control theory” (Braithwaite 1989:100).

Når Braithwaite referer til indbyrdes afhængighedsforhold og Hirschi referer til sociale bånd er der fokus på, hvordan disse er afgørende barrierer, der afholder personer fra at begå kriminalitet samt, hvordan det er brud på disse, der kan øge personers tilbøjelighed til at begå kriminalitet. Seksualforbrydelser er en kriminalitetstype, der er meget ilde set, hvilket ofte får konsekvenser i de nære relationer. Dette bekræftes af behandler Lene Winther:

”(...) der er jo nogen af de patienter – faktisk en del, som kommer her, hvor de er blevet vendt ryggen af hele deres familie og omgangskreds og står helt alene” (Winther, personlig kommunikation).

Der vil selvfølgelig være tilfælde, hvor sociale bånd til nære relationer ikke brydes som konsekvens af kriminaliteten, men der vil altid være tale om, at seksualforbrydere har sat sig i disrespekt til samfundet. Seksualforbrydelser er således en kriminalitetsform, der kan afstedkomme social udstødelse, men også brudte relationer til gerningsmandens nærmeste, hvilket, ifølge Hirschi og Braithwaite, betyder, at sandsynligheden for recidiv øges.

I ovenstående er det sandsynliggjort, at seksualforbrydere udsættes for massiv disintegrerende shaming, og at de i mange tilfælde vil opleve brudte sociale bånd som en konsekvens af kriminaliteten. Dette kan både være i form af brudte bånd til nære relationer, men også som et mere overordnet brud på bånd til samfundet. Både disintegrerende shaming, svage indbyrdes afhængighedsforhold og brudte sociale bånd er ifølge Braithwaite og Hirschi faktorer, der får negativ betydning for en persons tilbøjelighed til at begå kriminalitet. I det nedenstående vil CoSA og dennes effekt vurderes ud fra projektets teoretiske ramme.

9.1.3 Seksualforbrydere og selvkontrol

Anskues effekten af CoSA ud fra Gottfredsons og Hirschis teori om selvkontrol, kan denne ikke betragtes som særligt lovende. I teorien påpeges det, hvordan det er selvkontrol, der afgør en persons tilbøjelighed til at begå kriminalitet. Seksuelle overgreb kan således forklares ved en lav grad af selvkontrol hos gerningsmanden. I kraft af at selvkontrol ikke lader sig påvirke i voksenlivet, kan der argumenteres for, at CoSA, anskuet ud fra denne teori, ikke vil have en effekt, fordi CoSA ikke kan ændre på seksualforbryderens selvkontrol. En tilsvarende konklusion er eksempelvis draget i en undersøgelse, der belyser virkningen af lange straffe for seksualforbrydere. Når dette undersøges ud fra teorien om selvkontrol, har længere straffe ingen virkning, fordi selvkontrol netop er mere eller mindre uforanderlig hvorfor tilbøjeligheden til at begå kriminalitet ikke vil mindskes ved længere straffe (Budd & Desmond 2014:1484). Teorien om selvkontrol anlægger således et deterministisk syn på personers tilbøjelighed til at begå kriminalitet og udelukker dermed, at resocialiserende tiltag i voksen-

livet kan have en recidivnedsættende effekt. I det følgende vil effekten af CoSA betragtes ud fra teorier, der er åbne overfor, at udefrakommende faktorer kan påvirke en persons tilbøjelighed til at begå kriminalitet.

9.1.4 CoSA som reintegrerende shamingproces

I ovenstående er det vist, at seksualforbrydere er udsat for massiv disintegrerende shaming, ligesom mange oplever at blive vendt ryggen af deres sociale relationer. I CoSA ses den reintegrerende tilgang til seksualforbryderen ved grundtanken om, at alle mennesker bør mødes med medmenneskelighed og respekt, hvilket stemmer overens med Braithwaites anskuelse af reintegrerende shaming. Accountability-delen i CoSA indebærer, at kernemedlemmet skal tage ansvar for sine gerninger. Sideløbende hermed indebærer support-delen, at kernemedlemmet skal støttes og hjælpes til en kriminalitetsfri tilværelse. I studiet fra Leeds får forfatterne samme opfattelse under interview med de frivillige:

“The interviews demonstrated the capacity of the volunteers to be supportive of the Core Member. In doing so, Circles in line with reintegrative shaming principles, express societies disapproval for the act while accepting the guilty party back into the community and thus help prevent future offending through a process of active reintegration” (Thomas et. al. 2014:17).

I CoSA er det gerningen og ikke personen, der shames, hvilket blev tydeligt under en samtale mellem cirkelkoordinatorer og kernemedlem i HMP Whatton:

”I sammenhæng hermed gør Karin og Dave meget ud af at irettesætte Billy ved at sige, at han ikke er en ’sex offender’, men at han er en person, der har begået seksuelle overgreb. Cirkelkoordinatorerne gør meget ud af at lære de indsatte, at de ikke skal anse sig selv som ’sex offenders’, men at de skal anse sig selv som personer, der begået en ulovlig handling ved at begå seksuelle overgreb. Meningen hermed er, at det seksuelle overgreb ikke bør definere hele deres personlighed” (Whatton:5).

CoSA kan ligeledes sammenlignes med den familiemodel, som Braithwaite anvender til at beskrive, hvordan reintegrerende shaming bør foregå. Her er der fokus på, at gerningen er forkert, hvilket påberåber en straf, men denne ændrer ikke på, at kernepersonen stadig hører til i samfundet og er velkommen der, når han har modtaget straffen for sin gerning.

Seksualforbryderes forhadte status leder ofte til stigmatisering og social eksklusion, hvorfor der vil være tale om disintegrerende shaming, hvor skammen ikke efterfølges af muligheden for social inklusion. Braithwaite beskriver i forlængelse heraf, hvordan personer overordnet vil møde en sådan afvisning med selv at afvise dem, der afviser ham. I sådanne tilfælde vil personen være tilbøjelig til at vende sig mod subkulturer bestående af ligesindede for derved at opretholde en vis grad af selvrespekt. For sek-

sualforbrydere kan en subkultur eksempelvis udgøres af pædofile netværk på internettet, der distribuerer børneporno. Vi vurderer dog ikke, at Braithwaites tese om, at personer ved udstødelse vil vende sig mod en subkultur, er generelt forekommende for seksualforbrydere, men i højere grad, at konsekvensen kan blive social isolation. Dette bakkes op af McAlinden, der understreger, hvordan en sådan isolation i sidste ende kan udgøre en endnu større risiko for at begå seksualkriminalitet igen. Denne antagelse underbygges af cirkelkoordinatoren i Manchester:

"If someone comes out and doesn't have that support, they are very likely to go and offend again, because the view is; if you got nothing to loose, if you feel like a scum of the earth with no job, no money, no one wants to give you a job, no one wants to give you a house because you are a risk, then you are going to reoffend again and that's why circles works" (Manchester:6).

I tilfælde hvor en person løslades fra fængsel uden at blive mødt af støtte, vil der ifølge Braithwaite være tale om en person, der ikke har nogen at stå til ansvar eller skamme sig overfor, og de vil dermed ikke have støtte til den nødvendige reintegration. Da de i sådanne tilfælde ikke har noget at miste, øges sandsynligheden for, at de begår kriminalitet igen. CoSA kan imødekomme de i citatet beskrevne problematikker ved eksempelvis at hjælpe kernemedlemmer med problemer relateret til job- og bolig-situation. Herudover vil CoSA kunne give kernemedlemmet nye indbyrdes afhængighedsforhold, der er afgørende for dennes reintegration. Ifølge teorien om shaming vil CoSA således have en positiv effekt på seksualforbryderens recidivrisiko, da de frivillige i nogle tilfælde kan varetage rollen som pårørende og gennem reintegrerende shaming møde kernemedlemmet med respekt og åbenhed samt med ønsket om at få han tilbage til samfundet. Derfor kan CoSA betragtes som en reintegrerende shamingproces.

9.1.5 CoSA og relationer

Selvom der i dette speciale ikke er fokus på, hvorfor seksualforbrydere begår seksualkriminalitet i første omgang, er Social Bond inddraget for at give et bud på, hvad der blandt andre faktorer kan have ligget til grund for gerningen. Dette er ligeledes valgt fordi, vi antager, at de faktorer der kan have været udslagsgivende for kriminaliteten i første omgang fortsat vil gøre sig gældende. Antagelsen er derfor, at recidivrisikoen kan sænkes ved at forbedre nogle af de forhold, der kan have være udslagsgivende for, hvorfor personen begik seksualkriminalitet i første omgang.

Vi vurderer, at forholdet mellem kernemedlemmer og frivillige kan karakteriseres som sociale bånd. De frivillige vil ligeledes opfordre kernemedlemmet til at danne sociale bånd uden for cirklen. Derfor vil cirkelarbejdet i vellykkede tilfælde afstedkomme, at kernemedlemmet udsættes for indirekte kontrol, hvilket Hirschi påpeger er resultatet af god tilknytning til andre. Det kan derfor sandsynliggøres, at CoSA kan øge en persons tilknytning til andre, hvilket Hirschi tillægger en positiv betydning i forhold til dennes tilbøjelighed til at begå kriminalitet. Forholdet mellem kernemed-

lemmet og de frivillige vil i bedste fald resultere i, at kernemedlemmet bekymrer sig om, hvad de frivillige vil tænke om ham, hvis han begår kriminalitet. Dette beskriver Hirschi som commitment, idet personens frygt for konsekvenserne af at begå kriminalitet bliver den primære barriere herfor.

Braithwaite beskriver, hvordan reintegrationen oftest varetages af familie og venner. Selvom de frivillige aldrig kan udgøre en familiær relation til kernemedlemmet, og det altid kun vil kunne anses som et venskab med modifikationer, kan det for nogle kernemedlemmer være det tætteste, de kommer på sociale bånd eller indbyrdes afhængighedsforhold, da de er blevet vendt ryggen af deres pårørende. Venskab med modifikationer skal forstås således, at der er et overvejende fokus på den ene part; kernemedlemmet, hvilket også understøttes af en overvejelse vi gjorde os efter et observeret cirkelmøde:

"På turen hjem fra Manchester taler vi om, at cirkelmøderne udefra set ligner en gruppe venner, hvoraf én dog får lidt ekstra opmærksomhed" (Manchester:9).

I undersøgelsen fra Leeds beskriver de frivillige forholdet mellem dem og kernemedlemmet som *"friendly but not friends"* (Thomas et. al. 2014:117). I kraft af den isolation, der er en realitet for nogle seksualforbrydere, skal det ikke underkendes, at de frivillige kan komme til at udgøre de vigtigste personer i kernemedlemmets liv. Ud fra denne antagelse er det dog væsentligt at diskutere Braithwaites begreb indbyrdes afhængighedsforhold, da der i CoSA ikke er tale om, at de frivillige bliver afhængige af kernemedlemmet, hvorfor forholdet mellem kernemedlem og frivillige ikke er indbyrdes afhængigt. I Manchester fortalte cirkelkoordinatoren eksempelvis, hvordan kernemedlemmerne ikke kender de frivilliges efternavn, adresse eller lignende. I modsætning hertil kender de frivillige, foruden formelle oplysninger, også meget private detaljer om kernemedlemmets tidligere overgreb (Manchester:3-4). Der vil derfor være tale om et ulige eller ensidigt afhængighedsforhold, hvortil vi heller ikke anser det som selvfølgelig, at kernemedlemmet per automatik oplever en tilknytning til de frivillige. Alene fordi et kernemedlem er isoleret, er det ikke ensbetydende med, at han nødvendigvis vil knytte sig til alle, der tillader det. Dette bliver i højere grad et spørgsmål om kemi, hvilket er en faktor, vi anser som vanskelig at rekruttere frivillige ud fra. Derudover er der tale om sociale relationer, der på forhånd er fastlagt til kun at skulle eksistere i ét år. Derfor vurderes det afgørende, at kernemedlemmet sideløbende med CoSA får skabt andre vedvarende sociale bånd og indbyrdes afhængighedsforhold. Mange seksualforbrydere har oplevet at miste relationer, hvorfor det ikke kan ignoreres, at nogle kernemedlemmer måske vil være tilbageholdende med at knytte sig til personer, som vil være ude af hans liv efter et år. Ud fra denne optik kan CoSA i værste fald opleves som endnu et tab.

9.1.6 CoSA og det gode liv

Det centrale i GLM er, at seksualforbryderen skal hjælpes til at opnå et godt og lovlydigt liv, og at han skal mødes på en human og respekterende måde. Det primære fokus på personens positive egenskaber og styrker frem for på hans svagheder gør, at CoSA er et godt eksempel på en sådan tilgang:

"Though they would not necessarily articulate their actions in the language of GLM, in practice, COSA volunteers encourage the core member to strive for a "good life" that is free from offending, but that also meets his human needs and goals, believing that these pursuits will improve his chances of success in the community" (Hannem 2011:277).

Foruden at møde seksualforbryderne som medmennesker, der skal støttes til et socialt accepteret og godt liv, kan CoSA også hjælpe kernemedlemmet med at opnå konkrete primary goods. Forud for observationen af et cirkelmøde, blev vi oplyst om, at det blandt andet var problemer i et tidligere tvangsægteskab som medlem af Jehovas vidner, der resulterede i, at kernemedlemmet begik overgreb mod en seksårig pige. Under cirkelmødet taler kernemedlemmet og de frivillige om en kvinde, som kernemedlemmet er forelsket i. De frivillige forsøger at hjælpe ham til at skabe et sundt og ligeværdigt forhold, hvilket han ikke tidligere har været i stand til. I følgende citat er det tydeligt, hvordan de frivillige helt konkret hjælper kernemedlemmet:

"I forlængelse heraf snakker de frivillige med Steven om, hvordan han skal reagere på hendes opførsel og hendes sms'er samt, hvad han skal lægge i hendes handlinger" (Manchester:10).

Dette er et eksempel på, at de frivillige hjælper og støtter kernemedlemmet til at få en god relation til en voksen. På den måde kan han opleve at have kontrol og selvbestemmelse i en situation, hvor han tidligere var underlagt et pres fra den tidligere ægtefælle og Jehovas vidner. Hvis CoSA anskues ud fra tankegangen i GLM, vil modellen have en recidivnedsættende effekt, fordi kernemedlemmet mødes med respekt og forståelse, ligesom CoSA kan hjælpe kernemedlemmet til at opnå helt konkrete primary goods.

9.1.7 CoSA som et strukturelt vendepunkt

I dette speciale anskues CoSA som et strukturelt vendepunkt, fordi deltagelsen for kernemedlemmet kan blive katalysator for en ændring i dennes livsførelse. Dermed vil CoSA afstedkomme, at kernemedlemmet udsættes for uformel social kontrol af de frivillige, hvorefter der i bedste fald også vil ske ændringer i dennes rutineaktiviteter. En sådan uformel social kontrol kan eksempelvis være, at kernemedlemmet gennem cirkelmøderne får en klar fornemmelse af, hvordan de frivillige forholder sig til forskellige problemstillinger, og at dette vil sidde i baghovedet, hvis risikable situationer opstår. Kernemedlemmets rutineaktiviteter ændres helt konkret ved dennes deltagelse

i det ugentlige cirkelmøde, men det har ligeledes betydning herfor, at CoSA kan medføre, at kernemedlemmet støttes til eksempelvis at engagere sig i fritidsaktiviteter. Et implicit formål med CoSA er således, at kernemedlemmet får ændret rutineaktiviteter udenfor cirklen.

CoSA forløber under normale omstændigheder i ét år, hvorfor modellen sandsynligvis vil have en effekt i det år, dette er dog under forudsætning af, at der opstår stærke sociale bånd og indbyrdes afhængighedsforhold mellem kernemedlemmet og de frivillige. For at CoSA skal have en langvarig recidivnedsættende effekt, anser vi det som afgørende, at kernemedlemmet får etableret sociale bånd og indbyrdes afhængighedsforhold udenfor cirklen, da han ellers principielt kan ende tilbage ved udgangspunktet med ensomhed og isolation efter cirkelforløbets afslutning. Ligesom kemi mellem frivillige og kernemedlem ikke anses som en selvfølge, finder vi det vigtigt, at forholde os kritisk til, om det i praksis evnes at oparbejde de fornødne sociale bånd og relationer udenfor cirklen. Dette kræver, at de frivillige er villige til at yde en omfattende indsats, fordi det i mange tilfælde ikke vil være tilstrækkeligt kun at mødes med kernemedlemmet i forbindelse med cirkelmøderne, da han også skal engageres i lokalsamfundet. Derudover bør det medtænkes, hvordan nogle kernemedlemmer kan have interesse i at ændre adfærd uden nødvendigvis at have lyst til at involvere sig i fritidsaktiviteter eller andre sociale relationer. Det er ikke et krav, at kernemedlemmet skal være motiveret for andet end at ændre adfærd og for deltagelse i CoSA, og selvom dette i mange tilfælde kan anses som et vigtigt skridt på vejen, kan det ikke, ud fra de inddragede teorier, betragtes som garant for desistance. Nogle kernemedlemmer vil måske finde det bekvemt at mødes med en gruppe frivillige ugentligt, men hvis kernemedlemmet ikke er villig til og har mod på at socialisere udover disse møder, vil CoSA ikke nødvendigvis have en recidivnedsættende effekt, der vil vare længere end et år i bedste fald.

I tilfælde hvor det lykkes kernemedlemmet at få stærke sociale bånd både i og udenfor cirklen, vil han forhåbentlig opnå følelsen af at have investeret så meget i sin nye tilværelse, at en tilbagevenden til kriminalitet vil være mindre oplagt. Sampson og Laub beskriver, hvordan et strukturelt vendepunkt kun vil have en positiv effekt, hvis personen er indstillet på at ændre adfærd. I kraft af at deltagelse i CoSA er frivilligt, vurderes det, at kernemedlemmerne må have en interesse i at lægge seksualkriminaliteten bag sig.

9.1.8 Teoretisk sammenfatning af CoSAs effekt

Det er ud fra specialets teoretiske ramme sandsynliggjort, at CoSA vil kan medføre en nedsættelse i recidivrisikoen blandt kernemedlemmerne, hvortil det dog er nødvendigt at tage en række forbehold. Det kan konkluderes, at CoSA ikke vil føre til recidivnedsættelse, hvis denne anskues ud fra teorien om selvkontrol. Hvis CoSAs effekt anskues ud fra teorien om shaming, vurderes den at have en recidivnedsættende effekt grundet en reintegrerende tilgang til kernemedlemmerne. Anskuet ud fra Social Bond vil CoSA ligeledes have en recidivnedsættende effekt, hvis der etableres sociale bånd

i og udenfor cirklen. Derfor kan der argumenteres for, at det er afgørende, at der er kemi mellem de frivillige og kernemedlemmet. Anskues CoSA ud fra GLM, har modellen en recidivnedsættende effekt fordi, den baserer sig på samme principper, hvorfor det er plausibelt at tro, at CoSA kan bidrage til et bedre liv for kernemedlemmerne og dermed mindske af recidivrisikoen. Hvorvidt CoSA udgør et strukturelt vendepunkt er ligeledes afhængig af, at kernemedlemmet etablerer stærke sociale bånd til både de frivillige og andre.

9.1.9 Risikovurdering og selektion

Det er nødvendigt at medtænke selektionen af kernemedlemmer som en væsentlig faktor i vurderingen af, om CoSA er recidivnedsættende. Dette er fordi, vi anser det som afgørende, at det er de relevante kernemedlemmer, der udvælges og at risikovurderingerne heraf er korrekte. Hvis dette ikke er tilfældet, risikerer modellen at hjælpe en forkert målgruppe eller endda være ligegyldig. På baggrund heraf vil det endvidere undersøges indenfor hvilke risikofaktorer, CoSA kan forventes at have en positiv påvirkning.

9.1.10 CoSA og RSVP

CoSAs målgruppe er seksualforbrydere med høj recidivrisiko, og det vil i det følgende diskuteres, om høj risiko for recidiv altid vil være afgørende for, en persons relevans som kernemedlem i CoSA.

Der kan ikke foretages en præcis forudsigelse af en persons recidivrisiko, ikke desto mindre kan et redskab som RSVP give en indikator på, hvor recidivniveauet ligger samt, inden for hvilke parametre, der vurderes at være en særlig risiko. I nedenstående er det valgt at betragte risiko i lyset af RSVP, da det er det redskab, som benyttes i behandlingsnetværket i Danmark, hvorfor det sandsynligvis også vil blive benyttet ved en eventuel implementering af CoSA. Figur 6 viser de risikofaktorer fra RSVP, som vi vurderer, CoSA kan have en positiv effekt på. Der vil i det nedenstående være en diskussion af udvalgte af disse risikofaktorer og CoSAs forventede påvirkning heraf. I relation til det konkluderede i analysens første del, vil det her også være nødvendigt at medtænke, hvordan CoSAs positive effekt på risikofaktorer vil være betinget af, at der er tale om vellykkede cirkelforløb, hvor der er knyttet sociale bånd både i og udenfor cirklen.

Figur 6

Historik ÷
Psykologisk tilpasning ◦ Ekstrem minimering eller benægtelse af seksualkriminalitet ◦ Holdninger, der understøtter eller accepterer seksualkriminalitet ◦ Problemer med selverkendelse ◦ Problemer med stress og coping ◦ Problemer som følge af overgreb i barndommen
Psykiske lidelser ÷
Social tilpasning ◦ Problemer i intime relationer ◦ Problemer i ikke-intime relationer ◦ Beskæftigelsesmæssige problemer ◦ Anden kriminalitet
Håndtering ◦ Problemer med planlægning

Historik

Vi vurderer ikke, at CoSA kan påvirke risikofaktorerne i kategorien ”Historik”, da disse kan betragtes som statiske.

Psykologisk tilpasning

I kategorien ”Psykologisk tilpasning” vurderer vi, at alle risikofaktorer i større eller mindre grad kan påvirkes positivt af CoSA. CoSA vil sandsynligvis ikke kunne afhjælpe risikofaktorerne, men i højere grad påvirke eller udfordre dem, hvilket er valideret gennem personlig kommunikation med Sussanne Bengtson fra RKR. Ved risikofaktoren ”Holdninger, der understøtter eller accepterer seksualkriminalitet” vurderer vi, at CoSA kan have en positiv påvirkning. I en situation hvor kernemedlemmet giver udtryk for sådanne holdninger, vil de frivillige skulle reagere og udfordre disse, da det kan ses som et udtryk for, at kernemedlemmet ikke tager ansvar for sine gerninger. Dette vil kollidere med accountability-delen i CoSA, hvorfor det vil være en opgave for de frivillige at arbejde med kernemedlemmets ansvarsfølelse.

Risikofaktoren ”problemer med stress og coping” omhandler en persons evne til rationelt at håndtere en situation, og hvad han er i stand til at mestre under pres. Herunder medtænkes emotionel coping, der omfatter personens følelsesmæssige håndtering af en situation (Hart et. al. 2003:58). Under besøget i Manchester var der anledning til at

tale med nogle frivillige, der beskrev, hvordan de havde hjulpet kernemedlemmet med håndteringsstrategier:

"De fortæller, hvordan han tidligere havde en tendens til at se tingene meget sort/hvidt, hvilket gjorde, at han sjældent tænkte over, at en situation kunne håndteres på mere end én måde. Jake havde på et tidspunkt en ubehagelig oplevelse med en anden beboer fra det herberg, hvor han bor. Den anden beboer ville endnu engang låne Jakes mobiloplader, hvilket Jake afslog, dette fik dog manden til at trække en kniv og true Jake. Hertil har Jake selv fortalt gruppen, hvordan sådan en oplevelse før i tiden ville have ledt til en konfrontation og måske endda vold mod manden, men at han nu, med cirkelens råd i baghovedet, valgte at give manden mobilopladeren og dermed stoppede situationen inden den eskalerede" (Manchester:12).

Citatet viser, hvordan kernemedlemmet, på baggrund af råd fra de frivillige, formår at mobilisere en adækvat håndtering og mestring i en situation, der vanligvis kunne have medført problemer.

Et væsentligt forbehold i kategorien "Psykologisk tilpasning" er risikofaktoren "Ekstrem minimering eller benægtelse af seksualkriminalitet", da vi anser det som usandsynligt, at personer, der er ekstremt benægtende eller minimerende overfor det, de er dømt for, vil takke ja til deltagelse i CoSA. Dette er fordi, en minimering og benægtelse af gerningen sandsynligvis også vil manifestere sig i en minimering og benægtelse af behovet for hjælp.

Psykiske lidelser

Inden for kategorien "Psykiske lidelser" vurderer vi ikke, at CoSA kan have en effekt, hvilket bakkes op af en behandler på RKR:

"Hvis de eksempelvis er skizofrene eller har en klassisk sindslidelse, vil det være en dårlig ide, så giver det i hvert fald en masse problemer at have dem i CoSA, og så vil der typisk være et andet system, hvor de er bedre hjulpet" (Hecksher, personlig kommunikation).

Social tilpasning

I kategorien "Social tilpasning" vurderer vi, at CoSA kan have en positiv påvirkning. CoSA vurderes at kunne have en indvirkning på risikofaktoren omhandlende problemer med relationer af både intim og ikke-intim karakter, dette understøttes af behandler Dorte Hecksher:

"Det er jo helt klart noget af det, der kan få dem til at miste deres job og miste kontakten med familien og skabe virkelig mange sociale problemer, hvis de har svært ved at begå sig i sociale relationer, og der forestiller jeg mig, at CoSA kan have en positiv effekt" (Hecksher, personlig kommunikation).

CoSAs positive påvirkning af risikofaktoren omhandlende problemer i intime relationer blev synlig under et af de observerede cirkelmøder i Manchester. Kernemedlemmet forklarede her, hvordan han tidligere havde oplevet problemer i sit ægteskab, og cirkelkoordinatoren havde forud for mødet oplyst, hvordan dette blev betragtet som en afgørende faktor for, at han senere begik et seksuelt overgreb:

”Senere falder snakken på Stevens tidligere ægteskab og på forholdet til hans ekskone. Steven fortæller, at han sjældent var glad i sit ægteskab. Ekskonen havde ikke særlig mange penge, og han var derfor nødt til at betale for alt. Dette beskriver han som en belastning dengang, men han nævner alligevel, at dette sandsynligvis også vil gøre sig gældende i kommende forhold, da det jo er ”mandens job”” (Manchester:11).

Som det fremgår i ovenstående citat, udtrykker Steven tvivl om, hvordan han bør forholde sig overfor fremtidige forhold, hvilket er yderst relevant da han er begyndt at se en ny kvinde:

”De frivillige spørger herefter ind til, hvordan det går med en pigen, som Steven ser (...). Han fortæller, at hun på et tidspunkt kom til Manchester for at besøge ham. Da de frivillige spørger ind til, hvordan det fik Steven til at føle, fortæller han, at det gjorde ham glad, og at han synes, hun er sød. Han fortæller også, at hun flirtede med ham. De frivillige spørger ind til, hvordan han vidste, at hun flirtede med ham, og han fortæller, at hun satte sig tæt op ad ham, at hun tog ham i hånden, og at hun lagde sin hånd på hans ben. (...). De snakker om, at det måske kunne være smart for Steven at invitere hende hjem til ham eller at han kunne tage til London og besøge hende. På denne måde kunne han finde ud af, hvad der var i det for hende” (Manchester:10).

I ovenstående citat ses det, hvordan de frivillige kommer med råd og vejledning til, hvordan kernemedlemmet kan håndtere en situation, der involverer en intim relation. Vi vurderer ligeledes, at CoSA kan påvirke risikofaktoren omhandlende beskæftigelsesmæssige problemer, der også ofte er forbundet med andre risikofaktorer såsom problemer i forbindelse med boligsituation og økonomi (Hart et. al. 2003:76). Dette understøttes af følgende eksempler fra de observerede cirkelmøder:

”Steven er i gang med at søge job, og han afleverer flere ansøgninger om ugen. Han bor i en lejlighed udenfor byen, hvor han er rigtig glad for at bo, men han er bange for, at han ikke får et job i nærheden af sit nuværende hjem, og at han derfor er nødt til at flytte. Når Steven udtrykker denne usikkerhed imødekommer en af de frivillige ham med, at han skal holde modet oppe” (Manchester:9).

Inden observationen af det andet cirkelmøde, fortæller de frivillige, hvordan kernemedlemmets beskæftigelses- og boligsituation udgør en stressfaktor for ham:

”De fortæller, hvordan de oplever deres cirkel som velfungerende, men fortæller dog, at de på nuværende tidspunkt ikke går for hårdt til Jake, da han uden held kæmper

med at finde både job og bolig, hvilket tager hårdt på ham. Derfor har de lige nu større fokus på at holde hans motivation og mod oppe” (Manchester:11).

Under selve cirkelmødet er det tydeligt, hvordan de frivillige forsøger at holde kernemedlemmets motivation og mod oppe:

”Mødet indledes med, at de frivillige spørger Jake, hvordan det er gået siden sidst, og Jake fortæller, hvordan han fortsat har svært ved at finde arbejde. Han er i tvivl om, hvornår og om han bør nævne, at han er tidligere straffet og for hvad, hvis arbejdsgiveren ikke selv spørger ind til det. De frivillige kommer her med forskellige råd, men er grundlæggende enige om, at dette ikke bør være det første, Jake fortæller til en eventuel samtale (...). Derudover råder de ham til at gå rundt med uopfordrede ansøgninger især til byggepladser og entreprenører. Dette da Jake har erfaring med denne branche. Herved kan Jake også undgå at skulle tale om sin dom som noget af det første, og de frivillige mener endda, at det kunne være rigtig godt for ham at komme til at arbejde på en byggeplads. De påpeger overfor Jake, hvordan et sådant arbejdssjak ofte får en tæt gruppefølelse og ofte hjælper hinanden med diverse problemstillinger, de mener således, at det kunne være sundt for Jake at blive en del af en sådan gruppe” (Manchester:12).

Citatet viser i overensstemmelse med observationerne fra det andet cirkelmøde, hvordan begge kernemedlemmer oplever frustration i forhold til deres beskæftigelsessituation og ligeledes, at dette er noget, som de på eget initiativ tager op på møderne. Endvidere ses det i begge tilfælde, hvordan de frivillige forsøger at imødekomme frustrationen ved at indgyde til, at kernemedlemmerne ikke mister modet.

Håndtering

Risikofaktoren ”Problemer med planlægning” indebærer eksempelvis den planlægning, der for mange er forbundet med overgangen fra fængsel til samfund (Hart et. al. 2003:80). Under mødet med kernemedlemmet Billy i HMP Whatton blev det tydeligt, at han ikke var forberedt på det samfund, der ventede ham udenfor fængslet. Han fortalte eksempelvis, at han var fan af fodboldholdet Liverpool og derfor gerne ville se en kamp på deres stadion. Han troede dog ikke, at han ville få råd, da han mente, at prisen i dag var steget til seks pund. Da en sådan billet sandsynligvis vil koste ham det tidobbelte, udgør dette et tydeligt eksempel på, hvordan en person som Billy på flere måder har mistet følingen med livet udenfor fængslet (Whatton:4). Cirkelkoordinatoren understregede endvidere, hvordan tiden efter fængslet kan udgøre en udfordring:

”Karin fortæller, hvordan Billy bare er en ud af mange for hvem tiden efter fængslet er utrolig overvældende. Hun forklarer, hvordan der ofte er en masse bekymringer forbundet med at skulle løslades, og at det altid er forbundet med en masse planlægning og organisering, der for mange bliver overvældende og problematisk. Hun mener, at CoSA i denne sammenhæng kan gøre en stor forskel for mange, fordi der til-

bydes en hjælp til at overkomme forskellige problemstillinger forbundet hermed, hvilket kan gøre personen mere tryk ved at skulle ud på den anden side” (Whatton:5).

Ud fra ovenstående analyse kan det sandsynliggøres, at der er risikofaktorer i RSVP, som CoSA kan påvirke positivt. Det anses som naturligt, at CoSA ikke vil have den samme effekt for samtlige 22 risikofaktorer, eksempelvis fordi nogle er endogene. For at ændre på sådanne faktorer vil CoSA ikke være tilstrækkelig, og det kan i stedet være nødvendigt med et psykoterapeutisk forløb. Der vil dog også være faktorer, som vil være uforanderlige i behandlingsøjemed, hvilket understreges af Hecksher:

”Det er nok mest de diagnosticerede pædofile og dem, der er svært benægtende. Det er svært at gøre noget som helst, hvis de ikke synes, at de selv er ansvarlige for det, der er foregået, og det er jo virkelig dem, der er i høj risiko for at recidivere. Benægtelse og seksuel afvigelse – hvis det er kombinationen af det, så er det godt nok svært at behandle eller lave en indsats, der kan gøre noget” (Hecksher personlig kommunikation)

Flere af risikofaktorerne påkræver behandling, hvilket CoSA ikke kan imødekomme, men CoSAs positive påvirkning af andre risikofaktorer vidner om det fordelagtige i, at CoSA ved en eventuelt implementering i Danmark sandsynligvis ville forløbe sideløbende med behandling.

Vi vurderer det ligeledes relevant, at der er opmærksomhed på, hvilke faktorer, der gør, at en seksualforbryder vurderes til at have høj recidivrisiko.

9.1.11 Høj recidivrisiko som inklusionskriterium

Ovenstående betragtninger leder hen til at diskutere af, om der kan være faldgrupper forbundet med at have høj recidivrisiko som inklusionskriterium.

Vi vurderer, at et forbehold i relation til selekteringen er, hvordan der sandsynligvis vil være en andel af seksualforbrydere med høj recidivrisiko, der takker nej til CoSA. Der tale om selvselektering, fordi deltagelse i CoSA er frivillig. Der vil således være en gruppe af seksualforbrydere med høj recidivrisiko, hvor CoSA ikke kan gøre en forskel. Det, at CoSA har et inklusionskriterium, der indebærer at kernemedlemmet skal være vurderet til høj recidivrisiko, er således ikke ensbetydende med, at CoSA formår at omfatte alle seksualforbrydere i denne kategori. Den gruppe af seksualforbrydere, der er vurderet til høj recidivrisiko, men som takker nej til CoSA, såvel som til andre resocialiserende eller behandlende tiltag, vil muligvis være i endnu højere risiko for recidiv, end de seksualforbrydere, der takker ja, idet motivationen for deltagelse kan dække over en motivation for at ændre adfærd.

Som tydeliggjort i ovenstående analyse er der risikofaktorer, som CoSA ikke kan påvirke. Vi vurderer derfor, at blot fordi en seksualforbryder er vurderet til høj recidivrisiko, er dette ikke ensbetydende med, at det er faktorer, som CoSA kan påvirke positivt, der ligger til grund for denne vurdering. Disse seksualforbrydere kan, grun-

det CoSAs inklusionskriterium om høj recidivrisiko, principielt omfattes af CoSA, men vi anser det som usandsynligt, at CoSA vil have en recidivnedsættende effekt i sådanne tilfælde. Et eksempel herpå kan være en seksualforbryder, der er vurderet til at udgøre en høj recidivrisiko, fordi der kan spores et kontinuerligt mønster i kriminalitet, en psykopatisk personlighedsforståelse og et alkoholmisbrug. Dette er alle faktorer, der ud fra ovenstående analyse ikke vurderes at kunne påvirkes positivt af CoSA, hvorfor en sådan person, trods høj recidivrisiko, ikke vil være egnet til CoSA.

På baggrund af ovenstående er det nødvendigt at understrege, hvordan ”høj risiko for recidiv” ikke kan ses som en entydig størrelse, hvilket yderligere understøttes af en behandler på RKR: *”Man kan sige; høj risiko – for hvad? Og for hvem? Og hvornår? Og hvordan? Og hvor ofte? Det er ikke nok bare at lave sådan en 1, 2, 3 skelnen, men at det bliver nuanceret, det tænker jeg er meget vigtigt”* (Hecksher, personlig kommunikation).

Begrundelsen for at fokusere på gruppen med højest recidivrisiko er, at der her vil kunne ses den største effekt. Der kan dog være en risiko for, at den ønskede effekt ikke opnås til fulde. Dette er fordi, der også i denne gruppe findes de seksualforbrydere, som er dem, der er sværest at behandle eller påvirke i en positiv retning. Det er ofte i denne gruppe, der findes de mest karakterafvigende seksualforbrydere samt personer med afvigende seksuel interesse og en grad af psykopati, i sig selv gør personer vanskelige at imødekomme med både behandling og resocialisering, hvilket er understreget under personlig kommunikation med behandler Susanne Bengtson. Det er derfor nødvendigt at se på, hvilke risikofaktorer, der er dominerende i den enkeltes risikoprofil, da der vil være nogle, som er mere egnede til deltagelse i CoSA end andre.

Når formålet med CoSA er recidivnedsættelse, bør det medtænkes, om der kan være grupper af seksualforbrydere, hvor CoSA ville kunne generere bedre resultater, end ved gruppen af seksualforbrydere, der er vurderet til høj recidivrisiko.

Dette kan eksempelvis være intrafamiliære kränkere, hvor recidivraten er væsentligt lavere (Firestone et. Al. 1999). Til trods for denne relativt lave recidivrate er der stadig en reel risiko for recidiv. Derfor vil en reducere af tilbagefald, uanset omfanget, stadig forhindre, at børn bliver ofre for seksuelle overgreb. På baggrund af ovenstående analyse vurderes det således væsentligt at medtænke, om det kan styrke CoSA og effekten heraf, hvis inklusionskriteriet udvides til at omfatte personer med lav eller moderat recidivrisiko. Argumentet herfor er, at det ikke altid er muligt at afhjælpe recidiv for den mest recidivtruede gruppe, men at dette måske i højere grad lader sig gøre for seksualforbrydere, der eksempelvis udgør en moderat recidivrisiko. Dog vil kapaciteten i de enkelte CoSA-projekter sandsynligvis medføre, at der altid vil være en begrænsning på, hvor mange kernemedlemmer, der kan optages. Derfor er det vigtigt, at der ikke optages seksualforbrydere med lav eller moderat recidivrisiko på bekostning af seksualforbrydere med høj recidivrisiko, der ønsker at deltage og er vurderet til høj recidivrisiko indenfor risikofaktorer, som CoSA kan påvirke positivt.

9.2 Indfrier CoSA et uindfriet behov?

Forud for en analyse af behovet for CoSA i Danmark anser vi det som nødvendigt at diskutere, hvordan behov må betragtes som en subjektiv størrelse, hvilket besværliggør en entydig analyse heraf, idet svaret sandsynligvis vil afhænge af, hvem der spørges. Nogle vil givet vis plædere for et behov for straf, hvor andre vil fremhæve et behov for resocialisering. Som tidligere beskrevet påpeger forhenværende justitsminister, Mette Frederiksen et behov for både forebyggelse, straf og resocialisering, hvor den nuværende regering, jævnfør regeringsgrundlaget, kan formodes i højere grad at ville argumentere for et behov for straf. Ifølge Braithwaite er reintegrerende shaming vejen til en kriminalitetsfri tilværelse. Hvorimod disintegrerende shaming medfører stigmatisering og isolation, som begge er faktorer, der anses som recidivforøgende. Ud fra denne optik er resocialisering, men ikke nødvendigvis CoSA, vejen til desistance. Derfor kan behovet for CoSA ikke afgøres entydigt, men vurderes det ud fra specialets teoretiske grundlag, kan der sandsynliggøres et behov for resocialisering af seksualforbrydere, hvortil CoSA må betragtes som en mulighed.

I gennemgangen af resocialiserende tiltag i Danmark har det ikke været muligt at lokalisere tiltag, der specifikt henvender sig til seksualforbrydere. Dette er naturligvis også tilfældet for andre kriminalitetsformer, hvortil der dog kan argumenteres for, at seksualforbrydere i særlig grad oplever desintegrerende shaming og brudte sociale bånd, der kan medføre isolation og udstødelse. Derfor kan der argumenteres for, at seksualforbrydere udgør en gruppe, der fordrer en særlig resocialiserende indsats. Dette påpeges også af afdelingsleder på RKR, Ulla Larsen i forhold til resocialiseringsbehovet til afdelingens patienter:

”Jeg tror også, at man her skal tænke, at V’erne jo har nogle resocialiseringsbehov, fordi de har siddet i fængsel på lige fod med bankrøveren og alle mulige andre. De adskiller sig ikke fra så mange andre i forhold til selve den del, der handler om at have været ude af samfundet og have været ekskluderet fra samfundet og komme ud og have en gæld, og hvad de nu ellers har. Der har de sådan en eller anden fælles ting med dem, som er fængslede for andre forbrydelser. Så har de så derofti den sædelighedskriminelle forbrydelse, der så giver en ekstra stigmatisering og en ekstra ængstelse i det omgivende samfund i forhold til børn og så videre. Så de er på en eller anden måde dobbeltbelastede” (Larsen:2-3).

Larsen påpeger således, hvordan seksualforbrydere er dobbeltbelastede grundet fængselsstraffen i kombination med kriminalitetens karakter og den offentlige stillingtagen hertil.

9.2.1 CoSA i kombination med behandling

McAlinden arbejder med problematikken om, at seksualforbrydere ofte mødes med disintegrerende shaming, men i en dansk kontekst vurderer vi det dog væsentligt ikke

at underkende, at seksualforbrydere, der omfattes af behandlingsordningen, også mødes med reintegrerende shaming gennem et ønske om at møde personen med respekt og hjælpe denne til en kriminalitetsfri tilværelse. Når der i forvejen er et omfattende behandlingssystem, der har GLM som teoretisk ramme, kan der yderligere stilles spørgsmålstejn ved behovet for CoSA. Larsen understreger dog, hvordan det ikke er behandlingsnetværkets rolle at varetage resocialisering, ligesom de ikke har de fornødne ressourcer (Larsen:4).

I CoSA vil resocialisering være det primære fokus, hvorimod det i behandlingen bliver en nødvendighed for at kunne gennemføre den egentlige behandling. Dette fordi man, ifølge Larsen, kommer til at varetage en række resocialiserende problemstillinger, der reelt burde håndteres andetsteds (Larsen:2). På baggrund heraf kan der argumenteres for, hvordan CoSA i kombination med behandlingsnetværket kan styrke den samlede indsats for seksualforbrydere. Hertil understreger Larsen, hvordan behandling ikke bør stå alene, hvis indsatsen mod seksualforbrydelser skal fuldendes:

”Jeg tænker, at rent behandlingsmæssigt er det lige så væsentligt at få etableret, nogle gange faktisk væsentligere, at få etableret resocialisering af de her mennesker i samfundet end selve samtalebehandling. Det er sjældent, at samtalebehandling kan stå alene, fordi der er så mange af vores patienter, der ikke har et intakt bagland, som ikke har et intakt socialt liv, som ikke har en intakt familie, vennekreds og så videre. Så i forhold til at forebygge ny sædelighedskriminalitet, og med den grundlæggende tanke om, at GLM går som en understrøm igennem hele vores behandling, så er det jo absolut en del af det. Det at have et godt liv, det er jo at have et godt liv udenfor behandlingsstedet” (Larsen:1).

Larsen understreger således det formålstjenelige i resocialiserende indsatser sideløbende med behandlingen, hvilket under personlig kommunikation er en pointe, der underbygges af Susanne Bengtson:

“Det som mange seksualforbrydere har problemer med, er netop sociale relationer, og der skal man træne dennes sociale færdigheder. En ting er, at man kan sidde i den individuelle psykoterapi og tale om det, noget andet er, at man skal have et sted, hvor man kan blive eksponeret for det, og det er jo derfor, at CoSA er så fin, fordi det giver mulighed for, at man kommer ud i sociale relationer og prøver det af” (Bengtson, personlig kommunikation).

9.2.3 Konkrete behov for CoSA

Under udarbejdelsen af dette speciale har vi haft kontakt til forskellige aktører, der alle direkte eller indirekte arbejder med seksualforbrydelser. Nogle har påpeget specifikke behov, hvor andre har talt for et resocialiserende tiltag som CoSA generelt. På RKR påpeges et behov for de seksualforbrydere, der udgør patientgruppen på afdelingen. Under personlig kommunikation med Susanne Bengtson understreger hun, hvor-

dan det særligt vil gøre sig gældende for de patienter, der har problemer med sociale færdigheder.

Psykolog, Marianne Fuglestad og jurist, Julie Bergholdt, der er ansat ved Direktoratet for Kriminalforsorgen påpeger, at der kan være et behov for opfølgning af seksualforbrydere, som ikke tager imod et behandlingstilbud. Der vil være en gruppe, som takker nej til behandling og ligeledes vælger ikke at blive prøveløsladt. Hvis en indsat prøveløslades, vil denne være under tilsyn af Kriminalforsorgen, men dette vil ikke gøre sig gældende for personer, der afsoner straffen fuldt ud. Dette betyder, at denne gruppe bliver vanskelig at nå, fordi personerne ikke er underlagt et krav om tilsyn. Vi anser dog dette behov som vanskeligt at imødekomme for CoSA, da personer, som har afslået et tilbud om behandling sandsynligvis vil udvise samme modvilje overfor resocialiserende tiltag. I gruppen af personer, der fravælger behandling er eksempelvis benægttere, for hvem det kan formodes, at alle hjælpeforanstaltninger vil betragtes som en vedkendelse af det pådømte.

9.2.4 Behov for CoSA på trods af lav recidivrate

Recidivraten for seksualforbrydelser er, sammenlignet med anden personfarlig kriminalitet, forholdsvis lav. Det kan derfor diskuteres, hvorvidt det kan betale sig at implementere resocialiserende indsatser. En sådan overvejelse kan også betragtes ud fra analysen om selektering, hvor pointen er, at argumentet for resocialiserende tiltag, på trods af lav recidivrate, afhænger af, at der selekteres relevante kernemedlemmer. Selvom deltagelse i CoSA sandsynligvis kan være en hjælp for mange, der grundet seksualkriminaliteten befinder sig i en vanskelig situation, er det væsentligt at holde sig for øje, at dette ikke er formålet. Formålet er derimod at sætte ind, hvor der kan gøres den største forskel med henblik på reducere af recidiv.

Seksualforbrydelser er en kriminalitetsform, der har omfattende konsekvenser for ofret, hvilket i sig selv kan tjene som argumentation for, hvorfor recidivraten bør sænkes. Et yderligere argument i denne diskussion er, at uanset den lave forekomst af recidiv, er der i flere tilfælde tale om, at det er børn, der bliver ofre for kriminaliteten, børn som samfundet har et øget ansvar for at beskytte. Dette argument imødekommes af Kuno Sørensen fra Red Barnet:

"Man kan gøre det op i penge, og man kan gøre det op i menneskeskæbner. Igen med penge, så er der samfundsmæssigt penge at spare ved undgå et seksuelt overgreb, der også koster noget for ofret og rent menneskeligt. Jamen hvorfor skulle der være flere børn, der bliver udsat for overgreb, hvis vi kan undgå det? Selvom det er en relativ lille recidivprocent, der er, så jo mere vi kan bringe den ned jo færre ulykkelige skæbner er det" (Sørensen:16).

Hertil er det endvidere væsentligt at overveje, om det er dyrere for samfundet at vente med at reagere, til skaden er sket:

”Vi ved, at seksuelle overgreb er noget af det, der er stærkt traumatiserende. På individniveau er det omkostningsfyldt udviklingsmæssigt for barnet, men også samfundsmæssigt, fordi der skal en masse støtte- og hjælpeforanstaltninger, behandlingsforanstaltninger og tiltag til, og hvis ikke det lykkes, så er der også et voksenliv, som måske bliver ind og ud af psykiatrien eller på dagpenge og bistand og hvad ved jeg” (Sørensen:17).

I kraft af at CoSA hovedsageligt forvaltes og drives af frivillige, er det en forholdsvis økonomisk fordelagtig model. Den inderste cirkel består af frivillige, og de professionelle i den yderste cirkel modtager ikke yderligere betaling end den løn, de allerede får i kraft af deres primære arbejde. Det er således kun cirkelkoordinatorerne og administrative medarbejder, der får løn for arbejdet med CoSA. Derudover skal der afsættes penge til etablering af projektet samt uddannelse af såvel cirkelkoordinatorer som frivillige i forbindelse med en eventuel implementering af CoSA. Der kan dog alligevel argumenteres for, at de lave udgifter ved en model som CoSA er fornuftige set i relation til den lave forekomst af recidiv.

9.3 CoSA - Muligheder og udfordringer

I problemformuleringen fremkommer det, hvordan det ønskes at undersøge muligheder og udfordringer forbundet med en eventuel implementering af CoSA i Danmark. I ovenstående analyser er det sandsynliggjort, at CoSA har en recidivnedsættende effekt samt, at der i Danmark er et behov for CoSA. Vi anser det derfor som en mulighed, at CoSA kan implementeres i Danmark, men i forlængelse heraf er det nødvendigt at tage en række forbehold. Det er valgt at tydeliggøre de af os identificerede udfordringer forbundet med en eventuel implementering og foretage en vurdering af, om, og i så fald hvordan, disse kan imødekommes.

De potentielle udfordringer er:

- Retspolitik og retsfølelse
- Hensynet til ofret
- Manglende viden om seksualforbrydere
- Mangel på organisationer med lignende formål
- Rekruttering af frivillige
- Kontrol vs. resocialisering

En undersøgelse af implementeringen af CoSA i Minnesota konkluderer at modellen er fleksibel på flere forskellige parametre, eksempelvis måden hvorpå der rekrutteres frivillige (Duwe 2012). På trods af eventuelle udfordringer er det derfor vigtigt at være opmærksom på, hvordan der er variationer i måden hvorpå modellen praktiseres på i eksempelvis Canada, USA og Storbritannien (Hannem 2011). Dette underbygger at

modellen er fleksibel og kan tilpasses det land, som den skal implementeres i, hvorfor CoSA i nogle tilfælde lader sig implementere på trods af udfordringer. Der vil i det følgende tages stilling til, om der er udfordringer forbundet med en implementering af CoSA i Danmark, der ikke kan imødekommes alene ved modellen fleksibilitet.

9.3.1 Retspolitik og retsfølelse

Når vi vurderer at retsfølelsen udgør en potentiel udfordring for en implementering af CoSA, skal det dels ses ud fra befolkningens påberåbelse af strengere straffe, men også ud fra en generel modstand mod at hjælpe seksualforbrydere. Med inddragelse af Eastons model vil det sandsynliggøres, hvordan befolkningens retsfølelse i mange tilfælde vil påvirke retspolitikken, hvilket således også kan udgøre en potentiel udfordring. I forlængelse heraf vil det diskuteres, hvorvidt den aktuelle regerings retspolitik udgør en udfordring, og det vil vurderes, hvorvidt udfordringer relateret til retspolitik og befolkningens retsfølelse kan imødekommes. Som tidligere beskrevet foretrækker befolkningen straf af seksualforbrydere frem for resocialisering uanfægtet af visheden om, at dette ikke er det mest kriminalpræventive. Dette anses som et eksempel på, at befolkningens retsfølelse relateret til seksualforbrydelser er centreret om foragt og et ønske om sanktionering fremfor resocialisering.

Balvig argumenterer for, hvordan den almene befolknings stillingtagen til kriminalitet og straf bør betragtes som en normativ opfattelse af kriminalitet som noget forkert og uforeneligt med samfundets normer og værdier. Hertil er det i dette speciale beskrevet, hvordan seksualforbrydelser kan betragtes som en kriminalitetsform, der møder massiv foragt i samfundet, hvilket genererer et ønske om straf fremfor resocialisering. Udfordringen for CoSA består således i, at befolkningen vil påberåbe strengere straf og ikke lade sig tilfredsstille af resocialiserende tiltag, der mere sandsynligt vil opfattes som krænkende. Balvig påpeger, at befolkningens retsfølelse og ønske om strengere straf kan betragtes som et uopfyldeligt behov. Dermed kan streng retspolitik ikke definitivt afhjælpe eller påvirke den generelle retsfølelse, fordi denne er funderet i et behov for eller et ønske om straf uden øvre grænse. På baggrund heraf kan des således sandsynliggøres, at befolkningens retsfølelse kan blive en udfordring i forbindelse med en eventuel implementering, fordi CoSA ikke repræsenterer en sanktionerende tilgang til seksualforbrydere, men derimod resocialisering og hjælp, hvilket vil stride imod befolkningens ønske for håndteringen af denne gruppe.

Eastons model

Udfordringen i forhold til retspolitik er, at denne, ifølge Easton, altid vil være influeret af befolkningens holdning eller retsfølelse. Dette betyder forenklet set, at der grundet befolkningens holdning til seksualforbrydere, sandsynligvis ikke vil være opbakning til et politisk tiltag, der søger at hjælpe seksualforbrydere gennem resocialisering. Eastons teori omhandler netop, hvordan det er befolkningens holdning til et givent område, der skaber ny politik. Hvis befolkningens holdning er, som det er sandsynliggjort ovenfor, at der ikke skal iværksættes resocialiserende tiltag til seksualfor-

brydere, da vil dette også manifestere sig i en retspolitik, der ikke vil støtte en implementering af CoSA i Danmark. Ud fra denne optik er retsfølelse og retspolitik tæt forbundet, hvorfor begge kan anskues som en udfordring.

Den aktuelle politiske situation

Foruden ovenstående overvejelser om udfordringen forbundet med retspolitik og befolkningens retsfølelse, vurderer vi det relevant at overveje, hvorvidt den aktuelle politiske scene kan udgøre en udfordring for en implementering af CoSA. Resocialisering har tidligere været på den politiske dagsorden, men har, i den siddende regerings regeringsgrundlag for 2015, måttet vige pladsen for politiske visioner om straf og konsekvens. På baggrund heraf anser vi derfor den aktuelle politiske situation som en potentiel udfordring, hvilket ligeledes italesættes af Kuno Sørensen:

”Det er menneskesynet i det, man foreslår, som gør en forskel, for hvis det var et forslag om at øge straffen eller hårdere sanktioner, så kunne man få rigtig meget opbakning fra den blå regerings side, men det præventive, det resocialiserende og så videre, det ikke har den samme medvind” (Sørensen:5).

Den aktuelle politiske situation kan udgøre en udfordring, fordi et resocialiserende tiltag umiddelbart strider imod ønsket om hårdere sanktioner. Sørensen mener dog også, at der er værdier i CoSA, som den siddende regering måske kan se muligheder i:

”Hvis man skal se det ud fra en blå regerings synspunkter og værdimålestok, så er det en fordel, at det er frivilligt baseret og at det er privatsamfundet eller andet, der går ind og laver en indsats, som ikke belaster den offentlige økonomi særlig meget – nulvækst er jo et af deres argumenter. Det at civilsamfundet kommer ind og løser nogle opgaver, det kan de godt se positivt på, så det kan være det aspekt, som man skal lægge vægt på i argumentationen, fordi det på den måde ikke er en særlig omkostningstung måde at forebygge flere overgreb på” (Sørensen:6).

Sørensen belyser således, hvordan den siddende regerings politik matcher det faktum, at CoSA hovedsageligt baseres på frivillig arbejdskraft, hvorfor den aktuelle politiske situation ikke nødvendigvis behøver at udgøre en udfordring. Det er endvidere væsentligt at have in mente, hvordan CoSA ikke vil træde i stedet for straf, hvilket således heller ikke vil kollidere med regeringens ønske om strengere straffe.

CoSA som supplement – ikke alternativ

Det vurderes, at udfordringen, der er forankret i den aktuelle retspolitik og befolkningens retsfølelse, til dels kan imødekommes ved, at CoSA skal betragtes som et supplement og ikke et alternativ til straf. Ud fra denne optik kan der argumenteres for, at en implementering ikke bør være krænkende for retsfølelsen, da CoSA ikke udfordrer hverken strafferammen eller den juridiske proces, og gerningsmanden får således, uanfægtet af CoSA, den straf som er demokratisk besluttet.

Vi vurderer dog, at befolkningens tilbøjelighed til at favorisere straf over resocialisering, selvom der oplyses om resocialiseringens kriminalpræventive effekt, bør medtænkes. På baggrund heraf bliver spørgsmålet snarere, om befolkningens retsfølelse vil krænkes af et resocialiserende supplement til straffen. Her vurderes vi, at befolkningens retsfølelse kan krænkes af visheden om, at seksualforbrydere mødes med hjælp og resocialisering, hvilket også gør sig gældende i tilfælde, hvor resocialisering ligger sideløbende med eller efter straf. Et eksempel på befolkningens misbehag ved resocialisering, på trods af fortsat håndhævelse af straffen, er kokken Claus Meyers tv-program ”Restaurant bag tremmer”, hvor indsatte fra Vridsløselille Statsfængsel skulle skabe en gourmetrestaurant. Der kom særligt fokus herpå efter en kronik fra et af ofrene, som skabte voldsom debat om, hvorvidt der i Danmark gøres mere for gerningsmanden end for ofrene (Andersen 2012). En sådan reaktion vil også kunne opstå i kølvandet på en implementering af CoSA, der sandsynligvis kan vække den samme harme og måske endda mere omfattende, fordi der er tale om seksualforbrydere.

Der hersker næppe tvivl om, at det er i befolkningens interesse, at der ikke skal ske seksuelle overgreb, hvorfor visionen for CoSA om at hjælpe gerningsmanden til ikke at begå nye overgreb, kan imødekomme denne offentlige interesse. Vi vurderer dog, at befolkningens modvilje overfor at hjælpe seksualforbrydere er mere tungtvejende end velviljen til at lade resocialisering udgøre midlet til forebyggelse af potentielt kommende ofre. Selvom visionen er at forhindre kommende ofre, er det tvivlsomt, om det vil ændre på befolkningens retsfølelse. Hvis retsfølelsen grundlæggende baseres på en altoverskyggende foragt for seksualforbrydere, har det principielt ingen betydning, om resocialisering ligger før, under eller efter straf. Hertil vurderer vi også, at en populistisk retspolitik og sensationssøgende mediedækning kan udgøre en udfordring i forhold til at få kommunikeret budskaberne bag CoSA ud. På baggrund af ovenstående kan det således sandsynliggøres, at befolkningens retsfølelse, på trods af at CoSA er et supplement og ikke et alternativ til straf, vil udgøre en udfordring ved en eventuel implementering af CoSA.

9.3.2 Hensynet til ofret

Politisk er der ofte en uløselig sammenhæng mellem henvisning til befolkningens retsfølelse og hensynet til ofret. Som det fremgår af nærværende speciales metodiske afsnit, har der været opmærksomhed på, om CoSA vil være uetisk overfor ofrene. For at imødekomme denne problemstilling er repræsentanter fra Landsforeningen SPOR og Red Barnet, der primært varetager ofrets interesse, inddraget, for dels at få en vurdering af, om ofre for seksuelle overgreb vil opleve en implementering af CoSA som en torn i øjet, men også for at undersøge, hvordan organisationerne vil forholde sig til en eventuel implementering.

Helle Borrowman fra Landsforeningen Spor understreger, at resocialiserende tiltag sandsynligvis vil blive opfattet negativt af nogle ofre:

"Jamen det vil det være for nogle ofre, det er der ingen tvivl om. Så der kan det godt være, at det vil blive en torn i øjet (...). Men der er mange, der vil få det dårligt fordi; hvorfor slår man ring om mennesker, der har krænkert og har krænkende adfærd, når der ingen er, der slår ring om mig?" (Borrowman:2-3).

Hertil påpeger hun, hvordan det er nødvendigt, at se problemstillingen i et større perspektiv og at der fokuseres på det faktum, at resocialisering sigter mod at undgå fremtidige ofre, hvilket er altafgørende (Borrowman:2-3). I overensstemmelse med hermed påpeger Kuno Sørensen, hvordan en negativ reaktion fra ofre sandsynligvis vil være forankret i en undren over, hvorfor gerningsmanden skal hjælpes, når indsatsen overfor ofrene opleves som utilstrækkelig:

"Der vil der helt klart være nogen, der vil være forarget over, at "Hvorfor skal der så sættes penge af til krænkterne? Nu har de boet på hotel i to år, og så skal de fandeme også have hjælp bagefter, hvad ligner det, når jeg ikke har fået noget?". Der vil fra nogle komme sådan nogle stærkt følelsesmæssige reaktioner, men det er klart, at træder man et par skridt tilbage og ser det lidt udefra, så kan man godt få øje på det forebyggende perspektiv i det, og at det på den måde både er en god personmæssig og samfundsmæssig investering" (Sørensen:13).

Det er tydeligt, hvordan både Helle Borrowman og Kuno Sørensen mener, at professionelle på området er nødsaget til at betragte problemstillingen objektivt og med øje for, hvad der kan forhindre kommende overgreb. I den forbindelse giver de begge udtryk for, at de vil forholde sig positivt til en eventuel implementering af CoSA.

9.3.3 Manglende viden om seksualforbrydelser i Danmark

McAlinden påpeger, hvordan en af de største udfordringer for statslige og frivillige organisationer, som CoSA, er den ringe offentlige viden om og forståelse for de forskellige problemstillinger, der relaterer sig til håndteringen af seksualforbrydere. Dette betyder, at der ofte opstår myter og misforståelser om seksualforbrydelser, hvilket former og farver den generelle opfattelse og hindrer vigtige diskussioner om nødvendig politik og tiltag (McAlinden 2007:188). I overensstemmelse med teorien om shaming kan der ligeledes argumenteres for, at myter og fordomme ofte er disintegrerende, da de bidrager til stigmatisering af seksualforbryderen. På baggrund heraf anser vi det som en potentiel udfordring, at der ikke er tilstrækkelig viden om seksualforbrydelser i Danmark. Seksualforbrydere er underlagt et omfattende offentligt had, hvilket vi betragter som svært uforeneligt med resocialisering. Dette da et initiativ som CoSA, foruden det samfundsgavnligt aspekt med øget sikkerhed, unægtelig må anses som en hjælp til personer, som kun de færreste ønsker at hjælpe. Befolkningen anser seksualforbrydere som farlige og uforanderlige og en sådan opfattelse afstedkommer selvsagt, at offentligheden ønsker at blive forsikret om, at de vil blive beskyttet mod seksualforbrydelser samt, at personer der begår seksualkriminalitet vil blive straffet (Hannem 2011:279).

Ud fra denne problemstilling vurderer vi det dog væsentligt at diskutere, hvilken form for oplysning, der er gavnlig og hertil også, om der er oplysning, som ikke nødvendigvis vil være formålstjeneligt. McAlinden påpeger eksempelvis det fordelagtige i at oplyse befolkningen om seksualforbrydelser og dermed aflive gængse myter herom. Vi vurderer, at en sådan oplysning må ligge forud for en eventuel oplysning om CoSA, da en forståelse for CoSA ikke kan bygges på et uinformeret grundlag om seksualforbrydere. Ud fra denne optik kan det være nødvendigt med en naturlig oplysningsrækkefølge, hvor oplysning om seksualforbrydere og seksualforbrydelser bør gå forud for oplysning om resocialisering, hvilket skal forstås ud fra antagelsen om, at der ikke kan forventes at være offentlig forståelse eller opbakning til et initiativ som CoSA, hvis opfattelsen af seksualforbrydere er, at de er onde, umenneskelige og ikke mindst uforanderlige. I forlængelse heraf kan der endvidere argumenteres for, hvordan oplysning, hvormed det forsøges at aflive myter om seksualforbrydere, ikke i sig selv vil krænke retsfølelsen, men at dette kunne være tilfældet ved mere specifik oplysning om CoSA, der, grundet befolkningens foragt, kan opfattes som en ufortjent og meningsløs hjælp til seksualforbrydere. Ideelt set vil oplysning om seksualforbrydere kunne afstedkomme, at oplysning om resocialisering af denne gruppe på længere sigt kan vinde indpas hos befolkningen.

Vi vurderer således, at oplysning om CoSA afhænger af oplysning om seksualforbrydere, og uden en sådan oplysning kan det diskuteres, om det vil være mere formålstjeneligt, at der ikke oplyses mere om CoSA end højst nødvendigt. Denne antagelse kan eksemplificeres ved Behandlingsordningen i Danmark, hvor vi har en tese om, at den almene befolkning ikke er bevidst om muligheden for, at seksualforbrydere kan få en betinget dom med vilkår om behandling, der potentielt betyder, at et offer kan møde sin gerningsmand på gaden umiddelbart efter dennes dom. Ikke desto mindre er det en realitet, at staten støtter behandlingsordningen i Danmark. Under besøget ved LFF blev et tilsvarende forhold beskrevet:

“The government isn’t really shouting in public about how it is supporting us, but it is supporting us, because the government correctly knows that the scale of sex offenders in this country is huge and you can’t arrest them all. And I suppose the challenge for people like me here in the UK is people say, you know... Cause we will say thing like “well we support sex offenders through our treatment programs” and people, as soon as they hear the words support sex offenders they think “Ohh you like sex offenders”, “your a paedophile lover”, “your a front for paedophiles”. So every time this issue comes up our number one line is “Our whole objective is to protect children” and if that means that we have to talk to sex offenders to help them so they don’t go and abuse a child, we will do that, we are protecting children! And the government knows that” (LFF:7).

Ud fra citatet kan der argumenteres for, at tiltag kan imødekommes politisk, men at oplysning om, at seksualforbrydere skal hjælpes gennem resocialisering er kontroversielt og uforeneligt med befolkningens retsfølelse, hvorfor italesættelse heraf ikke vil

have politisk slagskraft. Derfor kan det for CoSA, som med LFF og Behandlingsordningen, være formålstjeneligt med diskretion og begrænset offentlig oplysning om finansiering og politisk opbakning.

9.3.4 Mangel på organisationer med lignende formål

Indledningsvist i denne analysedel er det nævnt, hvordan der er variationer i måden, hvorpå CoSA praktiseres i eksempelvis Canada, USA og Storbritannien. Alle tre lande har dog en større tradition for velgørenhed og lignende, end det er tilfældet i Danmark. Under besøget i England blev vi opmærksomme på, hvordan der i Storbritannien er et omfattende netværk af både statslige organisationer og NGO'er, der arbejder med såvel ofre som gerningsmænd herunder NSPCC, Bernardos og LFF. Denne observation bakkes op af Kuno Sørensen: *"Den her tradition for at have organisationer, private organisationer eller NGO'er, som udfører meget social rehabilitering og lignende, der har England haft meget mere af den slags"* (Sørensen:9). Vi vurderer det derfor som en udfordring, hvis CoSA skal implementeres i Danmark, at der ikke er et lignende netværk.

Udfordringen forbundet med et manglende netværk afføder en udfordring relateret til, hvor CoSA skal placeres ved en eventuel implementering i Danmark. Enten skal det startes op som en ny organisation eller også skal det placeres i en af de instanser, der i forvejen har den resocialiserende opgave i Danmark; Kriminalforsorgen eller kommunerne. Det er ikke en udfordring, der er uoverkommelig, fordi CoSA principielt kan forvaltes som en selvstændig organisation, hvilket eksempelvis er tilfældet i England. En implementering af CoSA i Danmark må dog alt andet lige betragtes som en større udfordring end i lande, der har et bredere spektrum af organisationer, der arbejder med seksualforbrydere og har en længere tradition herfor.

En væsentlig udfordring for en implementering af CoSA i Danmark forekommer således at være, at der ikke er nogen oplagt kandidat til at påtage sig værtrollen. På nuværende tidspunkt er der ikke foreninger eller organisationer, der direkte orienterer sig mod seksualforbrydere. Dette gør ikke nødvendigvis en implementering af CoSA i Danmark umulig, men vi anser det som en stor udfordring.

9.3.5 Rekruttering af frivillige

I forbindelse med en eventuel implementering af CoSA vil det være nødvendigt med frivillig arbejdskraft, hvilket vi vurderer er forbundet med udfordringer. Ligesom det, at der i Danmark ikke er organisationer eller foreninger, der arbejder med seksualforbrydere, kan udgøre en udfordring, vurderer vi også, at dette vil være tilfældet ved rekruttering af frivillige, da der ikke er samme tradition herfor. Selvom CoSA er justerbar, vurderes det ikke hensigtsmæssigt at ændre på anvendelsen af frivilligt arbejde. I en evaluering af CoSA fremgår det direkte, at *"CoSA works because of the role of unpaid, nonprofessional volunteers"* (Fox 2013:12). Hertil er der flere kernemed-

lemmer, der understreger værdien i, at de mennesker, der har afsat tid til at støtte dem og holde dem ansvarlige, er frivillige. Dette er fordi, det skaber en følelse af gensidig respekt og forpligtelse, som ikke på samme måde anses mulig at opnå med professionelle (Fox 2013:12). På baggrund heraf vurderer vi det som afgørende for en implementering af CoSA i Danmark, at modellen baseres på frivilligt arbejde.

Det er tidligere beskrevet, hvordan der ses en stigning i antallet af danskere, som vælger at engagere sig i frivilligt arbejde. Her forekommer det dog ikke at være på socialområdet, at der ses den største tilslutning, men Kuno Sørensen påpeger, hvordan Red Barnet, som selv benytter frivilligt arbejde på socialområdet, oplever en stigning:

”England har en meget større tradition for frivilligt arbejde, end vi har i Danmark, hvor velfærdsstaten og det offentlige sørger for alle og enhver. Men det er så den udvikling, der gennem de sidste 6-7 år fra begge regeringers side har været arbejdet mere målrettet på at bløde. Det kan ses ved, at der er givet penge til projekter og andet, som involverer frivilligt arbejdskraft. Så fra at have været meget lukket omkring i Danmark, at det der med frivillige, det skulle man ikke, fordi det er det offentlige, der giver, det er det offentlige, der betaler og det er det offentlige, der skal sørge for os. Der er der en bevægelse i retningen af, at det kan man godt bede frivillige om også at være med til at løse” (Sørensen:7-8).

I forbindelse med ovenstående citat spurgte vi direkte, om Kuno Sørensen vurderede, at rekrutteringen af frivillige kunne blive en udfordring, hvortil han svarede: *”Ikke så stor som den har været. Det er stadig en udfordring, fordi vi ikke har de samme lange og stærke traditioner for det, som man har i England, men vi er inde i en periode, hvor det at lave projekter, der involverer frivilligt arbejdskraft, det er under vækst” (Sørensen:8).* Sørensen forklarer, hvordan Red Barnet i flere af deres psykosociale og boligsociale projekter oplever meget medvind, fordi disse baseres på frivillig arbejdskraft, ligesom de også oplever, at der i befolkningen er en velvilje til at yde en frivillig indsats. Vi vurderer dog, at udfordringen i højere grad består i, at der med CoSA ikke alene vil være brug for frivillige, men også nogle, der har lyst til at yde en indsats overfor seksualforbrydere, hvilket Kuno Sørensen medgiver kan være problematisk: *”Udfordringen her er jo så, at det er et mere tabubelagt område, det kan være lidt sværere at høste ros for at hjælpe en pædofil, som det vil hedde, end at skulle hjælpe en belastet ung eller en familie” (Sørensen:6).*

Foruden en eventuel udfordring i at hverve frivillige, kan det også blive en udfordring at hverve frivillige, der går til arbejdet med de rette motiver. Det vil således være nødvendigt at være opmærksom på, hvordan der kan være forskel på incitamentet for at vælge et ulønnet kontra lønnet arbejde. Her kan der argumenteres for, at det at vælge et frivilligt arbejde afspejler en oprigtig interesse. Der kan dog også være et andet motiv, hvilket blev påpeget af cirkelkoordinatoren for cirkelprojektet i Manchester. Han fortalte, at han i enkelte tilfælde havde især studerende mistænkt for at vælge jobbet, fordi dette så godt ud på deres CV (Manchester:2).

9.3.6 Kontrol vs. resocialisering

Under udarbejdelsen af dette speciale er vi blevet opmærksomme på en potentiel udfordring ved, at CoSA rummer både en resocialiserende og en kontrollerende del. Dette er en overvejelse, der først er opstået sent i forløbet, hvorfor det ikke er en problematik, vi har haft mulighed for at diskutere med respondenterne i England. Ikke desto mindre har både lederen og behandlere på RKR, italesat dette. Support og accountability er begge nøglebegreber i CoSA, der betragtes som værende lige vigtige (Thomas et. al. 2014:28-29). Derfor bør det i praktiseringen af CoSA altid efterstræbes, at der er balance mellem de to delelementer: *“The circle model is a precarious balance of reintegrative and risk management concerns that must be maintained with the utmost care; a balance achieved is a worthwhile thing indeed”* (Hannem 2011:284).

Når der tales om en lige stor andel af kontrol og støtte, skal det selvsagt forstås idealtypisk, da balancen mellem de to fokusområder sandsynligvis vil variere fra cirkel til cirkel, ligesom graden af kontrol formentlig vil blive mindre i takt med, at kernemedlemmet hjælpes til mere prosocial levevis. Vi anser det som en udfordring at få skabt den fornødne balance mellem de to delelementer, ligesom vi ser en risiko forbundet med, at accountability-delen kan få karakter af kontrol, der særligt kan blive problematisk, hvis denne bliver uklar eller dominerende.

I studiet fra Leeds University er det undersøgt, hvordan både frivillige og kernemedlemmer fra Circles UK oplever og forstår begreberne støtte og ansvarlighed, og her bliver det tydeligt, hvordan sidstnævnte er problematisk både i forbindelse med praktiseringen og forståelsen heraf for begge parter. Både frivillige og kernemedlemmer beskriver, hvordan de ikke tidligere har overvejet begrebet, og når de bedes redegøre for det, finder samtlige det vanskeligt (Thomas et. al. 2014:28).

I studiet beskrives det, hvordan de adspurgte frivillige ikke gennemgående har den samme forståelse for, hvad accountability-delen indebærer. Herunder var der usikkerhed om, hvorvidt det betød ansvarlighed for kernemedlemmet begåede overgreb eller om det var orienteret mod potentielle fremtidige overgreb. I Circles UKs praktisering af CoSA er kutymen, at de frivillige ved det første møde gøres opmærksom på kernemedlemmets dom og krænker mønster. Flere frivillige, i undersøgelsen fra Leeds, var dog usikre på, hvorvidt det indebar et behov for, at dette kontinuerligt skulle genoptages ved fremtidige møder. Nogle frivillige mente, at accountability henviste til deres ansvar for at frembringe information om kernemedlemmet. En sådan opfattelse kan placere et uventet ansvar på de frivilliges skuldre, der i værste fald kan afstedkomme en frygt for, at de indirekte bliver ansvarlige for eventuelle fremtidige overgreb, hvis de ikke identificerer og videregiver relevant information. På baggrund heraf er der i undersøgelsen fra Leeds en række anbefalinger, der relaterer sig til træningsprogrammet til de frivillige. Her tilrådes det, at sikre en større klarhed og forståelse for, hvad der præcist menes med støtte og ansvarlighed. I forlængelse heraf skal det gøres tydeligt, om der i cirkelarbejdet skal fokuseres på tidligere eller fremtidig risi-

kabel adfærd. Ligesom træningen skal hjælpe de frivillige til at kunne afgøre, hvad der skal reporteres og hvad der ikke skal rapporteres til cirkelkoordinatoren (Thomas et. al. 2014:24-30).

Hertil er det beskrevet, hvordan nogle kernemedlemmer anser kontroldelen som problematisk, fordi de oplever, at den bliver dominerende i forhold til støttedelen. I studiet anbefales det på baggrund heraf, at kernemedlemmerne på forhånd bør få tilstrækkelig information om, hvad CoSA præcist indebærer for herved at undgå misforståelser (Thomas et. al. 2014:30). Ved en implementering af CoSA i Danmark finder vi det derfor efterstræbelsesværdigt at have klare retningslinjer for, hvad der forventes af de frivillige og ligeledes, hvad deres kontrolopgave indebærer. Hertil er det nødvendigt, at kernemedlemmet får en præcis forståelse af, hvad de to delelementer betyder for dennes deltagelse i CoSA.

Ulla Larsen påpeger ligeledes, hvordan hun mener, at der bør være opmærksomhed på kombinationen af støtte og kontrol:

”Jeg ved ikke, om jeg vil sige, at der er en risiko for, at det bliver for kontrollerende, men jeg tænker, at der kunne være en risiko for, at man betoner det resocialiserende element så meget, at man ikke får tydeliggjort kontrolaspektet i det. Så på en eller anden måde så narrer man lidt folk ind i noget ved at kalde det en ting, og så er det i virkeligheden også noget andet, hvor jeg tænker, at man skal spille med åbne kort” (Larsen:14).

Larsen understreger således nødvendigheden af, at man gør sig bevidst om, hvad modellen tilstræber og indebærer samt, at der er åbenhed herom. Nogle kritikere mener netop, hvordan dette kan være et problem med CoSA og påpeger, at *”(...) the increase in control that is created by postrelease programs like COSA is insidious because it is disguised by the rhetoric of reintegration and restoration”* (Hannem 2011:276).

Ved en implementering af CoSA i Danmark anser vi det derfor som nødvendigt, at formål og hensigter meldes klart ud. Det skal med andre ord være tydeligt, at CoSA er sammensat af både support og accountability, og det ene ikke må skjules bag det andet. Ved at få tydeliggjort, hvad kontroldelen indebærer kan man forhåbentlig imødegå problematikken om, at de frivillige oplever et pres, samt at kernemedlemmerne får oplevelsen af, at kontroldelen fylder mere end den støttende del.

Det er vigtigt at understrege idealet om, at support- og accountability-delen skal være i balance. Som beskrevet i ovenstående kan det være problematisk, hvis CoSA beskrives som en resocialiseringsmodel uden, kontrolaspektet tydeliggøres. Hertil vurderer vi også, at der kan være en udfordring forbundet med det modsatte, hvor CoSA beskrives som en model, der primært sikrer kontrol og overvågning af seksualforbrydere, og støtteaspektet således træder i baggrunden. På baggrund af ovenstående ana-

lyse vurderes det nærliggende at antage, at kontroldelen vil appellere mere til befolkningen, end det er tilfældet med støttedelen, hvilket også påpeges af Hannem; *"The slogan "no more victims" is perhaps the key that allows COSA to find community acceptance, willing volunteers, and support among criminal justice agencies"* (Hannem 2011:279). Ikke desto mindre mener vi, at en overbetoning af kontrolaspektet vil være kontraproduktivt i flere henseender. Hannem påpeger, hvordan en beskrivelse af CoSA som en samfundsbeskyttende model, kan have indvirkning på de frivilliges bevæggrunde for at engagere sig i CoSA:

"While the prevention of victimisation is equal in importance to the reintegrative aspect of COSA, there are some dangers in promoting the initiative primarily on its community protection merits. Emphasis of the community protection philosophy may attract volunteers who do not wholly subscribe to the restorative justice philosophy and will approach the circle's work as a form of surveillance and vigilantism" (Hannem 2011:280).

I analysens første del blev det sandsynliggjort, at CoSA, ud fra specialets teoretiske grundlag, har en recidivnedsættende effekt, fordi modellen er støttende, og ikke fordi, at den er kontrollerende. Hvis de støttende og reintegrerende elementer minimeres til fordel for en mere kontrollerende tilgang, vil CoSA ud fra denne antagelse ikke have den samme effekt. Der vil i sådanne tilfælde ikke være de samme forudsætninger for at skabe afgørende sociale bånd og indbyrdes afhængighedsforhold, ligesom der er fare for, at indsatsen ikke bliver reintegrerende, men blot en fortsættelse af den disintegrerende shaming, hvorfor den bliver kontraproduktiv.

I relation til specialets teoretiske grundlag vurderes det således, at de problematikker, der er forbundet med kontroldelen for både de frivillige og kernemedlemmerne potentielt kan få negativ betydning for de indbyrdes afhængighedsforhold og sociale bånd, der gerne skulle opstå i en cirkel. Den kontrol, der fremhæves som vigtigt i specialets teoretiske grundlag er en uformel og indirekte kontrol, hvor deltagelse i en cirkel betyder, at kernemedlemmet får noget at miste og derfor afholder sig fra at begå kriminalitet. Det er dermed væsentligt at lave en sontring mellem indirekte og uformel kontrol, der anses som kriminalitetsforebyggende i de inddragede teorier, og direkte og formel kontrol, som det advares imod i ovenstående.

10. Konklusion

På baggrund af ovenstående analyse vil specialets problemformulering i det nedenstående besvares.

10.1 Har CoSA en recidivnedsættende effekt?

Det kan på baggrund af ovenstående analyse konkluderes, at CoSA har en recidivnedsættende effekt, hvis modellen anskues ud fra specialets teoretiske grundlag. I analysen er det sandsynliggjort, at seksualforbrydere er udsat for omfattende shaming, ligesom kriminaliteten i mange tilfælde påvirker deres sociale relationer negativt. Hertil kan det konkluderes, at CoSA kan betragtes som en reintegrerende shamingproces, hvor afstandstagen til gerningen efterfølges af en udpræget villighed til at hjælpe seksualforbryderen med dennes resocialisering.

En god relation mellem kernemedlem og frivillige er ikke en selvfølge, men ikke desto mindre er det afgørende for CoSAs recidivnedsættende effekt. For at CoSA har en effekt i den periode, hvor cirkelarbejdet forløber, er det nødvendigt, at relationen mellem kernemedlem og frivillige er af en sådan kvalitet, at kernemedlemmet ikke ønsker at skuffe de frivillige, hvilket kommer til at fungere kriminalpræventivt. CoSAs effekt er således ikke sikret alene ved, at seksualforbryderen deltager i en cirkel. Det er afgørende, at der er kemi mellem kernemedlemmet og de frivillige, da dette afstedkommer stærke sociale bånd og indbyrdes afhængighedsforhold således, at kernemedlemmet udsættes for uformel og indirekte kontrol.

Det kan endvidere konkluderes, at CoSA kan anses som et strukturelt vendepunkt, hvilket ligeledes afhænger af en god relation mellem kernemedlemmet og de frivillige. Hvis det blot er den uformelle kontrol fra de frivillige og de sociale bånd til dem, der afholder seksualforbryderen fra at begå ny kriminalitet, vil effekten af CoSA dog sandsynligvis aftage efter cirkelforløbets ophør. Det er således altafgørende for en længerevarende effekt af CoSA, at kernemedlemmet får dannet indbyrdes afhængighedsforhold og stærke sociale bånd udenfor cirklen, der er af så stor betydning for kernemedlemmet, at denne ikke vil risikere at miste dette ved at begå ny kriminalitet.

Anskues CoSA ud fra Self Control Theory, må seksualforbrydelser ses som resultat af lav selvkontrol, der ikke lader sig påvirke af udefrakommende faktorer såsom resocialisering, hvorfor CoSA ikke vil have en recidivnedsættende effekt set i lyset af denne teori.

Det kan konkluderes, at selekteringen af kernemedlemmer er afgørende for CoSAs recidivnedsættende effekt. Gennem inddragelsen af RSVP er det sandsynliggjort, at CoSA kan have en effekt på flere risikofaktorer, men at der også er risikofaktorer, som CoSA ikke vurderes at kunne påvirke. For at CoSA skal have en recidivnedsættende effekt, er det således vigtigt, at kernemedlemmerne udgør en høj recidivrisiko

grundet risikofaktorer, som CoSA kan påvirke positivt. Det er således sandsynligt, at CoSA vil have en effekt, hvis der selekteres relevante kernemedlemmer, der både er motiverede for deltagelse i CoSA og udgør en høj recidivrisiko grundet risikofaktorer, som CoSA kan påvirke.

10.2 Indfrier CoSA et uindfriet behov?

Vi kan konkludere, at der forekommer at være et behov for resocialisering af seksualforbrydere i Danmark. Det er vanskeligt at konkludere, om der specifikt er et behov for CoSA, men da der ikke er tilsvarende resocialiserende tilbud, der henvender sig specifikt til seksualforbrydere, kan CoSA være et bud på et sådant. Det er endvidere undersøgt, om det er nødvendigt med et resocialiserende tilbud som CoSA til en kriminalitetsform, hvor recidivraten er relativt lav. Hertil konkluderes det, at det vil være hensigtsmæssigt med et sådant tiltag, da konsekvenserne for ofrene for seksualforbrydelser er omfattende, og da denne kriminalitetstype ofte går ud over børn, hvorfor selv en lille nedsættelse af recidivrisikoen må anses som efterstræbelsesværdig. Dertil kommer, at der kan argumenteres for en samfundsmæssig gevinst ved at forebygge nye overgreb.

10.3 Muligheder og udfordringer

På baggrund af specialets analyse, hvor de forventede udfordringer forbundet med en eventuel implementering af CoSA, blev identificeret, kan det konkluderes, at befolkningens retsfølelse vil udgøre en omfattende. Dette da befolkningens retsfølelse i forbindelse med seksualforbrydere indebærer en påberåbelse af strengere straffe, men også en modstand mod at hjælpe seksualforbrydere. Dermed vil CoSA, selvom modellen ikke træder i stedet for straf, alligevel kollidere med befolkningens modstand overfor seksualforbrydere. Hertil kan det konkluderes, at befolkningens retsfølelse ofte vil påvirke den førte retspolitik, hvorfor denne også udgør en udfordring ved en eventuel implementering.

Mod forventning kan det konkluderes, at hensynet til ofret ikke udgør en udfordring for en implementering. Det er understreget, at nogle ofre sandsynligvis vil opfatte CoSA som en provokation, men dette vurderes ikke at umuliggøre en implementering. I forlængelse heraf vil hverken Red Barnet eller Landsforeningen Spor modarbejde en implementering af CoSA, hvilket ellers kunne have udgjort en udfordring.

Det kan konkluderes, at manglende viden om seksualforbrydere i Danmark kan udgøre en udfordring i forbindelse med en eventuel implementering af CoSA. Dette grundet myter og fordomme i befolkningen, der afstedkommer en modstand overfor støtte og resocialisering til seksualforbrydere. Forud for oplysning om CoSA, vil der således være behov for generel oplysning om seksualforbrydere, da vi vurderer, at oplysning om CoSA vil afvises eller ignoreres grundet den offentlige modstand og afstandtagen til seksualforbrydere. For at overkomme denne udfordring vurderer vi, at en implementering af CoSA bør ske med begrænset offentlig oplysning herom.

Det at der i Danmark ikke er et netværk af organisationer, der arbejder med seksualforbrydere, konkluderer vi kan udgøre en udfordring for en eventuel implementering af CoSA fordi, CoSA ikke alene er et resocialiserende tiltag for seksualforbrydere, det vil også være det første af sin slags i Danmark. Vi vurderer derfor at det kan besværliggøre en eventuel implementering af CoSA at der ikke i forvejen er organisationer der arbejder med resocialisering af seksualforbrydere. Derudover er der heller ikke noget oplagt varetager af modellen i Danmark, hvilket også vil kunne udgøre en udfordring.

Det kan konkluderes, at rekruttering af frivillige ikke nødvendigvis udgør en udfordring for en implementering. Dette skal ses i lyset af, at brugen af og tilslutningen til frivilligt arbejde i Danmark er stigende. Udfordringen i denne henseende er i højere grad relateret til, at der er tale om frivilligt arbejde med seksualforbrydere, hvilket er en gruppe af kriminelle, som befolkningen generelt tager afstand fra.

At CoSA indebærer både resocialisering og kontrol kan betragtes som en udfordring. Udfordringen opstår dog først, hvis det ikke evnes at balancere mellem de to delelementer. Hvis resocialiseringsdelen bliver dominerende, er det dels problematisk fordi, det da vil være svært at overbevise befolkningen om modellens berettigelse, og da der vil være en risiko for, at seksualforbrydere deltager i et tiltag, der underbetoner eller skjuler et kontrolaspekt. Hvis kontrolaspektet bliver dominerende er der derimod risiko for, at der hverves frivillige, som i højere grad er drevet af ønsket om at kontrollere end af at støtte. Derudover er det i specialets teoretiske analyse sandsynliggjort, at det netop er støtte og ikke kontrol, der sikrer, at CoSA har en recidivnedsættende effekt. Det kan på baggrund heraf konkludere, at der ved en eventuel implementering af CoSA i Danmark bør være fokus på at skabe klare retningslinjer for, hvad henholdsvis støtte- og kontroldelen indebærer.

Problemformuleringen i dette speciale efterspørger muligheder og udfordringer ved en implementering af CoSA i Danmark, hvorfor der reelt ikke lægges op til et endegyldigt svar på, om CoSA kan implementeres i Danmark. En sådan afgørelse vil efter alt at dømme kræve inddragelse af flere og andre aspekter, end det er tilfældet i dette speciale. Vi vurderer dog, at man forsigtigt kan nærme sig en vurdering af, at CoSA, på trods af udfordringer, vil kunne implementeres i Danmark.

11. Litteraturliste

- Abrahamsen**, Sebastian (2015): "*Justitsministeriet i ny rapport: Strengere straf har ingen effekt*". Information.
- Andersen**, Frederik Bjerre (2012): "Nu kommer Meyers fanger på tv". DR.
<http://www.dr.dk/nyheder/indland/nu-kommer-meyers-fanger-paa-tv> (Set d. 16.07.2015).
- Annual Review** (2015): Circles UK Annual Review 2013 – 2014. Circles UK. Reading.
- Balvig**, Flemming (2006): *Danskernes syn på straf*. Advokatsamfundet.
- Balvig**, Flemming (2010): *Danskernes retsfølelse og retsfornuft – et forspil*. København: Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet.
- Bates**, Andrew, Rebekah Saunders, Dominic Williams, Chris Wilson and Robin Wilson (2012): *Circles South-East: The First Ten Years*. I "Circles South East – Ten Years, One Hundred Circles, Community Safety – What can be done". Circles South East.
- Beitchman**, H. Joseph, Kenneth J. Zucker, Jane E. Hood, Granville A. DaCosta, Donna Akman og Erika Cassavia (1992): *A Review of the Long-term Effects of Child Sexual Abuse. Child abuse & Neglect*. Vol. 16. Pergamon Press. USA.
- Bengtson**, Susanne & Helle Thorø (2012): Oplæg v. statsforvaltningen i Aarhus marts 2012.
- Braithwaite**, John (1989): *Crime, Shame and Reintegration*. Cambridge University Press. New York.
- Brayford**, Jo, Francis Cowe & John Deering (2012): *Sex Offenders: Punish, Help, Change or Control? Theory, policy and practice explored*. Routledge. Taylor & Francis Group.
- Brown**, Ashley, Natalie Jago, Jane Kerr, Carol McNaughton Nicholls, Caroline Paskell & Stephen Webster (2014): *Call to keep children safe from sexual abuse: A*

study of the use and effect of the Stop It Now! UK and Ireland Helpline. NatCen Social Research, Crime and Justice Team.

Budd, Kristen & Scott A. Desmond (2014): *Sex Offenders and Sex Crime Recidivism: Investigating the Role of Sentence Length and Time Served*. International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology. 2014. Vol. 58

Circles.uk (2015): <http://www.circles-uk.org.uk/about-circles/purpose-and-values> (set d. 19/3 - 2015)

Communitychaplaincy.org (2015):
<http://greatermanchestercommunitychaplaincy.org/history-of-community-chaplaincy/>
(Set d. 10/4 - 2015).

Cullen, Francis T & Robert Agnew (2011): *Criminological Theory: Past to Present*. 4. Udgave. Oxford University Press.

Dalberg-Larsen, Jørgen (2005): *Lovene og livet. En retssociologisk grundbog*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag. 5. udgave.

de Vaus, David (2001): *Research Design in Social Research*. London, SAGE Publications.

Det Kriminalpræventive Råd (2015): *Resocialisering*.
<http://www.dkr.dk/resocialisering> (Set d. 29/06-2015).

Dickson, T. Donald (1968): *Bureaucracy and Morality: An Organizational Perspective on a Moral Crusade*. Social Problems Vol. 16 No. 2

Dugan, Emily (2013): *Making friends with a paedophile: 'We can't kill him, so we help him not to do it again'*. The independent.

Duwe, Grant (2012): *Can Circles of Support and Accountability (COSA) work in the United States? Preliminary Results From a Randomized Experiment in Minnesota*. Sexual Abuse: A Journal of research and treatment. No. 25 – 143 – 165.

Easton, David (1957): *An Approach to the Analysis of Political Systems*. World Politics.

Easton, David (1979): *A Systems Analysis of Political Life*. The University Of Chicago Press. Chicago.

Eliassen, Ina (2007): *Vejledning om behandlingsordning vedrørende en forstærket behandlingsindsats over for personer, der er dømt for seksualforbrydelser.*

Vejledning nr. 8 af 14. Februar 2007.

Facebook (2015) <https://www.facebook.com/groups/1515109038728897/?fref=ts>
(Set d. 13/7-2015).

Faktum Kriminalforsorgen (2015): *Vi bringer mennesker sikkert videre til et liv uden kriminalitet.* Kriminalforsorgen.

Firestone, Philip, John M. Bradford, Marcia McCoy, David M. Greenberg, Michel R. Larose, Susan Curry (1999): *Prediction of Recidivism in Incest Offenders.* Journal of Interpersonal Violence. Sage Publications.

Finkelhor, D. (1994): *Current information on the scope and nature of child sexual abuse.* Future of Children, 4.

Fox, J. Kathryn (2012): *Incurable Sex Offenders, Lousy Judges & The Media: Moral Panic Sustenance in the Age of New Media.*

Fox, J. Kathryn (2013): *Circles of Support and Accountability – Final Report Prepared for the State of Vermont Department of Corrections.*

Frederiksen, Mette (2015): "Forebyggelse, straf og resocialisering" i *Skud fra Borgen af justitsminister Mette Frederiksen.* Danske Advokaters Magasin 1/2015 den 20. februar 2015: <http://www.justitsministeriet.dk/ministeren/ministerens-indlaeg/2015/forebyggelse-straf-og-resocialisering> (Set d. 17/6-2015).

Frivilligrådet (2012): *Sammen Om Bedre Velfærd – Frivilligrådets strategi 2012-2015.* København.

Gottfredson, Michael R. & Travis Hirschi (1990): "A General Theory of Crime" i *Criminological Theory: Past to Present* (2011). 4. Udgave. Oxford University Press.

Hacking, Ian (1999): *The social construction of what?* Harvard University Press.

Hannem, Stacey (2011): *Experiences in Reconciling Risk Management and Restorative Justice: How Circles of Support and Accountability Work Restoratively in the*

Risk Society. International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology. SAGE.

Hansen, Maria Kidmose, Mathias Kaae Jensen, Annika Skrubbeltrang, Sascha Strauss Krogh (2014): *Fortællinger om det onde - Et kvalitativt studie af fremstillingen af personer tiltalt for sædelighedskriminalitet mod børn i retten*. Aalborg Universitet.

Hanson, R. K., Steffy, R. A., & R. Gauthier (1993): *Long-term recidivism of child molesters*. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 61.

Hanson, R. Karl & Andrew J. R. Harris (2000): *Where should we intervene? Dynamic Predictors of Sexual Offense Recidivism*. Criminal Justice and Behavior. Vol. 27 No. 1.

Hanson, R. K. & D. Thornton (2003): *Notes on the development of Static-2002*. Ottawa, Canada: Public Safety and Emergency Preparedness Canada.

Hanson, R. K. & K. E. Morton-Bourgon (2005): *The characteristics of persistent sexual offenders: a meta-analysis of recidivism studies*. Journal of Consulting and Clinical Psychology.

Harris, A. J. R. & Hanson, R. K. (2004): *Sex offender recidivism: A simple question*. Solicitor General of Canada.

Hart, Stephen D., P. Randall Kropp & D. Richard Laws with Jessica Klaver, Caroline Logan & Kelly A. Watt (2003): *The Risk for Sexual Violence Protocol (RSVP) – Structured Professional Guidelines for Assessing Risk of Sexual Violence*. The Mental Health, Law, and Policy Institute, Simon Fraser University.

Helweg-Larsen, K. (2003): *Kan børn og unge beskyttes bedre mod vold og seksuelle overgreb? En undersøgelse af unges syn på overgreb mod børn*. Statens Institut for Folkesundhed og Institut for Psykologi, Københavns Universitet.

Hepburn, J. R. & M. L. Griffin (2004): *The effect of social bonds on successful adjustment to probation: an event history analysis*. Criminal Justice Review.

Hirschi, Travis (1969): "Social Bond Theory" i *Criminological Theory: Past to Pre-*

sent (2011). 4. Udgave. Oxford University Press.

Hjorthøj, Morten & Jakob Stig Jørgensen (2013): *Velfærdsstaten vælter sig i frivillige*. <http://politiken.dk/indland/ECE1869068/velfaerdsstaten-vaelter-sig-i-frivillige/>. Politikken. (set d. 18/7-2015).

Illescas, Santiago Redondo (2008): *The Need of Treatment Programs and Community Support for the Rehabilitation and Social Control of Sex Offenders*. University of Barcelona.

Jensen, Anders Nørgaard (2011): *Retsfølelsens rolle i kriminallovgivningen*.

Johansen, Katrine Schepelern (2005): *Kultur og Psykiatri – En antropologi om transkulturel psykiatri på danske hospitaler*. Ph.d. Afhandling. Sct. Hans Hospital og Institut for Antropologi. Det samfundsfaglige Fakultet, Københavns Universitet.

Johansen, Louise Victoria (2012): *Livshistorier i straffesagen: Vidensprocesser om sigtedes person*. København: Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet.

Jørgensen, Tanja Tambour, Britta Kyvsgaard, Anne-Julie Boesen Pedersen, Maria Libak Pedersen (2012): *Risikofaktorer, Effektevalueringer og Behandlingsprincipper – En forskningsoversigt*. Justitsministeriets Forskningskontor.

Jørgensen, Tanja Tambour, Britta Kyvsgaard, Anne-Julie Boesen Pedersen, Maria Libak Pedersen (2015): *Præventive effekter af straf og andre tiltag – en forskningsrapport*. Justitsministeriets Forskningskontor.

Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Juridisk kontor (2013): *Kriminalforsorgens recidivstatistik 2012*.

Koch-Nielsen, Inger, Lars Skov Henriksen, Torben Fridberg, David Rosdahl (2005): *Frivilligt Arbejde – Den Frivillige Indsats i Danmark*. Socialforskningsinstituttet. København.

Krogh, Sascha Strauss & Annika Skrubbeltrang (2013): *"We don't hurt kids, we love them" – et kvalitativt studie af pædofile*. Aalborg Universitet.

Krogh, Sascha Strauss (2015): *Straffen kommer også, når du kommer hjem – uformel straf for sædelighedskriminalitet*. Aalborg Universitet.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009): *Interview. Introduktion til et håndværk*. København. Hans Reitzels Forlag.

Kriminalforsorgen.dk:

<http://www.kriminalforsorgen.dk/default.aspx?id=19&Action=1&NewsId=1355&PID=14052> (set d. 22/5 - 2015).

Kriminalitet 2013 (2014): "*Kriminalitet 2013*". Udgivelse fra Danmarks statistik.

Kristiansen, Søren (2007): "Etik og feltarbejde – udfordringer og dilemmaer i sociologisk praksis" i Antoft, Rasmus, Jacobsen, Michael Hviid, Jørgensen, Anja & Kristiansen, Søren (2007): *Håndværk & horisonter – tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Laws, D. Richard & Tony Ward (2011): *Desistance from Sex Offending – Alternatives to Throwing Away the Keys*. The Guilford Press.

Lorenzen, Julie (2015): *Frivillige mentorer kan mindske kriminalitet*. Røde Kors. <https://www.rodekors.dk/det-goer-vi/socialt-arbejde/mentorordning-for-loesladte/frivillige-mentorer-kan-mindske-kriminalitet> (Set d. 17.06.2015).

Lynskey T. Michael & David M. Fergusson (1997): *Factors Protecting Against The Development of Adjustment Difficulties in Young Adults Exposed to Childhood Sexual Abuse*. Child Abuse & Neglect. Vol. 21, No. 12. Pergamon Press. USA.

Lösel, F. & M. Schmucker (2005): *The effectiveness of treatment for sexual offenders: a comprehensive meta-analysis*. Journal of Experimental Criminology.

Lucyfaithfull.org (2015): <http://lucyfaithfull.org> (Set d. 1/4 - 2015)

McAlinden, Anne-Marie (2005): *The use of 'shame' with sexual offenders*. British Journal of Criminology.

McAlinden, Anne-Marie (2007): *The Shaming of Sexual Offenders – Risk, Retribution and Reintegration*. Heart Publishing. Oxford - Portland Oregon.

Nielsen, Beth Grothe (2006): "*Straf – Hvad ellers?*". Tiderne skifter.

Nielsen, Jens Carl Ry (2004): "Fra nærhet til distanse og tilbake igjen: Om å ana-

lysere sin egen organisasjon” i Pål Rebstad (red): *Dugnadsånd og forsvarsverker : Tverretattlig samarbeid i teori og praksis*. Universitetsforlaget. Oslo.

Payne, Brian K., Richard Tewksbury & Elizabeth Ehrhardt Mustaine (2010): *Attitudes about rehabilitating sex offenders: Demographic, victimization, and community-level influences*. Journal of Criminal Justice

Pedersen, Susanne Bengtson (2009): *Kriminelt recidiv blandt mentalundersøgte sædelighedskriminelle – forekomst og prædiktion*.

Pickett, Justin T, Christina Mancini & Daniel P. Mears (2013): *Vulnerable Victims, Monstrous Offenders, and Unmanageable Risk: Explaining Public Opinion on the Social Control og Sex Crime*. Criminology Vol. 51: 729 – 756.

Prieur, Annick (2005): ”Objektivering og Refleksivitet – Om Pierre Bourdieus Perspektiv på Design og Interview” i Michael Hviid Jacobsen, Søren Kristiansen og Annick Prieur (red.): *Liv, Fortælling, Tekst – Strejftog i kvalitativ sociologi*. Aalborg Universitetsforlag.

Red Barnet: *Når Voksne Krænker*. Tilgængelig på:

https://www.redbarnet.dk/Files/Filer/Materialer/Fagbøger%20og%20artikler/1_Naar_voksne_kraenker.pdf (set d. 27/7 - 2015).

Regeringsgrundlag 2015: *Sammen for fremtiden*.

http://stm.dk/multimedia/Regeringsgrundlag_2016.pdf (Set d. 11/7-2015).

Region Hovedstaden Psykiatri (2015): *Pressemeddelelse*. Tilgængelig på:

<https://www.psykiatri-regionh.dk/bryd-cirklen/om-brydcirklen-dk/Sider/Pressemeddelelse.aspx> (Set d. 2/4 - 2015).

Saferlivingfoundation.org: <http://saferlivingfoundation.org> (Set d. 10/4 - 2015).

Sampson, J. Robert & John H. Laub (2003): ”A Theory of Persistent Offending and Desistance from Crime” i *Criminological Theory: Past to Present* (2011). 4. Udgave. Oxford University Press.

Skjoldager, Morten (2013): *Domstolene straffer borgerne som aldrig før*.

<http://politiken.dk/indland/ECE2049411/domstolene-straffer-borgerne-som-aldrig->

foer/ (Set d. 24/5-2015).

Skjørten, Kristin (1994): *Problemer ved bruk av legalstrategi mot vold og seksuelle overgrep i familien*. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 1994.

Sluttrapport (2004): *Sluttrapport. Forsøgsordning vedrørende en forsterket behandlingsindsats over for personer, der er dømt for seksualforbrydelser*. Visitations- og behandlingsnetværket, marts 2004.

Thomas, Terry, David Thompson and Susanne Karstedt (2014): *Assessing the impact of Circles of Support and Accountability on the reintegration of adults convicted of sexual offences in the community*. Centre for Criminal Justice Studies, School of Law, University of Leeds.

Tv2 (2015): <http://play.tv2.dk/programmer/magasiner/serier/station-2/paedofile-98816/> (Set d. 19/05-2015).

Waldram, James B. (2007): *Everybody Has a Story: Listening to Imprisoned Sexual Offenders*. Qualitative Health Research.

Ward, Tony & Claire, A. Stewart (2003). *The Treatment of Sex Offenders: Risk Management and Good Lives*. Professional Psychology: Research and Practise. Vol. 34. No. 4

Willis, Gwenda M. & Randolph C. Grace (2009): *Assessment of Community Reintegration Planning for Sex Offenders – Poor Planning Predicts Recidivism*. University of Canterbury. Criminal Justice and Behavior. Vol. 36. No. 5.

Wilson, Robin J., Janice E. Picheca & Michelle Prinzo (2005): *Circles of Support and Accountability: an evaluation of the pilot project in South-Central Ontario*. Ottawa. Correctional Service of Canada.

Wilson, Robin J., Andrew J. McWhinnie & Chris Wilson (2008): *Circles of Support and Accountability: An international partnership in reducing sexual offender recidivism*. Prison Service Journal. Vol. 178: 26 – 36.

Wilson, Robin J, Franca Cortoni & Andrew J. McWhinnie (2009): *Circles of support and Accountability: A Canadian National Replication of Outcome Findings*. Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment 21:412 – 430.

Wilson, Robin J. & Andrew J. McWhinnie (2013): *Putting the “Community” Back in Community Risk Management of Persons Who Have Sexually Abused*. International Journal of Behavioral Consultation and Therapy. Vol. 8, No. 3 – 4.

12. Oversigt over bilag vedlagt på CD

Bilag 5 - Kontrakt
Bilag 6 – Mail fra Kerry d 14.7
Bilag 7 - interview guide for the meeting with Kerry Earnshaw
Bilag 7 - Mail fra Kerry d. 23.6
Bilag 8 – mail fra Chris d 23.6
Bilag 9 – Mail til Circles UK
Bilag 11 - Interviewguide for the visit at HMP Whatton
Bilag 12 - Interviewguide for the meeting with Lucy Faithfull Foundation
Bilag 13 - Interviewguide for the meeting with Alice Ievins
Bilag 14 - Interviewguide Circles Manchester, English
Bilag 15 - Støtteerklæring fra Red Barnet
Bilag 16 - Interview med Kuno Sørensen
Bilag 17 - Interview med Ulla Larsen
Bilag 18 - Transskribering af interview med Helle Borrowman
Bilag 19 - Feltnoter Reading
Bilag 20 - Feltnoter HMP Whatton
Bilag 21 - Feltnoter Manchester
Bilag 22 - Feltnoter Lucy Faithfull Foundation
Bilag 23 - Feltnoter Cambridge

Bilag 1 - Lucy Faithfull Foundation

The Lucy Faithfull Foundation (LFF) har, siden organisationens stiftelse i 1992, arbejdet på at forhindre, at børn udsættes for seksuelle overgreb. LFF arbejder ud fra troen på, at løsningen til at forhindre seksuelle overgreb mod børn skal findes ved at hjælpe gerningsmanden med at ændre adfærd. Mange gerningsmænd eller potentielle gerningsmænd er bevidste om, at deres tanker og fantasier om børn er upassende og forkerte, og LFF tilbyder disse personer professionel hjælp til at håndtere dette. Organisationen er bevidst om, at visse gerningsmænd ikke er motiverede til at ændre og forbedre sig, og der arbejdes derfor også med undervisning af professionelle, skolepersonale og forældre i, hvordan seksuelle overgreb bedst muligt forhindres og opdagges (Lucyfaithfull.org).

LFF er ansvarlig for flere projekter, som alle har til formål at forhindre seksuelle overgreb mod børn, eksempler herpå er Stop It Now, Parents Protect, Inform Plus og CoSA. Stop It Now er en offentlig kampagne, som blandt andet tilbyder en telefonlinje, der kan kontaktes af voksne, som har upassende tanker om børn, og ønsker hjælp til at tackle dette. Telefonlinjen kan ligeledes kontaktes af voksne, der er bekymrede for, at andre voksne har upassende tanker om børn, eller af personer, der er bekymrede for, at et barn har upassende tanker eller er blevet misbrugt seksuelt. Derudover kan professionelle få råd og vejledning angående håndteringen af personer med upassende tanker om børn. Parents Protect har til formål at oplyse forældre, værger og andre voksne personer tæt på børn om, hvordan de bedst kan forhindre seksuelle overgreb mod børn i deres varetægt samt, hvordan de opdager, hvis et barn har været udsat for overgreb (Lucyfaithfull.org). Inform Plus er et kursusforløb, som personer, dømt for downloading af børnepornografiske billeder, kan deltage i. Formålet med kurset er at gøre deltagerne opmærksomme på, hvorfor de har handlet, som de har samt, hvad de i fremtiden kan gøre for at undgå lignende situationer. Derudover er der iværksat et computerovervågningsprogram, hvor LFF efter aftale med personer, der tidligere har benyttet sig af børneporno online, overvåger deres computeraktiviteter (Brown 2014:15).

Lucy Faithfull Foundation er således i berøring med både personer, der har begået eller fantasierer om at begå seksuelle overgreb mod børn og børn som har været udsat for overgreb. Derudover er de i kontakt med både pårørende til gerningsmænd og ofre for seksuelle overgreb samt professionelle (Lucyfaithfull.org).

Bilag 2 - Bryd Cirklen

Bryd Cirkles kan ikke betragtes som et resocialiserende tiltag for seksualforbrydere, men i højere grad som et led i forebyggelsen af, at personer med upassende tanker om børn begår overgreb. Tilbuddet er således både rettet mod personer, der har begået overgreb, men også personer, der ønsker hjælp til at afværge, at de begår overgreb. Modsat CoSA, der omfatter alle former for seksualforbrydelser, er Bryd Cirklen udelukkende orienteret mod personer, der er i farezonen for at begå eller har begået seksuelle overgreb mod børn.

Bryd cirklen består af en rådgivningstelefon under Sexologisk Klinik i Region Hovedstaden og hjemmesiden Brydcirklen.dk. Rådgivningstelefonen har eksisteret siden 2004, hvorigennem Sexologisk Klinik har tilbudt både rådgivning og behandling til personer, der oplever, at seksuelle tanker om børn bliver problematiske eller endda ødelæggende for deres hverdag. Rådgivningstelefonen tilbyder anonym telefonrådgivning med professionelle fagpersoner bestående af specialuddannede psykologer eller læger, der har erfaring med behandling af personer med seksuelle problemer. Fra den anonyme rådgivningstelefon, kan der ved behov henvises til forskellige behandlingsforløb. Disse kan bestå af terapeutiske samtaler, gruppebehandling eller individuel behandling (Region Hovedstaden Psykiatri).

Ud fra den formodning at seksuelle overgreb mod børn kan forhindres, hvis personer, med seksuelle fantasier herom, får hjælp i tide, valgte Sexologisk Klinik i samarbejde med Red Barnet at gå målrettet efter, at få potentielle kränkere til at henvende sig for at få hjælp. Derfor blev der i 2013 iværksat en landsdækkende oplysningskampagne for brydcirklen.dk. Hjemmesiden tilstræber større opmærksomhed på rådgivningstelefonen, ligesom der også kan findes generel information om mennesker, der har seksuelle tanker om børn. Målgruppen er således alle personer med seksuelle tanker om børn (Region Hovedstaden Psykiatri).

Forud for et overgreb har gerningsmanden ofte gennem længere tid haft seksuelle fantasier om børn, ligesom nogle også har været forbrugere af ulovligt overgrebsmateriale. Det, at få potentielle kränkere i tale og tilbyde professionel hjælp og eventuel behandling, kan således øge chancerne for, at forhindre overgreb mod børn. Mange af de personer, der har seksuelle fantasier om børn, er desuden ikke bevidste om, at der er hjælp at hente, hvilket ofte er kombineret med en omfattende skam, der eksempelvis afholder dem fra at opsøge egen læge. Ud fra denne optik bliver Bryd Cirkles rådgivningstelefon således et oplagt alternativ.

Initiativer som Bryd Cirklen vurderes positive i forhold til forebyggelse af seksualforbrydelser. Den største udfordring er derfor at nå ud til målgruppen, hvilket kræver oplysning om Bryd Cirkles eksistens. Foruden oplysningskampagnen i 2013, er der ikke iværksat yderligere tiltag, der skal sikre en større opmærksomhed for Bryd

Cirkkens muligheder og dette til trods for, at erfaringer fra andre lande viser, at målrettede informationskampagner resulterer i en markant stigning i antallet af henvendelser. Hos Bryd Cirklen arbejdes der med en vision om, at der bør brydes med tabuet og skabes en forståelse for, at det er vigtigt at tale om emnet samt hjælpe dem, der har brug for hjælp. Derfor vil endnu øget oplysning om rådgivnings- og behandlingsmulighederne sikre, at flere bliver opmærksom på muligheden for hjælp og dermed afstår fra at begå seksuelle overgreb (Region Hovedstaden Psykiatri).

Bryd Cirklen kan ses som den danske pendant til Stop It Now, hvor vi har besøgt den engelske afdeling. Her blev det tydeligt, hvordan Stop It Now er langt mere omfattende end Bryd Cirklen, da man udover at have fokus på potentielle gerningsmænd også tilbød hjælp til eksempelvis professionelle og pårørende. Det var endvidere tydeligt at statslige økonomisk støtte samt støtte fra fonde gav foreningen et langt bedre økonomisk grundlag end det er tilfældet for Bryd Cirklen. Bryd Cirklen og behandlingsordningen udgør danske eksempler på initiativer, der søger at hjælpe seksualforbryderen til en kriminalitetsfri tilværelse.

Bilag 3 – Stop It Now

Stop It Now er, som beskrevet oven for, en del af Lucy Faithfull Foundation i Storbritannien, men projektet findes også i blandt andet USA og Holland, hvor det styres af andre organisationer. Projektet blev grundlagt i 1992 i USA af Fran Henry, som selv havde været udsat for seksuelt misbrug som barn. Nedenstående afsnit vil beskrive den britiske version af Stop It Now.

Stop It Now blev i 2002 startet op i Storbritannien af Lucy Faithfull Foundation. Projektets overordnede formål er at øge samfundets opmærksomhed på og viden om seksuelt misbrug af børn, at opfordre samfundet som helhed til at tage del i beskyttelsen af børn samt at hjælpe voksne med at håndtere deres egne upassende tanker om børn. Stop It Now opererer primært gennem deres hjælpelinje, men de arbejder også med andre tiltag såsom det førnævnte Parents Protect (Brown 2014:14-15).

Kernen i Stop It Now er deres hjælpelinje – en telefonlinje og e-mailadresse, som både professionelle og lægfolk kan kontakte anonymt. Hjælpelinjen kan kontaktes, hvis personer ønsker oplysning om seksuelle overgreb mod børn, søger hjælp til at håndtere egne tanker og fantasier om børn, er pårørende til gerningsmænd eller ofre for seksuelt misbrug samt, hvis der ønskes hjælp til at kunne rådgive andre. Hjælpelinjen er bemannet af telefonoperatører, som besvarer telefonen og forsøger at hjælpe dem, der ringer ind og eventuelt henvise dem til andre organisationer og fagfolk (Brown 2014:1-4). Telefonoperatørerne er alle blevet oplært af relevant fagpersonale, der har erfaring med rådgivning over telefon, derudover har de fleste en faglig relevant baggrund såsom socialrådgiver, terapeut, politibetjent eller psykolog (Feltnoter Lucy Faithfull Foundation:2). Kampagnen har sat ind på flere forskellige måder for at oplyse befolkningen om muligheden for at kontakte Stop It Now. Politiet er dem, der i højest grad informerer om muligheden, men derudover har Stop It Now også spredt information om hjælpelinjen ved at opsætte reklamer og popup-vinduer med information når personer har søgt efter sider med børnepornografi på internettet

Mellem 2002 og 2013 blev der foretaget 31.000 opkald til Stop It Now's hjælpelinje, 9.771 af de opkald blev foretaget i 2012-2013. I denne periode omhandlede 56% af opkaldene personer der var bekymret for deres egen adfærd og egne tanker, herunder 48% der havde begået seksuelle overgreb og 8% der var karakteriseret som potentielle seksualforbrydere (Brown 2014:5). Størstedelen af dem som ringer til hjælpelinjen er personer, der er blevet arresteret for at have begået seksuelle overgreb mod et barn og dette skyldes i høj grad at politiet altid opfordrer den anholdte til at kontakte Stop It Now for at få råd og vejledning til, hvordan denne situation skal tackles. Der er dog også personer der ringer ind, fordi de er bekymrede for deres tanker og adfærd, eksempelvis fordi de har downloadet børneporno, men ikke er blevet opdaget og dermed anholdt for disse forhold. De personer kan også søge hjælp hos Stop It Now, men her vil telefonoperatøren opfordre personen til at forblive anonym da Stop It Now har pligt til at udlevere informationer til politiet hvis personen fortæller hvem han er (Feltnoter Lucy Faithfull Foundation:2-3).

Den offentlige kampagne Stop It Now er med til at understrege Lucy Faithfull Foundations fokus på at offentligheden bør inddrages hvis seksuelt misbrug af børn skal forhindres. En af medarbejderne i organisationen siger således *"If society as a whole is not engaged then even for all the best will in the world, the best police and the best probation officers and the best social workers is not going to solve the issues. They can not stop the problem or prevent it from happen"* (Feltnoter Lucy Faithfull Foundation:8). Lucy Faithfull Foundation er således opsatte på at oplyse offentligheden om problemstillingen med seksuelt misbrug af børn og at inddrage dem i løsningen heraf.

Bilag 4 - F-ordningen og V-ordningen

F-ordningen kan betragtes som en betinget dom med særlige vilkår herunder psykiatrisk/sexologisk behandling. Efter indstilling fra et visitationsudvalg afgør retten, om den tiltalte kan idømmes en betinget dom mod at undergive sig vilkår om behandling i en periode på to år som alternativ til fængselsstraf. Det er et krav, at strafudmålingen skal ligge mellem 4 og 18 måneders fængsel, for, at den sigtede kan omfattes af denne ordning, ligesom det er en forudsætning, at det pågældende forhold ikke involverer vold eller ulovlig tvang. Retten kan endvidere fastsætte yderligere vilkår om, at den dømte ikke må have samvær med børn, tage kontakt til eller opholde sig på steder, hvor der er mindreårige til stede. Under normale omstændigheder vil det 2-årige forløb indledes med et 3-6 måneders ophold på en af kriminalforsorgens pensioner (Slutrapport 2004:5). I tilfælde hvor det vælges ikke at pålægge patienten krav om institutionsophold, vil det ske ud fra en vurdering af, at det vil være hæmmende for opretholdelse af eksempelvis familieforhold, arbejde eller uddannelse (Krogh 2015:8).

I F-ordningen foregår al behandling ambulant, og patienten er således ikke, foruden det eventuelle pensionsophold, indlagt i løbet af de to år. I tilfælde hvor den dømte ikke overholder vilkårene for prøveløsladelsen vil sagen komme for retten og den betingede dom vil typisk ændres til fængselsstraf (Bengtson & Thorø 2012).

Ved V-ordningen er der tale om en fængselsstraf, der er også indebærer psykiatrisk/sexologisk behandling. Denne ordning omfatter, modsat F-ordningen, personer, som er dømt for grovere seksualforbrydelser, hvor strafudmålingen ligger mellem halvanden måned og fire år (fem år for voldtægt). De dømte inden for denne ordning skal påbegynde deres afsoning med et seks ugers forløb på Anstalten ved Herstedvesteres visitationsafdeling. Formålet er at vurdere den pågældende persons egnethed og motivation til at kunne profitere af behandlingen samt at sikre den bedst mulige fremtidige behandling og placering af den dømte. Hvis den dømte vurderes motiveret og egnet, vil afsoningen ske i et åbent fængsel og være kombineret med ambulant behandling hos et af de tre behandlingscentre. Behandlingen vil endvidere fortsætte som et vilkår ved prøveløsladelse (Slutrapport 2004:5-6).

Behandlingen i Danmark baserer sig på behandlingstanken. Denne kan også siges at have et resocialiserende islæt. Inden for behandlingstanken tales der om et indvendigt og et udvendigt mål, hvor det udvendige netop tilgodeser den samfundsmæssige og behandlingsmæssige interesse i, at patienten ikke udlever sin afvigende seksualitet. Dette søges opnået ved, at patienten gennem den terapeutiske proces erkender og tager ansvar for sine handlinger, ligesom der forsøges oparbejdet en empatisk forståelse for offeret. I det indvendige mål fokuseres der i højere grad på patientens lidelse, hvor symptomlættelse bliver en del af målet (Bengtson & Thorø 2012, Eliasen 2007). Foruden det ind- og udvendige mål fungerer Good Lives Model som den teoretiske ramme for behandlingen, denne baseres forenklet set på, at lovovertrædere skal hjælpes til et godt liv, der ikke kolliderer med samfundets normer og love (Brayford et al. 2012:52).